

VĚSTNÍK

Nejvyššího kontrolního úřadu
4/2012

OBSAH

Část A: PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI

6.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2012 (IV)
(12/20, 12/25, 12/27, 12/34)	str. 465
7.	Plán kontrolní činnosti NKÚ na rok 2013	str. 467

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

11/17	Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené v rámci operačního programu <i>Vzdělávání pro konkurenceschopnost</i> na prioritní osu <i>Počáteční vzdělávání</i>	str. 485
11/31	Majetek státu, se kterým hospodaří státní organizace Správa železniční dopravní cesty	str. 499
11/37	Peněžní prostředky určené na rozvoj a obnovu materiálně technické základny veřejných vysokých škol	str. 511
12/02	Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci <i>Integrovaného operačního programu</i>	str. 517
12/05	Hospodaření s majetkem státu v kapitole státního rozpočtu <i>Kancelář prezidenta republiky</i>	str. 527
12/06	Peněžní prostředky určené na realizaci projektů prioritní osy <i>Integrovaný rozvoj území</i> v rámci <i>Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy pro období 2007–2013</i>	str. 533
12/07	Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané psychiatrické léčebny	str. 543
12/10	Peněžní prostředky určené na omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik	str. 551

Část C: INFORMACE A DOKUMENTY

Informace o ukončení kontrolní akce

11/30	Peněžní prostředky vynaložené na konzultační, právní a poradenské služby z kapitoly státního rozpočtu 312 – <i>Ministerstvo financí</i>	str. 561

Část A

Plán kontrolní činnosti**6. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2012 (IV)****Číslo kontrolní akce: 12/34****Předmět kontroly:**

Účetní závěrka a finanční výkazy České správy sociálního zabezpečení za rok 2012, které jsou předkládané jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo práce a sociálních věcí*

Změna: vypuštění kontrolní akce 12/34 z plánu kontrolní činnosti NKÚ

Kontrolní akce byla vypuštěna z plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2012 rozhodnutím Kolegia NKÚ č. 4/XVIII/2012 ze dne 24. 9. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/20**Předmět kontroly:**

Prostředky vybírané na základě zákona při nakládání s nebezpečnými odpady

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– vypouští se:

van Gansewinkel, a.s., Modřice;

– doplňuje se:

Van Gansewinkel HBSS s.r.o., Modřice.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XIX/2012 na svém XIX. zasedání dne 15. 10. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/25**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky státu poskytované na protidrogovou politiku

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

Diecézní charita Brno, Brno;

Farní charita Tábor, Tábor;

Oblastní charita Kroměříž, Kroměříž;

Kolpingovo dílo České republiky o.s., Žďár nad Sázavou;

KOTEC o. s., Mariánské Lázně;
 Laxus o.s., Nymburk;
 Most k naději, Most;
 Občanské sdružení Krok, Kyjov;
 Občanské sdružení Světlo Kadaň (OSS Kadaň), Kadaň;
 SANANIM, Praha;
 Sdružení Podané ruce, o.s., Brno;
 Ulice – Agentura sociální práce, o.s., Plzeň;
 WHITE LIGHT I., Ústí nad Labem;
 Centrum protidrogové prevence a terapie, o.p.s., Plzeň.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/XIX/2012 na svém XIX. zasedání dne 15. 10. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/25

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu poskytované na protidrogovou politiku

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– doplňuje se:

Renarkon, o. p. s., Ostrava – Moravská Ostrava.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 3/XX/2012 na svém XX. zasedání dne 29. 10. 2012.

Číslo kontrolní akce: 12/27

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na programy prevence před povodněmi

Změna v položce:

kontrolovaná osoba:

– upřesňuje se (vybraní příjemci peněžních prostředků):

Povodí Odry, státní podnik, Ostrava;
 Povodí Vltavy, státní podnik, Praha;
 KINSKÝ Žďár, a.s., Žďár nad Sázavou;
 Rybářství Hluboká cz. s.r.o., Hluboká nad Vltavou;
 Český rybářský svaz, místní organizace Humpolec, Humpolec;
 Iveta Plucarová, Kunžak (IČ 60856505);
 Karel Plucar, Kunžak (IČ 46675493);
 Jan Pokorný, Telč (IČ 18523358).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XXIII/2012 na svém XXIII. zasedání dne 17. 12. 2012.

7. Plán kontrolní činnosti NKÚ na rok 2013

schválený Kolegiem NKÚ usnesením č. 9/XIX/2012 na XIX. zasedání dne 16. 10. 2012

Číslo kontrolní akce 13/01

Předmět kontroly:

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Cíle kontroly:

Prověřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušný hospodařit Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Kontrolované osoby:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Brno

Časový plán:

- zahájení kontroly: **01/13**
- předložení KZ ke schválení: **09/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Pavel Hrnčíř

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/02

Předmět kontroly:

Daňové nedoplatky spravované finančními úřady

Cíle kontroly:

Provést rozbor daňových nedoplatků včetně příčin jejich vzniku a prověřit postup při vymáhání a odpisu daňových nedoplatků a systém jejich evidence; zhodnotit dopady legislativní úpravy této oblasti

Kontrolované osoby:

Generální finanční ředitelství, Praha; vybrané finanční úřady*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **01/13**
- předložení KZ ke schválení: **11/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Zdeňka Profeldová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Poznámka: *) Označení kontrolovaných osob bude upřesněno změnou plánu kontrolní činnosti.

Číslo kontrolní akce 13/03**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na přímé platby SAPS (jednotná platba na plochu), Top-UP (národní doplňková platba), oddělené platby na rajčata, oddělené platby na cukr

Cíle kontroly:

Provéřít, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené k přímým platbám v rámci společné zemědělské politiky byly poskytnuty v souladu se stanovenými podmínkami; ověřit operační účinnost systémů řízení a kontroly pro poskytování nárokových plateb

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství; Státní zemědělský intervenční fond, Praha; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **02/13**
- předložení KZ ke schválení: **10/13**

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Ing. Jiří Kalivoda

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/04**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na financování projektů realizovaných v rámci operačního programu *Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013*

Cíle kontroly:

Provéřít, zda byly peněžní prostředky určené na realizaci operačního programu *Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika* poskytnuty a čerpány v souladu s právními předpisy a se stanovenými podmínkami

Kontrolované osoby:

Ministerstvo pro místní rozvoj; Královéhradecký kraj; Liberecký kraj; Moravskoslezský kraj; Olomoucký kraj; Pardubický kraj; Centrum pro regionální rozvoj ČR, Praha; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **02/13**
- předložení KZ ke schválení: **10/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Rudolf Kufa

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/05**Předmět kontroly:**

Majetek státu, s nímž má právo hospodařit Palivový kombinát Ústí, státní podnik

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s majetkem státu, s nímž má právo hospodařit Palivový kombinát Ústí, státní podnik

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu; Palivový kombinát Ústí, státní podnik, Ústí nad Labem

Časový plán:

- zahájení kontroly: **02/13**
- předložení KZ ke schválení: **11/13**

Kontrolní závěr vypracovává: MVDr. Rudolf Němeček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/06**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na investice v působnosti Akademie věd České republiky a veřejných výzkumných institucí, u nichž je Akademie věd zřizovatelem

Cíle kontroly:

Provéřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků státu určených na investice v působnosti Akademie věd České republiky a veřejných výzkumných institucí, u nichž je Akademie věd zřizovatelem

Kontrolované osoby:

Akademie věd České republiky, Praha; vybrané veřejné výzkumné instituce*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **02/13**
- předložení KZ ke schválení: **11/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Antonín Macháček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/07**Předmět kontroly:**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo životního prostředí

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo životního prostředí

Kontrolované osoby:

Ministerstvo životního prostředí

Časový plán:

- zahájení kontroly: **02/13**
- předložení KZ ke schválení: **11/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/08

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na účelovou podporu zemědělského výzkumu, vývoje a inovací prostřednictvím rozpočtové kapitoly *Ministerstvo zemědělství*

Cíle kontroly:

Provéřít poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků určených na účelovou podporu zemědělského výzkumu, vývoje a inovací a systém hodnocení přínosů z poskytnutých podpor

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství, vybraní příjemci dotací*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **02/13**
- předložení KZ ke schválení: **11/13**

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/09

Předmět kontroly:

Vybrané veřejné zakázky zadávané bez soutěže

Cíle kontroly:

Provéřít stav zadávání veřejných zakázek zadávaných ústředními orgány státní správy podle § 18 a § 23 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, včetně souvisejících veřejných zakázek. Dokumentovat tento stav a prověřit hospodaření s peněžními prostředky státu vynakládanými na zadávání veřejných zakázek v oblasti informačních technologií Ministerstvem obrany.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany

Časový plán:

- zahájení kontroly: **03/13**
- předložení KZ ke schválení: **10/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Karel Sehoř

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/10**Předmět kontroly:**

Zahraniční pohledávky České republiky ve správě Ministerstva financí

Cíle kontroly:

Provéřit postupy Ministerstva financí při správě a zajišťování návratnosti pohledávek České republiky civilního charakteru v zahraničí včetně pohledávek z deblokací a realizovaných státních záruk a finančních výpomocí

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí

Časový plán:

- zahájení kontroly: **03/13**
- předložení KZ ke schválení: **12/13**

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Eliška Kadaňová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/11**Předmět kontroly:**

Údaje pro účely monitorování a řízení veřejných financí předávané Ministerstvem průmyslu a obchodu k 31. 12. 2012 ve formě pomocného analytického přehledu prostřednictvím centrálního systému účetních informací státu

Cíle kontroly:

Provéřit, zda Ministerstvo průmyslu a obchodu při sestavení pomocného analytického přehledu a při vedení účetnictví a souvisejících zdrojů dat postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Časový plán:

- zahájení kontroly: **03/13**
- předložení KZ ke schválení: **10/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jaromíra Steidlová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/12**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky vynakládané na přípravu, realizaci a provoz systémů základních registrů

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými na přípravu, realizaci a provoz systémů základních registrů

Kontrolované osoby:

Ministerstvo vnitra; Správa základních registrů, Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **03/13**
- předložení KZ ke schválení: **12/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Rudolf Kufa

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/13

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu určené regionálním zdravotnickým zařízením

Cíle kontroly:

Provéřít poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků poskytovaných regionálním zdravotnickým zařízením prostřednictvím rozpočtové kapitoly *Ministerstvo zdravotnictví*

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví, vybraní příjemci dotací (zdravotnická zařízení)*

Časový plán:

- zahájení kontroly: **03/13**
- předložení KZ ke schválení: **12/13**

Kontrolní závěr vypracovává: MVDr. Rudolf Němeček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/14

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na modernizaci železniční sítě

Cíle kontroly:

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na modernizaci železniční sítě mimo TEN-T

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy; Správa železniční dopravní cesty, státní organizace, Praha; Státní fond dopravní infrastruktury, Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **03/13**
- předložení KZ ke schválení: **12/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Karel Sehoř

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/15**Předmět kontroly:**

Správa odvodů za porušení rozpočtové kázně

Cíle kontroly:

Provéřit plnění a účinnost opatření k odstranění nedostatků zjištěných při správě odvodů za porušení rozpočtové kázně

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí; Generální finanční ředitelství, Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **04/13**
- předložení KZ ke schválení: **08/13**

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Zdeňka Profeldová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/16**Předmět kontroly:**

Majetek, s nímž má právo hospodařit státní podnik Řízení letového provozu České republiky

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření státního podniku s majetkem státu

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy; Řízení letového provozu České republiky, státní podnik (ŘLP ČR, s.p.), Jeneč

Časový plán:

- zahájení kontroly: **04/13**
- předložení KZ ke schválení: **01/14**

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Ing. Jiří Kalivoda

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/17**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu *Podnikání a inovace*

Cíle kontroly:

Provéřit, zda byly peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci operačního programu *Podnikání a inovace* poskytnuty, čerpány a užity v souladu s právními předpisy a se stanovenými podmínkami

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu; Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, Praha; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **04/13**
- předložení KZ ke schválení: **01/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Zdeněk Brandt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/18**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky poskytnuté Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., ze státního rozpočtu, záruky státu za závazky z pojištění vývozních úvěrových rizik a výkon akcionářských práv státu u Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s.

Cíle kontroly:

Provéřít postupy Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., (EGAP) při nárokování a použití prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu k provozování pojištění vývozních úvěrových rizik. Provéřít činnost Ministerstva financí při poskytování dotací na provozování pojištění vývozních úvěrových rizik a při výkonu akcionářských práv státu u EGAP. Provéřít činnost Ministerstva průmyslu a obchodu při výkonu akcionářských práv státu u EGAP. Ověřit dodržování pojistných podmínek EGAP Českou exportní bankou, a. s.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí; Ministerstvo průmyslu a obchodu; Česká exportní banka, a. s., Praha; Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s., Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **05/13**
- předložení KZ ke schválení: **02/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Daniel Reisiegel, MPA

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/19**Předmět kontroly:**

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo pro místní rozvoj* za rok 2012, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2012

Cíle kontroly:

Provéřít, zda Ministerstvo pro místní rozvoj při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2012 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby:

Ministerstvo pro místní rozvoj

Časový plán:

- zahájení kontroly: **05/13**
- předložení KZ ke schválení: **01/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Daniel Reisiegel, MPA

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/20**Předmět kontroly:**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané příspěvkové organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané příspěvkové organizace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Kontrolované osoby:

Střední škola, základní škola a mateřská škola pro zrakově postižené Brno, Kamenomlýnská 2a; Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola, mateřská škola a školní jídelna, Liberec, U Opatrovny 3; Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Olomouc, Kosmonautů 4; Výchovný ústav Ostrava-Hrabůvka; Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Praha 5, Holečkova 4; Výchovný ústav, základní škola a střední škola, K Rakůvkám 1, Velké Meziříčí

Časový plán:

- zahájení kontroly: **05/13**
- předložení KZ ke schválení: **01/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Antonín Macháček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/21**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky operačního programu *Životní prostředí* určené na čištění odpadních vod

Cíle kontroly:

Provéřit, zda byly peněžní prostředky operačního programu *Životní prostředí* určené na čištění odpadních vod poskytnuty a čerpány v souladu s právními předpisy a se stanovenými podmínkami; ověřit plnění opatření přijatých na základě předchozích kontrol

Kontrolované osoby:

Ministerstvo životního prostředí; Státní fond životního prostředí České republiky, Praha; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **05/13**
- předložení KZ ke schválení: **01/14**

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/22

Předmět kontroly:

Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch České průmyslové zdravotní pojišťovny

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch České průmyslové zdravotní pojišťovny, včetně dopadu procesu sloučení

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví; Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, Ostrava

Časový plán:

- zahájení kontroly: **06/13**
- předložení KZ ke schválení: **04/14**

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Eliška Kadaňová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/23

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státního rozpočtu určené k financování resortních sportovních center podporujících oblast tělovýchovy a sportu v České republice

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s prostředky státního rozpočtu určenými k financování resortních sportovních center podporujících oblast tělovýchovy a sportu v České republice

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany; Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; Ministerstvo vnitra; Centrum sportu Ministerstva vnitra, Praha; Vysokoškolské sportovní centrum Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **06/13**
- předložení KZ ke schválení: **02/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Zdeňka Profeldová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/24

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky vynakládané na projekt *Národní infrastruktura pro elektronické zadávání veřejných zakázek* (NIPEZ) a nákup vybraných komodit prostřednictvím e-tržišť

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými na NIPEZ a efektivnost nákupu vybraných komodit prostřednictvím e-tržišť

Kontrolované osoby:

Ministerstvo pro místní rozvoj

Časový plán:

- zahájení kontroly: **06/13**
- předložení KZ ke schválení: **03/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Karel Sehoř

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/25**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky státu vynakládané na sociální služby celostátního či nadregionálního charakteru

Cíle kontroly:

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků státu určených na sociální služby celostátního či nadregionálního charakteru

Kontrolované osoby:

Ministerstvo práce a sociálních věcí, vybraní poskytovatelé sociálních služeb*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **06/13**
- předložení KZ ke schválení: **03/14**

Kontrolní závěr vypracovává: JUDr. Ing. Jiří Kalivoda

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/26**Předmět kontroly:**

Správa peněžitých plnění ukládaných správními úřady a předávaných k vymáhání celním orgánům (tzv. dělená správa)

Cíle kontroly:

Provéřít postup celních orgánů při vybírání a vymáhání peněžitých plnění, která jsou příjmem státního rozpočtu a byla uložena jinými správními úřady, a dále prověřit postup vybraných správních úřadů v rámci dělené správy

Kontrolované osoby:

Ministerstvo vnitra; Generální ředitelství cel, Praha; vybraná krajská ředitelství policie*); vybrané správní úřady*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **06/13**
- předložení KZ ke schválení: **03/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Rudolf Kufa

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/27

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na akce oprav a údržby pozemních komunikací

Cíle kontroly:

Provéřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na akce oprav a údržby pozemních komunikací

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy; Ředitelství silnic a dálnic ČR, Praha; Státní fond dopravní infrastruktury, Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **07/13**
- předložení KZ ke schválení: **05/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jiří Adámek

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/28

Předmět kontroly:

Podpora rybářství v České republice podle operačního programu *Rybářství 2007–2013*

Cíle kontroly:

Ověřit, zda peněžní prostředky určené na podporu rybářství v rámci operačního programu *Rybářství 2007–2013* byly poskytnuty a použity v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami; ověřit plnění opatření přijatých v této oblasti na základě předchozích kontrol

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství; Státní zemědělský intervenční fond, Praha; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **07/13**
- předložení KZ ke schválení: **04/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/29

Předmět kontroly:

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo obrany* za rok 2012, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva obrany za rok 2012

Cíle kontroly:

Provéřit, zda Ministerstvo obrany při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2012 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany

Časový plán:

- zahájení kontroly: **08/13**
- předložení KZ ke schválení: **04/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/30**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na vybrané programy Ministerstva obrany a jím zřízených organizací a prodej nepotřebné části nemovitého majetku

Cíle kontroly:

Provéřít poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na financování programů *Rozvoj a obnova majetku příspěvkových organizací a správních částí Ministerstva obrany a Výstavba a rekonstrukce nemovité infrastruktury Ministerstva obrany* a ověřit správnost prodeje nepotřebné části nemovitého majetku

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany, vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **09/13**
- předložení KZ ke schválení: **06/14**

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/31**Předmět kontroly:**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo zdravotnictví

Cíle kontroly:

Provéřít hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo zdravotnictví

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví

Časový plán:

- zahájení kontroly: **09/13**
- předložení KZ ke schválení: **05/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Antonín Macháček

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/32**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na rozvoj cestovního ruchu

Cíle kontroly:

Provéřit poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků určených na rozvoj cestovního ruchu

Kontrolované osoby:

Ministerstvo pro místní rozvoj; Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod, Brno; Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad, České Budějovice; Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod, Hradec Králové; Regionální rada regionu soudržnosti Střední Morava, Olomouc; vybraní příjemci peněžních prostředků*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **09/13**
- předložení KZ ke schválení: **06/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Pavel Hrnčář

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/33**Předmět kontroly:**

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo dopravy a jeho vybrané organizační složky státu

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo dopravy a jeho vybrané organizační složky státu

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy; Ředitelství vodních cest ČR (ve zkratce ŘVC ČR), Praha; Státní plavební správa, Praha; Úřad pro civilní letectví, Praha; Ústav pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod, Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **09/13**
- předložení KZ ke schválení: **05/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jiří Adámek

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/34**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky vynakládané na úhradu nákladů z činnosti u vybraných organizačních složek státu

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými na úhradu vybraných nákladů z činnosti u vybraných organizačních složek státu

Kontrolované osoby:

Český statistický úřad, Praha; Český telekomunikační úřad, Praha; Generální ředitelství cel, Praha

Časový plán:

- zahájení kontroly: **09/13**
- předložení KZ ke schválení: **05/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jan Vedral

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/35**Předmět kontroly:**

Příjmy státního rozpočtu související s provozováním loterií a jiných podobných her

Cíle kontroly:

Provéřit postup finančních orgánů v souvislosti se správou příjmů z loterií a jiných podobných her, včetně prověření dopadů na příjmy státního rozpočtu

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí; Generální finanční ředitelství, Praha; vybrané finanční úřady*)

Časový plán:

- zahájení kontroly: **10/13**
- předložení KZ ke schválení: **07/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Zdeňka Profeldová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/36**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky vynakládané na služby, jejichž cílem je podpora zemědělských produktů a potravin na tuzemském trhu

Cíle kontroly:

Provéřit hospodaření s peněžními prostředky vynakládanými na služby v oblasti informování a komunikace s veřejností, jejichž cílem je podpora zemědělských produktů a potravin na tuzemském trhu

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství; Státní zemědělský intervenční fond, Praha; Vinařský fond, Brno

Časový plán:

- zahájení kontroly: **10/13**
- předložení KZ ke schválení: **06/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Zdeněk Brandt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/37**Předmět kontroly:**

Peněžní prostředky určené na realizaci programu švýcarsko-české spolupráce na snížení hospodářských a sociálních rozdílů v rámci rozšířené Evropské unie

Cíle kontroly:

Provéřít, zda peněžní prostředky určené na realizaci programu švýcarsko-české spolupráce ke snížení hospodářských a sociálních rozdílů v rámci rozšířené Evropské unie byly poskytnuty a užity v souladu s právními předpisy a se stanovenými podmínkami

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí; Ministerstvo životního prostředí; Státní fond životního prostředí České republiky, Praha; Moravskoslezský kraj; Olomoucký kraj; Dům zahraničních služeb, Praha; Nadace Partnerství (v mezinárodním styku "Czech Environmental Partnership Foundation – CEPF), Brno

Časový plán:

- zahájení kontroly: **11/13**
- předložení KZ ke schválení: **07/14**

Kontrolní závěr vypracovává: RNDr. Petr Neuvirt

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/38**Předmět kontroly:**

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo zemědělství* za rok 2013, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva zemědělství za rok 2013

Cíle kontroly:

Provéřít, zda Ministerstvo zemědělství při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2013 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství

Časový plán:

- zahájení kontroly: **11/13**
- předložení KZ ke schválení: **07/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Jaromíra Steidlová

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Číslo kontrolní akce 13/39

Předmět kontroly:

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo dopravy* za rok 2013, účetní závěrka a finanční výkazy Ministerstva dopravy za rok 2013

Cíle kontroly:

Provéřit, zda Ministerstvo dopravy při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a finančních výkazů za rok 2013 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy

Časový plán:

- zahájení kontroly: **11/13**
- předložení KZ ke schválení: **07/14**

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Daniel Reisiegel, MPA

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Část B

Kontrolní závěry z kontrolních akcí

11/17

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené v rámci operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* na prioritní osu *Počáteční vzdělávání*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/17. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda kontrolované osoby v oblasti čerpání prostředků na počáteční vzdělávání z operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* postupují v souladu s právními předpisy, účelně a hospodárně, a zda implementační systém operačního programu nevykazuje závažné nedostatky ohrožující čerpání prostředků poskytovaných z rozpočtu Evropské unie.

Kontrola byla prováděna v době od června 2011 do srpna 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“)

a vybraní příjemci podpory:

Karlovarský kraj se sídlem v Karlových Varech; Pardubický kraj se sídlem v Pardubicích; Zlínský kraj se sídlem ve Zlíně; Univerzita Hradec Králové; Univerzita Karlova v Praze; Západočeská univerzita v Plzni; Abeceda, Most; ACET ČR o.s., Chrudim; EdA, o.s., Ústí nad Labem; GEMINI o.s., Praha 1; DENEK Int., s.r.o., Boskovice; www.scio.cz, s.r.o., Praha; 16. základní škola a mateřská škola Plzeň, Americká třída 30, příspěvková organizace; Základní škola a mateřská škola Mirošov, příspěvková organizace; Základní škola a mateřská škola Rájec-Jestřebí; Základní škola Antonína Sochora Duchcov, Teplická ul. 13, okres Teplice; Základní škola, Bílina, Aléská 270, okres Teplice, příspěvková organizace; Základní škola, Bílina, Lidická 31/18, okres Teplice, příspěvková organizace; Základní škola, Brno, Kamínky 5; Základní škola Brno, Laštůvkova 77; Základní škola Brno, Přemyslovo nám. 1; Základní škola, Hlinsko, Smetanova 403, okres Chrudim; Základní škola Horní Jelení, okres Pardubice; Základní škola, Chrast, okres Chrudim; Základní škola Litomyšl, U Školek 1117, okres Svitavy; Základní škola Litomyšl, Zámecká 496, okres Svitavy; Základní škola, Most, Albrechtická 414, příspěvková organizace; Základní škola, Most, Václava Talicha 1855, příspěvková organizace; Základní škola, Most, Vítězslava Nezvala 2614, příspěvková organizace; Základní škola Ostrov, Masarykova 1289, okres Karlovy Vary; Základní škola Ostrov, Májová 997, okres Karlovy Vary; Základní škola Poběžovice, okres Domažlice; Základní škola Ronov nad Doubravou, okres Chrudim; Základní škola Rousínov, okres Vyškov; Základní škola Sv. Čecha, Choceň; Základní škola Štěnovice, okres Plzeň-jih; Základní škola Židlochovice, okres Brno-venkov, příspěvková organizace.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podaly MŠMT a společnost www.scio.cz, s.r.o., byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Odvolání proti rozhodnutím o námítkách podaná MŠMT a společností www.scio.cz, s.r.o., byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XVI. zasedání, konaném dne 27. srpna 2012,

schválilo usnesením č. 6/XVI/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Operační program *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* (dále též „OPVK“) je jedním ze tří programů pro realizaci podpory z *Evropského sociálního fondu* (dále též „ESF“) v oblasti rozvoje lidských zdrojů v ČR na období 2007–2013. OPVK byl Evropskou komisí (dále též „Komise“) schválen 12. října 2007. Globálním cílem OPVK je rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji. OPVK je administrován řídicím orgánem, kterým je MŠMT.

OPVK je realizován prostřednictvím pěti prioritních os, které jsou dále členěny na jednotlivé oblasti podpory. Předmětem kontrolní akce č. 11/17 byly peněžní prostředky určené na prioritní osu 1 – *Počáteční vzdělávání*. Tato prioritní osa je zaměřena na podporu prvního specifického cíle OPVK, který má řešit rozvoj a zkvalitňování počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.

Alokace na prioritní osu 1 – *Počáteční vzdělávání* představuje částku 794 705 949 €, přičemž 85 % činí příspěvek EU (675 500 057 €) a 15 % připadá na národní zdroje (tj. spolufinancování ze státního rozpočtu ČR ve výši 119 205 892 €).

Tabulka č. 1 – Finanční plán OPVK na období 2007–2013 pro prioritní osu 1

Oblast podpory		Celkové zdroje (v €) (ESF + SR)	Podíl oblasti podpory na alokaci prioritní osy (v %)
1.1	Zvyšování kvality ve vzdělávání	286 962 396	36
1.2	Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	127 644 462	16
1.3	Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení	130 420 348	16
1.4	Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách	187 500 000	24
1.5	Zlepšení podmínek pro vzdělávání na středních školách	62 178 743	8
Prioritní osa 1 celkem		794 705 949	100

Zdroj: prováděcí dokument k OPVK (verze k 7. červnu 2012).

Pozn.: SR = státní rozpočet ČR.

V rámci prioritní osy 1 – *Počáteční vzdělávání* je podpora administrována prostřednictvím dvou implementačních systémů:

a) systém administrace individuálních projektů, jenž zahrnuje:

- individuální projekty ostatní,
- individuální projekty ostatní s aplikací standardní stupnice jednotkových nákladů¹,

b) systém administrace globálních grantů zahrnující grantové projekty.

Kontrolou byl podroben systém administrace „individuálních projektů ostatních“ v oblastech podpory 1.1, 1.2 a 1.3 a systém administrace „individuálních projektů ostatních s aplikací standardní stupnice jednotkových nákladů“ v oblasti podpory 1.4 – tzv. projekty „EU peníze školám“. Kromě funkčnosti systému byl zkontrolován vzorek 43 individuálních projektů.

Kontrolou provedenou u MŠMT byl prověřen implementační systém, a to zejména nastavení organizační struktury pro implementaci, nastavení cílů a monitorovacích indikátorů, informační opatření pro potenciální příjemce, žadatele, příjemce a veřejnost, posuzování, hodnocení, výběr a schvalování projektů, nastavení systému zjednodušeného vykazování prostřednictvím standardní stupnice jednotkových nákladů u projektů „EU peníze školám“, kontrolní činnost a zajištění funkce pověřeného auditního subjektu, finanční řízení, výkaznictví a audit trail, systém hlášení, evidování a šetření nesrovnalostí.

U příjemců podpory byly ověřeny činnosti související s realizací projektů, zejména výběr dodavatelů, realizace a naplnění cílů projektů, způsobilost výdajů, vedení účetnictví, výkaznictví a oblast publicity projektů.

Objem finančních prostředků kontrolovaných u vzorku projektů činil 145 837 224 Kč. Z této částky bylo 123 961 640 Kč poskytnuto ze státního rozpočtu na předfinancování výdajů, které mají být kryty z rozpočtu EU, a 21 875 584 Kč bylo hrazeno ze státního rozpočtu.

Pozn.: Právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Organizace činností při implementaci OPVK a zajištění informovanosti

Řízení OPVK a vystupování jménem řídicího orgánu bylo v rámci MŠMT delegováno na Sekci řízení operačních programů EU. Základním dokumentem pro implementaci operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* je manuál OPVK², který obsahuje závazná pravidla a postupy pro všechny články implementační struktury. Pracovní náplň a působnost jednotlivých útvarů uvnitř ministerstva upravuje organizační řád MŠMT. V průběhu kontrolní akce **nebyla v organizačním řádu MŠMT stanovena působnost a pracovní náplň všech útvarů podílejících se na implementaci OPVK**, a nebylo tak možné ověřit, zda je působnost těchto útvarů ve shodě s manuálem OPVK.

V rámci prioritní osy 1 – *Počáteční vzdělávání* bylo do července 2012 vyhlášeno sedm výzev s celkovou alokací 9 070 mil. Kč. V jednotlivých výzvách stanovilo MŠMT případným příjemcům povinnost řídit se při přípravě žádostí o finanční podporu textem příslušné výzvy, příručkou pro žadatele o finanční podporu z OPVK a prováděcím dokumentem k OPVK³. Tyto dokumenty a další bližší informace o operačním programu jsou pro žadatele, příjemce i širší veřejnost k dispozici na webových stránkách MŠMT.

¹ Možnost využít zjednodušeného vykazování výdajů prostřednictvím paušálních nákladů vypočtených na základě standardní stupnice jednotkových nákladů (tzv. „unit costs“) vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2009.

² Povinnost řídicích orgánů zpracovat manuály pracovních postupů závazné pro subjekty implementace operačních programů vyplývá z *Metodiky finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007–2013* schválené usnesením vlády ze dne 9. července 2003 č. 678, resp. usnesením vlády ze dne 30. listopadu 2006 č. 1352.

³ Tento dokument obsahuje zpřesňující informace o OPVK a je schvalován monitorovacím výborem OPVK.

2. Nastavení cílů a monitorování dosaženého pokroku

Efektivitu operačního programu lze hodnotit pouze za předpokladu, že pro všechny oblasti činností byly v souladu se zásadou řádného finančního řízení⁴ stanoveny konkrétní, měřitelné, dosažitelné, odpovídající a časově vymezené cíle.

Pro oblast podpory 1.1 stanovilo MŠMT specifický cíl „*dokončení kurikulární reformy⁵, realizace počátečního vzdělávání založeného na osvojování klíčových kompetencí, univerzálně využitelných pro uplatnění na trhu práce a pro další vzdělávání*“. Tento velmi obecně formulovaný cíl byl však v téměř nezměněné podobě použit již na úrovni globálního cíle prioritní osy 1. MŠMT tak nerozpracovalo dostatečně obecný cíl prioritní osy 1 na konkrétní specifické cíle na úrovni oblastí podpory.

V řadě případů byly definovány takové cíle oblastí podpory, které spíše než stavem žádoucím, tj. stavem cílovým, jsou prostředkem k dosažení určitého stavu, např. „*realizace počátečního vzdělávání založeného na osvojování klíčových kompetencí ...*“, „*prevence předčasných odchodů ze vzdělávání ...*“, „*prevence rasismu ...*“, „*podpora systému dalšího vzdělávání ...*“, „*podpora využívání digitálních technologií ...*“.

Důsledkem takto obecně definovaných specifických cílů je jejich obtížná měřitelnost, a tím i omezená možnost hodnotit efektivitu intervencí operačního programu.

Pro sledování pokroku při dosahování cílů programu stanovilo MŠMT monitorovací indikátory spolu s jejich výchozí a cílovou hodnotou. V rámci kontrolní akce byl prověřen nastavený systém monitorovacích indikátorů i způsob jejich sledování a vykazování ze strany MŠMT jako řídicího orgánu.

V této oblasti byly zjištěny především následující nedostatky:

- a) Dosahování globálního cíle celého operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* má být měřeno formou tří evaluačních studií, které byly v programovém dokumentu schváleném Komisí naplánovány na roky 2008, 2013 a 2015. **První evaluační studii plánovanou na rok 2008 MŠMT dosud neprovedlo.** V důsledku tak nebude možné odpovídajícím způsobem vyhodnotit pokrok v naplňování globálního cíle OPVK a zároveň včas reagovat na případné identifikované nedostatky v implementaci operačního programu.
- b) Pro měření globálního cíle prioritní osy 1 OPVK byl stanoven monitorovací indikátor „*podíl absolventů středního vzdělávání s maturitní zkouškou na odpovídající populaci*“. Dosahované hodnoty tohoto indikátoru jsou však rozhodující měrou ovlivňovány jinými faktory, než jsou intervence OPVK, a to především socioekonomickým a demografickým vývojem. Tuto skutečnost dokládá i fakt, že **monitorovací indikátor dosáhl své cílové hodnoty již v roce 2008, tedy před započítáním reálného dopadu intervencí OPVK. Takto stanovený monitorovací indikátor tedy postrádá vypovídací schopnost o úspěšnosti programu.**
- c) Monitorovací indikátor „*podíl žáků zapojených do vzdělávacích aktivit v projektech na celkovém počtu žáků ve školách a školních zařízeních*“ neumožňuje dostatečným způsobem měřit dosahování specifického cíle prioritní osy 1 „*zvýšení kvality počátečního vzdělávání*“ ve vztahu k výchozí situaci, neboť žádným způsobem **neměří** pozitivní efekt zapojení žáků do projektů ani **zvyšující se kvalitu vzdělávání.**
- d) **MŠMT neprovádí řádně monitorování⁶ na základě indikátoru uvedeného v programovém dokumentu OPVK „podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami začleněných do integrovaných tříd na celkovém počtu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami“.** Přestože výchozí hodnota tohoto indikátoru činila 45,3 %, MŠMT vykázalo za roky 2009 a 2010 celkovou dosaženou hodnotu 3,14 %. MŠMT v rozporu s definicí indikátoru monitoruje pouze jednu skupinu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a to žáky se zdravotním postižením. U těchto žáků

⁴ Článek 27 odst. 3 nařízení (ES, EURATOM) č. 1605/2002.

⁵ OPVK definuje kurikulární reformu jako „*reformu průběhu studia a jeho obsahu a forem výuky ...*“.

⁶ Článek 66 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

navíc MŠMT nesleduje jejich začleňování do integrovaných tříd (jak vyžaduje definice indikátoru), ale jejich jakékoliv zapojení do projektů OPVK.

- e) **MŠMT neměří zlepšování rovných příležitostí dětí ve většině oblastí**, které byly vymezeny v programovém dokumentu OPVK (např. vzdělávání cizinců, prevence rasismu, zlepšování individuálního přístupu, přístup k mimořádně nadaným žákům).
- f) **MŠMT neprovádí řádně monitorování⁶ na základě indikátoru uvedeného v programovém dokumentu OPVK** „podíl úspěšně podpořených pracovníků škol a školských zařízení na celkovém počtu pracovníků škol a školských zařízení“. Ve výroční zprávě MŠMT uvedlo, že za rok 2009 dosáhla hodnota uvedeného indikátoru 17,58 %. Kontrolou však bylo zjištěno, že skutečná výsledná hodnota činila pouze 1,15 %. Za rok 2010 MŠMT vykázalo hodnotu „0“, aniž by tuto skutečnost jakýmkoliv způsobem okomentovalo. V rámci podpořených osob zahrnutých do uvedeného indikátoru nelze odlišit pedagogické pracovníky, tj. stěžejní cílovou skupinu, od ostatních zaměstnanců škol a školských zařízení.
- g) **Ve výročních zprávách za roky 2008 až 2010 MŠMT předkládalo Komisi v řadě případů nesprávné informace o věcném pokroku**, kterého bylo dosaženo při provádění OPVK. Například u tří indikátorů neinformovalo o možném několikanásobném započítání osob, což je skutečnost, která významným způsobem ovlivňuje vypovídací schopnost monitorovacího indikátoru. Výroční zprávy o realizaci OPVK nebyly v době kontroly dostupné širší veřejnosti, neboť je MŠMT nezveřejňovalo na svých webových stránkách.
- h) MŠMT jako řídicí orgán nepostupovalo podle zásady řádného finančního řízení⁴, neboť **dosahování naprosté většiny specifických cílů jednotlivých oblastí podpory prioritní osy 1 nesledovalo žádným monitorovacím indikátorem**.

Nastavený systém monitorovacích indikátorů i samotné monitorování řídicím orgánem vykazuje závažné nedostatky, kvůli kterým nebude možné objektivně vyhodnotit dosahování stanovených cílů v rámci prioritní osy 1 OPVK a skutečný dopad intervencí jednotlivých oblastí podpory.

K monitorování a administraci projektů na úrovni řídicího orgánu slouží informační systém *Monit7+*. V mnohých případech MŠMT nejedná v souladu s požadavky závazné metodiky monitorování⁷, když **do informačního systému nezadává řádně informace a data o výběrových řízeních, monitorovacích indikátorech a nekládá do něj jednotným způsobem aktuální verze monitorovacích zpráv včetně souvisejících příloh k žádostem o platbu**. V některých případech nejsou data zadávána vůbec, ve většině případů nejsou zadávána aktuálně. Pochybení zjištěná kontrolní akcí oslabují funkčnost a spolehlivost systému monitorování.

MŠMT má dále povinnost⁸ zaznamenávat údaje o dotacích poskytnutých z OPVK do centrální evidence dotací, respektive do jiného informačního systému, pokud je zabezpečen přenos do centrální evidence dotací. **Tato povinnost však nebyla ze strany MŠMT plněna důsledně, a centrální evidence dotací tak v době kontroly nebyla úplná.**

3. Hodnocení a výběr projektů

3.1 Nastavení systému hodnocení a výběru projektů

Proces hodnocení a výběru projektů v rámci prioritní osy 1 OPVK probíhá v pěti fázích: (1) hodnocení formálních náležitostí, (2) hodnocení přijatelnosti, (3) věcné hodnocení, (4) výběr projektu (výběrovou komisí či grémiem zpravodajů) a (5) konečné schválení projektu (ministrem či vrchním ředitelem Sekce řízení operačních programů EU)⁹.

⁷ Metodika monitorování programů strukturálních fondů a Fondu soudržnosti pro programové období 2007–2013 vydaná opatřením 1. místopředsedy vlády a ministra pro místní rozvoj č. 1/2007 ze dne 20. srpna 2007, schválená usnesením vlády ze dne 18. srpna 2010 č. 589.

⁸ Ustanovení § 75b zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁹ Projekty v oblastech podpory 1.1, 1.2 a 1.3 schvaluje ministr školství, mládeže a tělovýchovy; projekty „EU peníze školám“ schvaluje vrchní ředitel Sekce řízení operačních programů EU.

V rámci hodnocení přijatelnosti mají pracovníci řídicího orgánu OPVK posuzovat mimo jiné inovativní charakter (přidanou hodnotu) projektů. Ve vnitřních předpisech upravujících proces hodnocení přijatelnosti však MŠMT blíže nespecifikovalo, na základě jakých konkrétních aspektů má být hodnocení tohoto kritéria prováděno.

Při věcném hodnocení posuzují projektové žádosti dle stanovených výběrových kritérií (členěných na podrobnější subkritéria) externí hodnotitelé. **Nastavený systém věcného hodnocení projektových žádostí vykazuje vysokou míru rizika subjektivního hodnocení a nerovného přístupu k žadatelům, například:**

- a) Systém věcného hodnocení používaný při výběru projektů z 8. a 14. výzvy OPVK (výzvy z let 2008 a 2009) umožňoval vznik situace, kdy dva individuální hodnotitelé dospěli k opačnému stanovisku, tj. jeden hodnotitel projekt podpořil a druhý nikoliv, a přestože dodatečně zapojený třetí hodnotitel (arbitr) projekt k financování rovněž nedoporučil, daná projektová žádost v tomto věcném hodnocení uspěla.
- b) Ve vnitřních postupech určených pro externí hodnotitele není dostatečně konkrétně vymezeno, za jakých okolností má hodnotitel snížit počet přidělovaných bodů.
- c) V rámci jednotlivých subkritérií nejsou definovány podrobnější bodové stupnice pro udělování (resp. snižování) bodů, a to ani u subkritérií s vysokou bodovou dotací. Riziko subjektivního hodnocení při výběru projektů ještě vzrostlo, když MŠMT od května 2011 snížilo počet subkritérií, čímž u většiny z nich došlo k dalšímu nárůstu maximálního počtu bodů. U pěti subkritérií tak nyní hodnotitelé mohou udělit více než 10 bodů, zatímco do uvedené změny žádné ze subkritérií více než 10 možných bodů nedosahovalo.
- d) Při hodnocení subkritéria „kvantifikace výsledků a výstupů“ má hodnotitel posuzovat rovněž efektivitu a hospodárnost projektu. Z nastavených postupů však není zřejmé, jaká váha je pro posouzení takto významného aspektu přisuzována.

Řídicí orgán OPVK nepředložil monitorovacímu výboru OPVK ke schválení veškerá výběrová kritéria. Část těchto kritérií tak nebyla předem posouzena a schválena monitorovacím výborem, jak vyžadují evropské předpisy¹⁰. Jedná se o tzv. specifická kritéria, u kterých monitorovací výbor OPVK schválil maximální bodovou dotaci 15 bodů ze 100, aniž by však posoudil a schválil obsahové vymezení těchto kritérií. V případě prioritní osy 1 – *Počáteční vzdělávání* určuje obsahové vymezení specifických kritérií řídicí orgán OPVK vždy pro každou výzvu. O tomto pravidle však monitorovací výbor OPVK nehlasoval, a ani jej tedy neschválil. Evropské předpisy¹¹ nepředpokládají, že by monitorovací výbor mohl některý ze svých úkolů (tedy i posuzování a schvalování kritérií pro výběr projektů) delegovat na řídicí orgán či na jiný článek implementační struktury.

V důsledku tak nelze vyloučit, že výdaje projektů, které MŠMT schválilo k financování na základě výběrových kritérií stanovených výše popsaným způsobem, nejsou způsobilé¹². Riziko vzniku nezpůsobilých výdajů z důvodu chybně nastaveného systému představuje zároveň možnost vzniku nesrovnalosti dle předpisů EU¹³. V rámci 8. a 14. výzvy by tato nesrovnalost z výše uvedených důvodů mohla dosáhnout částky několika set milionů Kč.¹⁴

3.2 Nedostatky zjištěné v procesu hodnocení a výběru projektů z 8. a 14. výzvy

Výsledky věcného hodnocení projektových žádostí podaných v 8. a 14. výzvě **potvrdily vysokou míru subjektivity nastaveného systému**. Například u oblasti podpory 1.3 ve 14. výzvě docházelo k tak rozdílným výsledkům hodnotitelů, že do procesu věcného hodnocení musel být ve 40 % případů zapojen třetí hodnotitel (arbitr). Zároveň bylo zjištěno, že velké množství projektů obdrželo od externích hodnotitelů vysoké bodové hodnocení, přestože výběrová komise u nich následně

¹⁰ Článek 65 písm. a) nařízení Rady (ES) 1083/2006.

¹¹ Článek 63 až článek 66 nařízení Rady (ES) 1083/2006.

¹² Článek 56 odst. 3 nařízení Rady (ES) 1083/2006.

¹³ Článek 2 nařízení Rady (ES) 1083/2006.

¹⁴ Výdaje hrazené z *Evropského sociálního fondu* těm projektům, které by bez získání bodů za specifická kritéria nebyly doporučeny k financování.

konstatovala nesplnění základních kritérií přijatelnosti. Ve dvou případech byl řídicí orgán OPVK ze strany výběrových komisí upozorněn na možnou podjatost hodnotitelů u konkrétních projektů a byl též požádán o prošetření této podjatosti. **MŠMT však do ukončení kontrolní akce NKÚ nedoložilo, že by uvedená podezření na možnou podjatost prošetřilo. Nelze tak vyloučit, že tyto konkrétní projekty byly hodnoceny podjatými externími hodnotiteli.**

Rovněž ve výběrových komisích rozhodoval o schválení projektů vysoký počet členů podjatých, resp. majících vztah k projednávaným projektům.¹⁵ MŠMT zvoleným výběrem členů výběrových komisí zatížilo proces výběru projektů značným rizikem zpochybnění nestrannosti výběrových komisí, a tím i zpochybnění objektivnosti samotného výběru projektů. Například v desetičlenné výběrové komisi pro oblast podpory 1.1 v 8. výzvě zasedalo 7 členů podjatých ve vztahu k některému projednávanému projektu, případně i k více projednávaným projektům. V obou kontrolovaných výzvách se objevily případy hlasování o projektu, u nějž podjatost deklarovalo více členů najednou. Podrobnější informace obsahuje tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 – Statistika projektů dotčených podjatostí členů výběrových komisí

Číslo výzvy	Oblast podpory	Počet podjatých členů u jednotlivých výběrových komisí (z 10 jmenovaných)	Počet projektů hodnocených výběrovými komisemi v rámci celé výzvy	Počet projektů dotčených podjatostí členů výběrových komisí v rámci celé výzvy	% dotčených projektů vůči všem hodnoceným projektům v rámci celé výzvy
8. výzva	1.1	7	58	19	14,6
	1.2	4	37		
	1.3	4	35		
			130		
14. výzva	1.1	4	135	12	4,7
	1.2	3	70		
	1.3	2	51		
			256		

Zdroj: záznamy z jednání výběrových komisí v 8. a 14. výzvě.

Pochybnosti o nestrannosti členů výběrových komisí a transparentnosti výběrového procesu vyvstávají i na základě dalších zjištěných skutečností:

- MŠMT v žádném interním dokumentu nedefinovalo pojem „vztah k projektu“, který je v zápisech z jednání výběrových komisí uváděn u 24 členů výběrových komisí v souvislosti s podjatostí vůči některým projektům.
- *Prohlášení o nestrannosti a mlčenlivosti*, které podepisují členové výběrových komisí, nepřipouští žádné skutečnosti, které by mohly zpochybnit nezávislost člena. Existence vztahu k projektu znamená pro člena výběrové komise podle uvedeného prohlášení povinnost „*přestat se na hodnocení podílet*“, a nikoliv se pouze neúčastnit projednávání daného projektu. MŠMT vydalo vnitřní předpisy týkající se postupů při jednání výběrových komisí, které jsou v tomto bodě v rozporu s uvedeným *prohlášením o nestrannosti a mlčenlivosti* a které umožnily účast vysokého počtu členů výběrových komisí, u kterých byla zaznamenána podjatost.
- V některých případech nebyl zaznamenán odchod podjatých členů výběrové komise, jak vyžaduje její jednací řád.
- V jednacím řádu výběrových komisí není jasně stanoven způsob hlasování a zvolený způsob není zaznamenáván ani v zápisech z jednání výběrových komisí.
- U některých hlasovacích lístků z jednání výběrových komisí se vyskytuje vyšší množství oprav. Není přitom jasné, zda k opravě došlo ještě při hlasování, či v jiném okamžiku jednání o projektech. Oprava výsledků hlasování se týká i člena komise, který u příslušného projektu neměl hlasovat z důvodu možné podjatosti.

¹⁵ Tato skutečnost vyplývá ze zápisů z jednání výběrových komisí, ve kterých byla uváděna jména těch členů, kteří jsou „ve vztahu k projektu“.

MŠMT v zájmu zajištění objektivitu netrvalo ideálně na požadavku, aby jmenovaní členové nebyli podjatí vůči žádnému z projednávaných projektů. Ani jedna z výběrových komisí v 8. a 14. výzvě tomuto požadavku nedostala. Riziko zpochybnění objektivitu při výběru projektů vyplývá ze skutečnosti, že členové výběrové komise, kteří jsou podjatí, ne zcela nestranní, či dokonce ve střetu zájmů, mohli hlasováním proti přijetí konkurenčních projektů ovlivnit celkový výsledek ve prospěch projektu/projektů, vůči nimž byli ve střetu zájmů.

U 8. výzvy docházelo k opakovaným zasedáním výběrové komise pro oblast podpory 1.1, na kterých členové výběrové komise přehodnocovali svá původní rozhodnutí (po řádném zasedání následovala dvě mimořádná zasedání výběrové komise). V důsledku tak byly značně překračovány lhůty (stanovené manuálem OPVK) pro výběr a schvalování projektů (první rozhodnutí o poskytnutí dotace z oblasti podpory 1.1 v rámci 8. výzvy, která byla ukončena v říjnu 2008, bylo vydáno až o rok později v říjnu 2009).

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že výběrová komise pro oblast podpory 1.1 v 8. výzvě na svém mimořádném zasedání rozhodla o financování čtyř projektů, které na svém řádném zasedání označila za nevhodné k financování. V zápise z mimořádného zasedání však nebylo dostatečně zdůvodněno přehodnocení původního rozhodnutí. Negativní aspekty hodnocení, jimiž byla na řádném zasedání zdůvodněna nevhodnost projektů, byly v případě mimořádného zasedání buď zcela vypuštěny bez jakéhokoliv zdůvodnění, nebo byly ponechány v nezměněné podobě, či byly dokonce rozšířeny o další negativní posudky. **Nedodržením zásad transparentnosti, rovného zacházení a nediskriminace při výběru a následném schválení těchto čtyř projektů MŠMT nepostupovalo v souladu se svými interními předpisy¹⁶ a zároveň s předpisy EU¹⁷. Porušení evropských předpisů při poskytování dotace zakládá porušení rozpočtové kázně¹⁸, v tomto případě ve výši 56 157 549,07 Kč, a zároveň vede ke vzniku nesrovnalosti¹³ ve výši příspěvku z EU (tj. 47 733 916,70 Kč).**

Výběrová komise pro oblast podpory 1.1 ve 14. výzvě porušila svůj jednací řád, když doporučila k financování dva projekty, u nichž pro přijetí k financování nehlasovala nadpoloviční většina přítomných členů s hlasovacím právem. **MŠMT tak v rozporu s předpisy EU¹⁷ schválilo k financování projekty, které nebyly vybrány v souladu s kritérii stanovenými pro výběr projektů v rámci operačního programu. Porušení evropských předpisů při poskytování dotace zakládá porušení rozpočtové kázně¹⁸, v tomto případě ve výši 24 098 538,76 Kč, a zároveň vede ke vzniku nesrovnalosti¹³ ve výši příspěvku z EU (tj. 20 483 757,95 Kč).**

4. Nastavení a účinnost kontrolních systémů

4.1 Výkon kontrolní činnosti řídicího orgánu

NKÚ prověřil systémové nastavení a účinnost kontrolních mechanismů, které zavedlo a využívá MŠMT v roli řídicího orgánu při výkonu veřejnosprávních kontrol, a to jak administrativních při ověřování monitorovacích zpráv a žádostí o platbu, tak při veřejnosprávních kontrolách na místě u příjemců. Prověřeno bylo stanovování rozsahu kontrol, postupy pro výběr vzorků ke kontrole a dále též uchovávání záznamů o průběhu a výsledcích kontrol.

¹⁶ Manuál OPVK, příručka pro administraci návrhů individuálních projektů OPVK, jednací řád výběrové komise OPVK.

¹⁷ Článek 60 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

¹⁸ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

V rámci administrativních kontrol neodhalilo MŠMT některá pochybení příjemců, která se týkala především porušení ustanovení závazných příruček pro příjemce¹⁹. Výčtem lze uvést následující příklady:

- a) MŠMT při administrativních kontrolách **neodhalilo, že příjemci podpory v dodavatelských smlouvách nezajistili pro MŠMT neomezenou bezplatnou licenci** k užívání práv duševního vlastnictví vzniklých na základě zakázky.
- b) Při realizaci administrativních kontrol docházelo k situacím, kdy **MŠMT neprovedlo následnou kontrolu provedení náprav** a schválilo monitorovací zprávy s neopravenou chybou.
- c) V procesu administrativních kontrol způsobilosti výdajů **přistupovalo MŠMT jako řídicí orgán k nestandardním opatřením**, jakými jsou např. výzvy příjemci k nápravám v oblasti osobních výdajů antedatováním nově uzavíraných pracovně právních smluvních ujednání.
- d) MŠMT kontrolou nezjistilo chybné započítávání podpořených osob, které nebyly cílovou skupinou, ani započítávání podpořených osob vícekrát.
- e) MŠMT neodhalilo některé nedostatky ve vyúčtovaných výdajích týkající se pochybení v oblasti výběrových řízení a uhradilo příjemcům nezpůsobilé výdaje. **MŠMT porušilo předpisy EU²⁰, když neprovedlo dostatečně administrativní kontrolu a neodhalilo výše uvedené nedostatky, které zakládají porušení rozpočtové kázně¹⁸ na úrovni příjemců v celkové výši 676 450 Kč.** V důsledku nedostatečně provedených administrativních kontrol a následným proplacením nezpůsobilých výdajů došlo zároveň ke vzniku nesrovnalosti¹³ ve výši 574 982,50 Kč.

V rámci kontrolního a schvalovacího procesu MŠMT v kontrolovaném období překračovalo významným způsobem lhůty pro schvalování monitorovacích zpráv a žádostí o platbu, a nedodržovalo tak termíny stanovené závaznými předpisy²¹.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že **MŠMT při výběru vzorku projektů určených k veřejnosprávní kontrole na místě nezohledňuje riziko plánovaných a realizovaných výběrových řízení** (jejich počet, předmět a předpokládanou hodnotu). V důsledku tak není zaručeno, že součástí kontrolovaného vzorku budou i projekty, u kterých hrozí nedodržování pravidel pro zadávání veřejných zakázek. Toto riziko nabývá na významu především u projektů „EU peníze školám“, u nichž výběrová řízení nejsou v rámci monitoringu v jednotlivých fázích přípravy, průběhu a uzavírání smluv sledována na centrální úrovni vůbec.

MŠMT ověřuje dodržování zákazu dvojího financování²² pouze prostřednictvím čestného prohlášení příjemce a skutečný stav již dále neproveruje. Akceptace čestného prohlášení však nelze považovat za výkon kontroly řídicím orgánem. **Možné dvojí financování projektů podporovaných z OPVK tak není fakticky kontrolováno, a to ani ve fázi hodnocení přijatelnosti při výběru projektů ani ve fázi realizace projektu při kontrole na místě.**

Pro účely kontroly projektů na místě zavedlo MŠMT institut tzv. dozorovacích návštěv (monitorovacích dohlídek) a příjemci v rámci prioritní osy 1 OPVK jsou rozhodnutím o poskytnutí dotace zavazováni tyto návštěvy umožnit. Přestože výstupem dozorovacích návštěv je zpráva popisující stav věci, zjištěné nedostatky, doporučení k nápravě a datum, do kdy má dojít k nápravě, nepovažuje MŠMT tento institut za veřejnosprávní kontrolu, jejíž provádění by se mělo řídit zákonem²³. Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že **MŠMT při výkonu dozoru a monitorování u nepodřízeného subjektu postupovalo nad rámec národních právních předpisů.**

¹⁹ Příručka pro příjemce finanční podpory z OPVK, Příručka pro základní školy – žadatele a příjemce 1.4 OPVK.

²⁰ Článek 60 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a článek 13 odst. 2 nařízení Komise (EK) č. 1828/2006.

²¹ Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007–2013 schválená usnesením vlády ze dne 9. července 2003 č. 678, resp. usnesením vlády ze dne 30. listopadu 2006 č. 1352.

²² Ověření dvojího financování aktivit z různých dotačních titulů a zároveň možné dvojí financování ve smyslu duplicitního uplatňování způsobilých výdajů ve více projektech.

²³ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, a zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.

V rámci kontrolní akce NKÚ byla též zjištěna pochybení u některých příjemců podpory. Jednalo se o případy nedodržování podmínek stanovených v rozhodnutí o poskytnutí dotace. Nedostatků (významné i formální) se vyskytovaly zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek, resp. realizace výběrových řízení včetně smluvního zajištění, a dále v oblasti způsobilých osobních výdajů. Dalšími pochybeními bylo např. porušení ustanovení zákona o účetnictví²⁴. Příkladem lze uvést následující zjištěné nedostatky:

- Akceptace takových uchazečů v rámci výběrových řízení, kteří byli v některé z fází realizace projektu zároveň zaměstnání na základě krátkodobých pracovních dohod jako členové realizačního týmu projektu. V důsledku tak nelze vyloučit, že všichni uchazeči o zakázku neměli stejný přístup k informacím.
- Nedodržování pravidla zákazu diskriminace a rovného zacházení v průběhu zadávání veřejných zakázek.
- Oslovování nevhodných uchazečů v rámci výběrových řízení a nevyloučení neúplných nabídek z hodnocení.
- Chybné hodnocení nabídek uchazečů (s vlivem na výsledek výběrového řízení) a uzavírání smluv s jinými než vítěznými uchazeči.
- Formální pochybení ve výběrových řízeních (např. neuvedení informace, zda se připouští variantní řešení dodávky, či nedostatečné oznámení výsledků řízení).
- Úhrada finančních prostředků dodavateli za realizovanou plnění služeb na základě neprůkazných účetních dokladů.
- Proplácení náhrad cílové skupině, přestože tato přímá podpora nebyla součástí schváleného rozpočtu.

NKÚ v souladu s povinnostmi stanovenými v daňovém řádu²⁵ oznámil zjištění zakládající podezření na porušení rozpočtové kázně¹⁸ příslušným správcům daně. **Celkem bylo na úrovni příjemců kvalifikováno podezření na porušení rozpočtové kázně ve výši 3 554 189 Kč**, což představuje zároveň vznik nesrovnalosti¹³ dosahující 3 021 061 Kč.

4.2 Výkon činnosti pověřeného auditního subjektu

MŠMT, které zajišťuje výkon funkce pověřeného subjektu auditního orgánu, neplnilo důsledně povinnosti vyplývající z usnesení vlády ze dne 11. července 2007 č. 760, resp. souvisejících dokumentů²⁶, když neinformovalo auditní orgán o všech závažných skutečnostech, které by mohly ohrozit výkon auditu. Jednalo se např. o neinformování o nedostatečném personálně kapacitním zabezpečení pověřeného auditního subjektu v letech 2008 a 2009 či o omezeném přístupu k záznamům nezbytným především pro plánování činnosti pověřeného auditního subjektu OPVK v důsledku významné personální změny na řídicí pozici útvaru MŠMT v roce 2010.

5. Nastavení systému zjednodušeného vykazování prostřednictvím standardní stupnice jednotkových nákladů u projektů „EU peníze školám“

Výzvu k předkládání projektů „EU peníze školám“ v oblasti podpory 1.4 OPVK určenou pro základní školy se sídlem mimo hl. m. Prahu vyhlásilo MŠMT v květnu 2010. Pro tyto projekty byly v operačním programu vyčleněny prostředky ve výši 4,5 miliardy Kč. Projekty „EU peníze školám“ jsou realizovány prostřednictvím kombinace volitelných klíčových aktivit definovaných pro tato prioritní témata: čtenářská, informační a finanční gramotnost, cizí jazyky, matematika, přírodní vědy, využívání informačních a komunikačních technologií a podpora inkluzivního vzdělávání.

²⁴ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

²⁵ Ustanovení § 59 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

²⁶ Zásady pro činnost auditního orgánu a pověřených subjektů auditního orgánu vydané přílohou usnesení vlády ze dne 11. července 2007 č. 760.

Realizace klíčových aktivit probíhá na základních školách formou předem vytvořených šablon „*individualizace*“²⁷, „*inovace*“²⁸, „*vzdělávání pedagogických pracovníků*“ a „*inkluzivní vzdělávání*“.

MŠMT nastavilo pro příjemce dotace v oblasti podpory 1.4 možnost vykazovat paušální náklady uplatněním standardní stupnice jednotkových nákladů²⁹. Významným požadavkem u základu použitého k výpočtu stupnice jednotkových nákladů je řádnost, nestrannost a ověřitelnost³⁰. Jednotkami v šablonách klíčových aktivit jsou určeny vyučovací hodiny („*individualizace*“), úspěšně proškolení pedagogové („*vzdělávání pedagogických pracovníků*“), sady vytvořených výukových materiálů („*inovace*“) a měsíční náklady na působení psychologa, speciálního pedagoga či asistenta pedagoga, resp. blok programu primární prevence („*inkluzivní vzdělávání*“).

MŠMT zvolilo v oblasti podpory 1.4 OPVK způsob financování formou jednotkových cen i u šablon klíčových aktivit, u kterých pro různorodost uznatelných výstupů nelze určit rozsah materiálního vybavení ani činností nutných k dosažení výstupů, a není tedy možné ověřitelným způsobem stanovit jednotkovou cenu takové šablony. Jedná se o šablony „*individualizace*“ a „*inovace*“, u nichž je sice možné ověřit jednotkovou (průměrnou) cenu jednotlivých druhů vybraných pomůcek a osobních nákladů pedagogických pracovníků, avšak jednotkovou cenu celé klíčové aktivity v její komplexnosti ověřit nelze. MŠMT u šablon klíčových aktivit „*individualizace*“ a „*inovace*“ nedefinovalo jednoznačně očekávané výstupy klíčových aktivit, a nebylo tedy ani možné určit prvky (resp. vstupy) nezbytné k jejich dosažení. **Z důvodu variability výstupů a široké škály možných způsobů jejich dosažení není možné ověřit nastavení výpočtu jednotkové stupnice nákladů**, což je v přímém rozporu se smyslem jednotkových nákladů a jejich využití při financování projektů. **V situaci, kdy nelze ověřit způsob stanovení jednotkové ceny dané šablony jako celku, není možné ověřit přiměřenost takto stanovených jednotkových nákladů. Nelze tak v důsledku vyloučit, že výstupy projektů „EU peníze školám“ nebudou vždy optimální k výši poskytnuté dotace. MŠMT tak jednalo v rozporu s evropským předpisem³¹, neboť náklady nestanovilo na základě ověřitelného výpočtu, což představuje riziko nezajištění řádného finančního řízení operačního programu (tj. soulad se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivity)³².**

U šablon klíčových aktivit „další vzdělávání pedagogických pracovníků“ MŠMT nestanovilo hodnotu jednotkových nákladů přiměřeně, neboť do ceny šablon zahrnuje mimo jiné stravné v téměř čtyřnásobné výši, než jaká je relevantní pro zaměstnance škol dle zákoníku práce³³. Důsledkem tohoto systémového nedostatku je nadhodnocení jednotkové ceny uvedených šablon klíčových aktivit. Tato nevhodnost ve vynakládání veřejných prostředků se promítá u všech příjemců realizujících uvedené šablony.

U šablony „inovace“ MŠMT nedefinovalo podobu očekávaného výstupu, jeho rozsah ani požadovanou kvalitu, a přesto určilo jednotkovou cenu této šablony. Standardní stupnice jednotkových nákladů může být jako základ pro výpočet paušálních nákladů vhodnou metodou pro operace, u kterých lze snadno kvantifikovat činnosti, výstupy nebo výsledky.³⁴ Vytváření rozmanitých, variabilních a unikátních výstupů ve formě sad nástrojů, které dle svého uvážení vytváří škola, není vhodnou operací pro zjednodušené vykazování výdajů za použití standardní stupnice jednotkových nákladů, pokud nelze standardizovat parametry rozsahu a kvality pro určení jednotkové ceny

27 V šabloně „*individualizace*“ jsou požadovanými výstupy např. terénní kurzy, oddělená skupinová výuka, odborný seminář, přírodovědný klub či skupinová výuka pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

28 V šabloně „*inovace a zkvalitnění výuky*“ jsou očekávanými výstupy výukové materiály v podobě např. powerpointové prezentace, lekce e-learningového kurzu, e-testu, e-úkolů, pracovních listů, digitálního učebního materiálu apod.

29 Článek 11 odst. 3 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ve znění nařízení (ES) č. 396/2009.

30 Pracovní dokument COCOF 09/0025/04 sestavený službami Evropské komise za účelem poskytnutí vodítka k paušálním nákladům a jednorázovým částkám vykazovaným zjednodušeným způsobem, kapitola II.2.

31 Článek 11 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ve znění nařízení (ES) č. 396/2009.

32 Článek 60 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, článek 27 nařízení (ES, EURATOM) č. 1605/2002.

33 Ustanovení § 176 odst. 1 písm. a) ve vazbě na ustanovení § 109 odst. 3 písm. d) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

34 *Pravidla způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007–2013* schválená usnesením vlády ze dne 24. ledna 2007 č. 61, kapitola 2.2.2.

výstupu, které jsou unikátní pro každou školu. **Nevhodným uplatněním zjednodušeného způsobu vykazování výdajů v rámci šablony „inovace“ vzniká riziko, že nebude dosaženo optimálního vztahu mezi výší poskytnuté, resp. použité dotace a dosaženými výsledky.**

Při kontrole bylo zjištěno, že příjemci dotace jsou schopni z prostředků dotace realizovat předpokládané výstupy a zároveň pořídit vybavení či majetek, který není nezbytný pro dosažení cíle projektu, tj. nebyl zahrnut do výpočtu hodnoty standardní stupnice jednotkových nákladů. Ze strany příjemců, tj. základních škol, nejsou v projektech „EU peníze školám“ vždy respektována obecná pravidla způsobilosti výdajů, především princip účelnosti³⁵. **MŠMT jako řídicí orgán nedefinovalo jednoznačně v dokumentech³⁶ závazných pro příjemce dotací vyplácených v rámci projektů „EU peníze školám“ povinnost dodržovat pravidla obecné způsobilosti z hlediska principu účelnosti, tj. přímé vazby na projekt a nezbytnosti pro jeho realizaci.** Vymezení způsobilosti výdajů pro příjemce je zúženo na dosažení výstupů nejpozději ke dni ukončení projektu. Takto nastavený systém umožňuje příjemcům, resp. školám, pořizovat z prostředků OPVK také vybavení a majetek, který nesouvisí s realizací projektu a není pro projekt nezbytný, např. nábytek či bílou techniku. V systému zjednodušeného vykazování výdajů na základě jednotkových cen v rámci projektů „EU peníze školám“ příjemci nákup pomůcek a pořízení vybavení neoznamují ani žádným způsobem nedokládají, a to ani v případě realizace nákupu zadáním veřejné zakázky.

MŠMT nesleduje u projektů „EU peníze školám“ v oblasti podpory 1.4 průběh zadávání veřejných zakázek a ani nepožaduje od příjemců reportování o veřejných zakázkách. Informace o plánovaných, zahájených a ukončených výběrových řízeních nejsou uváděny v projektových žádostech, v monitorovacím systému *Monit7+* ani v monitorovacích zprávách zpracovávaných příjemci, což je v rozporu s požadavky závazné metodiky monitorování³⁷. Kontroly veřejných zakázek probíhají dle sdělení MŠMT u příjemců při kontrolách na místě, jež jsou realizovány u cca 20 % projektů. Vedení účetnictví a účetní doklady vztahující se k plnění vyplývajícím z uzavřených smluv však nejsou předmětem kontroly na místě, neboť je MŠMT zařadilo do režimu paušálních výdajů stanovených na základě jednotkových nákladů výdajů bez povinnosti prokazovat je souvisejícími doklady. Při kontrolách na místě tak není zajištěna úplná kontrola výběrových řízení.

MŠMT nestanovilo podmínky pro poskytování zálohových plateb u projektů „EU peníze školám“ v oblasti podpory 1.4 tak, aby byla splněna povinnost příjemce prokázat poskytovateli dotace oprávněnost žádosti o platbu. V režimu zjednodušeného vykazování nákladů není ze strany MŠMT při předkládání žádosti o platbu požadováno od příjemců prokazování průběžného plnění plánovaných výstupů. MŠMT tak postupuje v rozporu s povinností uvedenou v metodice³⁷ vydané Ministerstvem financí.

V projektech „EU peníze školám“ nejsou příjemci zavázáni k naplnění všech klíčových aktivit uvedených v projektové žádosti; účel dotace je naplněn s realizací jednotek nákladů v souhrnné hodnotě 50 % částky dotace i za předpokladu, že jsou zcela vypuštěny některé klíčové aktivity. MŠMT jako poskytovatel dotace nezavazuje příjemce ani k plnění plánovaných hodnot monitorovacích indikátorů, neboť cílové hodnoty nejsou v projektech stanoveny. **Realizace výše uvedených projektů tak není navázána ani na splnění všech cílů, jichž má být dosahováno prostřednictvím klíčových aktivit, ani na naplnění cílových hodnot indikátorů souvisejících se stanovenými cíli. Příjemci nejsou povinni vyhodnocovat a ani žádným způsobem nevyhodnocují kvalitativní změny plynoucí z realizovaných aktivit.**

35 Princip účelnosti je v *Pravidlech způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007–2013* definován v kapitole 2.1 jako přímá vazba na projekt a nezbytnost pro realizaci projektu.

36 *Příručka pro základní školy – žadatele a příjemce 1.4 OPVK*, rozhodnutí o poskytnutí dotace.

37 *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007–2013* schválená usnesením vlády ze dne 9. července 2003 č. 678, resp. usnesením vlády ze dne 30. listopadu 2006 č. 1352, kapitola 4.6.2.

6. Systém hlášení, evidence a šetření nesrovnalostí

Prostředky Evropské unie dotčené potvrzenými nesrovnalostmi v rámci individuálních projektů prioritní osy 1 OPVK dosáhly od počátku realizace operačního programu do ledna 2012 částky 542 tis. Kč. K uvedenému datu bylo v systému evidováno rovněž 211 opodstatněných nesrovnalostí ve výši 24 754 tis. Kč, které byly předány k přešetření příslušnému finančnímu úřadu jako podezření na porušení rozpočtové kázně. Na základě potvrzených nesrovnalostí byly od příjemců od počátku programu do března 2012 vymoženy vratky v částce 73 tis. Kč.

Relativně vysoký počet hlášených nesrovnalostí a oznámených podezření na porušení rozpočtové kázně je do značné míry ovlivněn skutečností, že financování OPVK probíhá formou ex-ante plateb, kdy MŠMT poskytuje příjemcům finanční prostředky ještě před realizací výdajů na projekt. Na základě závazné metodiky a právních předpisů³⁸ je řídicí orgán povinen zařadit jakýkoliv případ podezření na porušení rozpočtové kázně do hlášení nesrovnalostí na vnitřní úrovni, resp. postoupit toto podezření k přešetření příslušnému správci daně, a to bez ohledu na výši této nesrovnalosti. V praxi tak dochází k situacím, kdy je příslušnému finančnímu úřadu předáváno k přešetření i podezření na porušení rozpočtové kázně ve výši několika korun či desítek korun.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky *Evropského sociálního fondu* a státního rozpočtu ČR určené na realizaci projektů v rámci prioritní osy 1 – *Počáteční vzdělávání* operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost*. Kontrole bylo podrobeno celkové nastavení implementačního systému a zároveň činnost MŠMT související s administrací individuálních projektů v rámci prioritní osy 1. U konečných příjemců bylo prověřeno především dodržování právních předpisů a podmínek stanovených při poskytnutí dotace. Objem finančních prostředků kontrolovaných u vzorku projektů činil 145,8 mil. Kč.

Nedostatky zjištěné v nastaveném systému a v činnosti MŠMT jakožto řídicího orgánu představují zvýšené riziko, že prostředky poskytované České republice z *Evropského sociálního fondu* na realizaci prioritní osy 1 – *Počáteční vzdělávání* operačního programu *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* nejsou řádně čerpány. Jedná se zejména o následující nedostatky:

- Systém a způsob monitorování dosaženého pokroku neumožňuje objektivní vyhodnocení plnění stanovených cílů a skutečného dopadu intervencí. MŠMT nezajistilo vyhotovení evaluační studie zaměřené na hodnocení dosahování globálního cíle OPVK, která měla být hotova již v roce 2008. V důsledku tak nebude možné odpovídajícím způsobem vyhodnotit pokrok a případně reagovat na identifikované nedostatky. U některých indikátorů neprovádí MŠMT řádně monitorování. V řadě případů uvádělo MŠMT ve výročních zprávách nesprávné či nedostatečné informace o skutečném věcném pokroku.
- Nastavený systém věcného hodnocení projektových žádostí vykazuje od počátku realizace programu vysokou míru rizika subjektivního hodnocení a nerovného přístupu k žadatelům. Změnou v soustavě hodnotících kritérií, kterou MŠMT provedlo v květnu 2011, toto riziko ještě vzrostlo.
- Část výběrových kritérií, na jejichž základě probíhá výběr projektů, nebyla předem posouzena a schválena monitorovacím výborem OPVK, což ohrožuje způsobilost výdajů na projekty schválené na základě těchto kritérií. Vznik nezpůsobilých výdajů z důvodu chybně nastaveného systému představuje nesrovnalost dle předpisů EU. V rámci 8. a 14. výzvy by tato nesrovnalost z výše uvedených důvodů mohla dosáhnout částky několika set milionů Kč.

38 Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007–2013 schválená usnesením vlády ze dne 9. července 2003 č. 678, resp. usnesením vlády ze dne 30. listopadu 2006 č. 1352; zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

- Výběrem velkého počtu členů výběrových komisí, kteří byli podjati vůči projednávaným projektům, zatížilo MŠMT proces výběru projektů značným rizikem zpochybnění nestrannosti výběrových komisí, a tím i zpochybnění objektivnosti samotného výběru projektů.
- MŠMT schválilo k financování projekty v celkové částce přesahující 80 mil. Kč, jejichž výběr byl proveden v rozporu s předem stanovenými pravidly pro výběr projektů a v rozporu se zásadami transparentnosti, rovného zacházení a nediskriminace.
- Kontrolní systémy shledal NKÚ jako částečně účinné. K selháním dochází především v oblasti kontroly zadávání veřejných zakázek. MŠMT nenastavilo postupy pro kontrolu veřejných zakázek u projektů „EU peníze školám“, u nichž také ani neprověřuje účetní doklady související s provedením zakázky. V rámci těchto projektů nemá MŠMT žádný přehled o realizovaných veřejných zakázkách.
- MŠMT zvolilo u projektů „EU peníze školám“ způsob financování v režimu paušálních nákladů stanovených na základě jednotkových nákladů i u takových šablon klíčových aktivit, u kterých není možné ověřitelným způsobem jednotkovou cenu stanovit. Jednotková cena byla stanovena i v případech, kdy nebyla předem konkrétně definována podoba očekávaného výstupu, jeho rozsah a požadovaná kvalita. Za daných podmínek nelze ověřit, zda je příspěvek poskytnutý z veřejných prostředků přiměřený vůči hodnotě výstupů realizovaných příjemci podpory.
- Do jednotkové ceny šablon klíčových aktivit „*další vzdělávání pedagogických pracovníků*“ u projektů „EU peníze školám“ MŠMT zahrnulo nepřiměřenou výši stravného.
- MŠMT zavedlo takový systém poskytování dotací v rámci šablon klíčových aktivit „*inovace*“ u projektů „EU peníze školám“, který příjemcům umožňuje v rozporu s obecným principem účelnosti pořizovat z prostředků OPVK, resp. *Evropského sociálního fondu* také vybavení a majetek, který nesouvisí s realizací projektu a není pro projekt nezbytný.

Na úrovni příjemců podpory byly zjištěny případy nedodržování podmínek stanovených v rozhodnutích o poskytnutí dotace, a to zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek a v oblasti způsobilosti osobních výdajů. V rámci kontrolní akce bylo u příjemců kvalifikováno podezření na porušení rozpočtové kázně ve výši 3,6 mil. Kč, což představuje zároveň nesrovnalost dosahující 3 mil. Kč.

11/31

Majetek státu, se kterým hospodaří státní organizace Správa železniční dopravní cesty

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/31. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jiří Adámek.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření státní organizace Správa železniční dopravní cesty s majetkem státu.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2009 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna od listopadu 2011 do června 2012.

Kontrolovaná osoba:

Správa železniční dopravní cesty, státní organizace (dále jen „SŽDC“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly SŽDC – Generální ředitelství a SŽDC – Stavební správa západ, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání nebyla podána.

Kolegium NKÚ na svém XVIII. zasedání, konaném dne 24. září 2012,

schválilo usnesením č. 7/XVIII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

SŽDC byla zřízena 1. ledna 2003 zákonem č. 77/2002 Sb.¹ jako jeden z právních nástupců státní organizace České dráhy (dále jen „ČD, s. o.“). Je právnickou osobou způsobilou vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. Za její závazky ručí stát, s výjimkou závazků na financování výstavby a modernizace železniční dopravní cesty, kdy stát ručí jen, stanoví-li tak zvláštní zákon. Na SŽDC se vztahují přiměřeně ustanovení zákona č. 77/1997 Sb.², pokud zákon č. 77/2002 Sb. nestanoví jinak.

Předmětem činnosti SŽDC je od července 2004 plnění funkce vlastníka a od června 2008 i plnění funkce provozovatele železniční dopravní cesty, kterou je podle zákona č. 77/2002 Sb. cesta celostátní dráhy a drah regionálních ve vlastnictví státu³. Plnění těchto funkcí spočívá v zajišťování modernizace, rozvoje, provozuschopnosti a provozování železniční dopravní cesty. V době vzniku SŽDC vykonávala tyto funkce akciová společnost České dráhy (dále jen „ČD, a. s.“) a SŽDC jí hradila náklady spojené s jejich výkonem. Vlastními kapacitami zabezpečovala plnění uvedených funkcí postupně v průběhu následujících let, a to činnosti spojené s modernizací a rozvojem od ledna 2004, činnosti spojené se zajišťováním provozuschopnosti od července 2008 a činnosti spojené s provozováním železniční dopravní cesty od září 2011.

1 Zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

2 Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku.

3 Povinnosti vlastníka a provozovatele dráhy jsou uvedeny v § 20, 22 a 23 zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách.

SŽDC hospodaří s majetkem státu vymezeným v § 20 a § 38a zákona č. 77/2002 Sb. Jde především o majetek tvořící železniční dopravní cestu, o majetek určený k úhradě závazků bývalých ČD, s. o., a o část závazků a pohledávek bývalých ČD, s. o. SŽDC hradí náklady spojené s provozováním a zajišťováním provozuschopnosti železniční dopravní cesty především z plateb železničních dopravců, z prostředků Státního fondu dopravní infrastruktury a z dotací ze státního rozpočtu. Náklady na modernizaci a rozvoj železniční dopravní cesty hradí především z prostředků Státního fondu dopravní infrastruktury, z úvěrů a z prostředků Evropské unie.

Ke kontrole byly vybrány tři typy organizačních jednotek SŽDC podle organizační struktury platné do 31. srpna 2011, tj. do převedení činností souvisejících s provozováním železniční dopravní cesty z ČD, a. s. Vybráno bylo jedenáct z tehdejších 22 organizačních jednotek, a to ředitelství SŽDC (dále jen „ředitelství“), správy dopravní cesty Brno, Hradec Králové, Jihlava, Olomouc, Pardubice, Plzeň a Praha (šlo o sedm těchto správ ze třinácti) a stavební správy Olomouc, Plzeň a Praha (šlo o všechny tyto správy). Ředitelství zabezpečovalo výkon přímé a metodické řídicí činnosti v rámci celé SŽDC. Správy dopravní cesty zabezpečovaly výkon činností spojených se zajištěním provozuschopnosti železniční dopravní cesty. Stavební správy plnily funkci investora staveb na železniční dopravní cestě.

Od 1. září 2011 se zvýšil počet organizačních jednotek SŽDC na třicet. V době ukončení kontroly jich po reorganizaci provedené počátkem roku 2012 bylo šestnáct. Ředitelství bylo přejmenováno na Generální ředitelství, správy dopravní cesty byly začleněny do nově vzniklých oblastních ředitelství, Stavební správa Olomouc byla přejmenována na Stavební správu východ a stavební správy Plzeň a Praha byly sloučeny do Stavební správy západ. V kontrolním závěru je dále používáno označení organizačních jednotek platné v době zahájení kontrolní akce.

Kontrolovány nebyly činnosti SŽDC, které přímo souvisejí s činnostmi na železniční dopravní cestě, týkající se například modernizace, rozvoje, oprav nebo údržby železničních tratí. Tyto činnosti byly předmětem samostatných kontrolních akcí NKÚ. Tato kontrola byla v prověřovaných oblastech zaměřena na:

- hospodárnost, účelnost a efektivnost vybraných položek nákladů,
- hospodaření s hmotným majetkem státu, zejména na jeho evidenci, nabývání, nájmy, pronájmy a prodeje,
- hospodaření s pohledávkami a závazky.

Obdobně zaměřenou kontrolu provedl NKÚ u SŽDC v roce 2005⁴ s tím, že především bylo ověřováno vytvoření podmínek pro zahájení činnosti a hospodaření SŽDC v souvislosti s transformací ČD, s. o.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Významné skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Charakteristika hospodaření SŽDC

- 1.1** Výsledek hospodaření SŽDC se do roku 2009 zhoršoval (z 3 959 328 tis. Kč v roce 2005 na –1 708 266 tis. Kč v roce 2009). K obratu tohoto trendu došlo až počínaje rokem 2010, jak je zřejmé z tabulky č. 1.

4 Kontrolní akce č. 05/15 – Hospodaření státní organizace Správa železniční dopravní cesty s majetkem státu, kontrolní závěr byl zveřejněn v části 1/2006 Věstníku NKÚ.

Tabulka č. 1 – Výsledek hospodaření SŽDC a struktura výnosů

(v tis. Kč)

	2008	2009	2010	2011
Náklady	25 135 217	28 371 280	23 730 227	22 638 388
Výnosy	26 258 237	26 663 014	22 226 240	23 527 160
Z toho:				
- tržby za použití ŽDC	6 217 769	4 289 087	4 321 952	4 405 344
- finanční prostředky státu	14 256 011	16 588 719	14 070 68	15 646 693
v tom:				
- prostředky ze SFDI	7 673 692	8 728 946	8 471 695	8 513 343
- dotace ze SR na ŽDC	200 000	1 460 000	1 776 971	1 230 000
- dotace ze SR ostatní	13 257	42 700	71 146	26 000
- prominutí závazků ⁵	6 369 062	6 357 073	3 750 868	5 877 350
- ostatní	5 784 457	5 785 208	3 833 608	475 123
Výsledek hospodaření	1 123 020	-1 708 266	-1 503 987	888 772

Zdroj: hlavní knihy k 31. 12. příslušných let 2008 až 2011 (za rok 2011 jde o neauditované údaje).

Pozn.: ŽDC – železniční dopravní cesta, SFDI – Státní fond dopravní infrastruktury, SR – státní rozpočet.

Výsledek hospodaření SŽDC závisel ve značné míře na finančních prostředcích státu. Jejich podíl na výnosech SŽDC se do roku 2007 snižoval (z 62 % v roce 2005 na 52 % v roce 2007) a od roku 2008 však měl rostoucí trend (z 54 % v roce 2008 na 67 % v roce 2011).

Hospodaření SŽDC ovlivnil v letech 2008 a 2009 převod činností sloužících k zajišťování provozuschopnosti železniční dopravní cesty, ke kterému došlo k 1. červenci 2008. Převod příslušného majetku měl být realizován na základě usnesení vlády ze dne 4. prosince 2007 č. 1352⁶ s předpokládanými výdaji 400 mil. Kč⁷. Ve vazbě na to byla v dubnu 2008 schválena novela zákona č. 77/2002 Sb.⁸. Po nabytí její účinnosti schválila vláda usnesením ze dne 27. června 2008 č. 795⁹ změnu s tím, že převod bude uskutečněn za tržní cenu, stanovenou na základě znaleckého posudku, nejvýše však do částky 12 000 mil. Kč. Kupní cena činila 11 852 mil. Kč a SŽDC ji podle změněných podmínek převodu majetku uhradila z dotace ze státního rozpočtu poskytnuté Ministerstvem dopravy. Pořízený majetek zařadila do evidence v zůstatkových hodnotách prodávající společnosti (ČD, a. s.) ve výši 3 252 mil. Kč. Spolu s majetkem bylo z ČD, a. s., převedeno i 10 000 zaměstnanců.

V období let 2008 a 2009 rostly výrazně náklady SŽDC. V roce 2008 se proti předchozímu roku zvýšily o 4 414 256 tis. Kč, tj. o 21,3 %, a v roce 2009 o dalších 3 236 063 tis. Kč, tj. o 12,9 %. Současně v roce 2009 poklesly proti roku 2008 tržby za použití železniční dopravní cesty o 1 928 682 tis. Kč, tj. o 31 %. Důvodem bylo snížení maximálních cen za použití železniční dopravní cesty (stanovených výměrem Ministerstva financí) o 20 % a pokles dopravních výkonů v nákladní dopravě. **Tyto vlivy byly částečně kompenzovány prostředky státu, které se v roce 2008 proti předchozímu roku zvýšily o 2 713 934 tis. Kč, tj. o 23,5 %, a v roce 2009 o dalších 2 332 708 tis. Kč, tj. o 16,4 %.** Ke snižování nákladů docházelo až od roku 2010.

5 Jde o prominutí závazků vůči státu vzniklých realizací státních záruk za úvěry, které byly poskytnuty bývalým ČD, s. o., a realizací státní záruky za dluhopisy SŽDC vydané k řešení závazků bývalých ČD, s. o. Více je tato problematika rozvedena v bodu 4. tohoto kontrolního závěru.

6 Usnesení vlády ze dne 4. prosince 2007 č. 1352, k převodu funkce provozovatele celostátní železniční dráhy a regionálních drah ve vlastnictví státu a převodu výkonu některých činností, které jsou obsahem provozování dráhy, ze společnosti České dráhy, a. s., na organizaci Správa železniční dopravní cesty, státní organizace.

7 Podle předkládací zprávy k uvedenému usnesení vlády mělo jít o částečné pokrytí kupní ceny a o výdaje na související činnosti (např. znalecké posudky, právní služby, audity apod.).

8 Zákon č. 179/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, ve znění nálezů Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 83/2003 Sb., zákona č. 179/2003 Sb. a zákona č. 293/2004 Sb., účinný od 1. června 2008.

9 Usnesení vlády ze dne 27. června 2008 č. 795, kterým se mění usnesení vlády ze dne 4. prosince 2007 č. 1352, k převodu funkce provozovatele celostátní železniční dráhy a regionálních drah ve vlastnictví státu a převodu výkonu některých činností, které jsou obsahem provozování dráhy, ze společnosti České dráhy, a. s., na organizaci Správa železniční dopravní cesty, státní organizace.

K 1. září 2011 byly na základě usnesení vlády ze dne 9. února 2011 č. 100¹⁰ převedeny na SŽDC z ČD, a. s., činnosti, které byly obsahem provozování železniční dopravní cesty. V souvislosti s tím byl převeden jen movitý majetek. Jeho kupní cenu 390 mil. Kč, stanovenou na základě znaleckého posudku, uhradila SŽDC ze svých prostředků. Převedeno bylo i 9 523 zaměstnanců.

V obou výše uvedených případech převodů byl na SŽDC převeden za celkovou kupní cenu 12 242 mil. Kč bývalý majetek státu, který stát použil podle zákona č. 77/2002 Sb. pro založení ČD, a. s., k 1. lednu 2003.

1.2 Hodnoty nákladů a výnosů SŽDC za roky 2008 až 2011 vztažené na vybrané ukazatele – stavební délka kolejí, vlakový kilometr¹¹ (vlkm) a hrubý tunový kilometr¹² (hrtkm) – a počty zaměstnanců jsou pro informaci uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Jednotkové náklady, jednotkové výnosy a počty zaměstnanců

	2008	2009	2010	2011
Náklady v Kč/km stavební délky kolejí	1 609 581	1 821 357	1 524 491	1 455 658
Náklady v Kč/vlkm	152	175	148	141
Náklady v Kč/hrtkm	0,40	0,51	0,42	0,39
Výnosy v Kč/km stavební délky kolejí	1 681 496	1 711 691	1 427 871	1 512 806
Výnosy v Kč/vlkm	159	164	139	147
Výnosy v Kč/hrtkm	0,42	0,48	0,40	0,41
Prům. přepočtený stav zaměstnanců	5 599	10 177	9 475	11 631

Zdroj: Hodnoty ukazatelů byly převzaty z výročních zpráv SŽDC za roky 2008 až 2010 a údajů SŽDC roku 2011.

2. Vybrané náklady

Ke kontrole byly vybrány tyto nákladové položky:

- spotřeba materiálu a v rámci této položky přímá spotřeba materiálu a spotřeba drobného hmotného majetku,
- opravy a udržování a v rámci této položky opravy a údržba automobilů, opravy a udržování bytového fondu a ostatní opravy a udržování,
- ostatní služby a v rámci této položky úklidové služby (se zaměřením na úklid administrativních prostor), ostraha objektů a ostatní služby,
- mzdové náklady,
- ostatní provozní náklady.

2.1 Vývoj a charakteristika vybraných nákladů

Vývoj a charakteristika vybraných nákladů za SŽDC a za její kontrolované organizační jednotky jsou uvedeny v bodech 2.1.1 až 2.1.5. Zdrojem údajů bylo účetnictví SŽDC, výroční zprávy SŽDC a doklady obdržené od SŽDC. Údaje za rok 2011 jsou neauditované.

¹⁰ Usnesení vlády ze dne 9. února 2011 č. 100, o převedení zbývajících činností, které jsou obsahem provozování dráhy (obsluha dráhy), ze společnosti České dráhy, a. s., na státní organizaci Správa železniční dopravní cesty.

¹¹ Vlakový kilometr vyjadřuje ujetou vzdálenost vlaku v kilometrech.

¹² Hrubý tunový kilometr vyjadřuje hrubou hmotnost vlaku a ujetou vzdálenost v kilometrech.

2.1.1 Spotřeba materiálu (účet 501)**Tabulka č. 3 – Spotřeba materiálu** (v tis. Kč)

	2009	2010	2011
1. Spotřeba materiálu celkem	458 588	405 782	578 700
z toho kontrolované:			
- ředitelství	27 542	11 853	101 636
- správy dopravní cesty	200 008	220 882	251 497
- stavební správy	34 902	23 834	16 916
2. Přímá spotřeba materiálu celkem	32 647	28 578	21 997
z toho kontrolované:			
- ředitelství	6 623	5 234	3 429
- správy dopravní cesty	9 657	8 509	7 228
- stavební správy	2 946	1 882	1 679
3. Spotřeba drobného hm. majetku celkem	74 057	53 731	145 986
z toho kontrolované:			
- ředitelství	15 922	2 549	94 980
- správy dopravní cesty	22 039	25 240	20 571
- stavební správy	2 062	952	1 129

Průměrné náklady SŽDC na spotřebu materiálu na jednoho zaměstnance v letech 2009 až 2011 činily 45 881 Kč, u ředitelství 62 430 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 54 066 Kč a u stavebních správ 66 194 Kč.

Průměrné náklady SŽDC na přímou spotřebu materiálu na jednoho zaměstnance v letech 2009 až 2011 činily 2 705 Kč, u ředitelství 7 290 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 2 018 Kč a u stavebních správ 5 727 Kč.

Průměrné náklady SŽDC na spotřebu drobného hmotného majetku na jednoho zaměstnance v letech 2009 až 2011 činily 8 500 Kč, u ředitelství 49 310 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 5 423 Kč a u stavebních správ 3 642 Kč. Výši těchto nákladů u ředitelství ovlivnilo jednorázové pořízení dlouhodobého drobného hmotného majetku v roce 2011 ve výši 92 198 tis. Kč v souvislosti s převodem činností spojených se zajišťováním provozování železniční dopravní cesty.

2.1.2 Opravy a udržování (účet 511)**Tabulka č. 4 – Opravy a udržování** (v tis. Kč)

	2009	2010	2011
1. Opravy a udržování celkem	5 124 080	3 936 608	4 102 754
z toho kontrolované:			
- ředitelství	11 795	10 037	10 839
- správy dopravní cesty	2 607 021	2 038 095	2 165 517
- stavební správy	2 807	2 832	5 018
2. Opravy a udržování automobilů celkem	35 384	39 767	40 501
z toho kontrolované:			
- ředitelství	2 992	4 077	2 292
- správy dopravní cesty	14 878	16 252	15 161
- stavební správy	1 762	1 847	2 084
3. Opravy a udržování bytového fondu celkem	7 766	18 660	30 594
z toho kontrolované:			
- ředitelství	0	0	0
- správy dopravní cesty	4 429	8 832	17 653
- stavební správy	0	0	0
4. Ostatní opravy a udržování celkem	1 889 515	287 934	86 585
z toho kontrolované:			
- ředitelství	801	577	2 702
- správy dopravní cesty	918 363	111 817	41 586
- stavební správy	395	198	2 203

Průměrné náklady SŽDC na opravy a udržování na jednoho zaměstnance v letech 2009 až 2011 činily 423 904 Kč, u ředitelství 15 346 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 542 051 Kč a u stavebních správ 9 808 Kč. Podíl těchto nákladů na celkových nákladech SŽDC činil cca 18 %. Vysoké náklady u správ dopravní cesty souvisejí se zajišťováním provozuschopnosti železniční dopravní cesty.

Průměrné náklady na opravy a udržování jednoho automobilu v letech 2009 až 2011 činily u ředitelství 79 740 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 24 714 Kč a u stavebních správ 22 000 Kč.

U ředitelství SŽDC byly tyto náklady o 241 % vyšší než u ostatních organizačních jednotek.

Tato skutečnost souvisí i s nedostatkem uvedenými v bodě 2.2 kontrolního závěru. U Správy dopravní cesty Praha byly tyto náklady o 91 % vyšší než u ostatních správ dopravní cesty a například v roce 2011 jejich výše dosahovala 67 % průměrné zůstatkové hodnoty jednoho automobilu.

Náklady na ostatní opravy a udržování nebylo možné ani informativně vyhodnotit na vybrané ukazatele. Důvodem byla jejich věcná nesourodost (např. šlo o náklady na servis zabezpečovacích zařízení tratí, na údržbu kotelen nebo na havarijní zásahy).

2.1.3 Ostatní služby (účet 518)

Tabulka č. 5 – Ostatní služby

(v tis. Kč)

	2009	2010	2011
1. Ostatní služby celkem (účet 518)	6 425 847	6 405 497	4 381 187
z toho kontrolované:			
- ředitelství	5 497 063	5 380 964	3 452 765
- správy dopravní cesty	248 323	313 867	217 206
- stavební správy	31 144	30 362	40 917
2. Úklidové služby celkem	124 046	188 405	29 012
z toho kontrolované:			
- ředitelství	3 479	2 681	2 754
- správy dopravní cesty	102 423	153 348	11 819*
- stavební správy	676	701	912
3. Ostraha objektů celkem	10 010	10 743	14 203
z toho kontrolované:			
- ředitelství	2 392	3 101	3 620
- správy dopravní cesty	1 591	1 789	3 225
- stavební správy	386	493	1 218
4. Ostatní služby celkem (účet 518-9900)	589 861	578 448	547 093
z toho kontrolované:			
- ředitelství	6 641	4 448	4 867
- správy dopravní cesty	46 131	36 744	11 211
- stavební správy	10 662	10 389	9 345

* Na rozdíl od předchozích let jde o údaj zahrnující pouze náklady na úklid sledovaných administrativních prostor. Pro rok 2011 byla změněna metodika účtování těchto nákladů s tím, že např. úklid veřejných prostor v železničních stanicích nebo zimní úklid byly sledovány na jiných analytických účtech.

Průměrné náklady SŽDC na ostatní služby (účet 518) na jednoho zaměstnance v letech 2009 až 2011 činily 561 378 Kč, u ředitelství 6 824 256 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 62 255 Kč a u stavebních správ 93 028 Kč. Podíl těchto nákladů na celkových nákladech SŽDC činil cca 23 %. Náklady u ředitelství SŽDC rozhodujícím způsobem ovlivnily úhrady za činnosti spojené s provozováním železniční dopravní cesty, které ředitelství proplácelo do 31. srpna 2011 ČD, a. s.

Průměrné měsíční náklady na úklidové služby na m² uklízené plochy vybraných administrativních objektů byly v letech 2009 až 2011 u ředitelství 13,41 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 15,90 Kč a u stavebních správ 14,04 Kč.

Průměrné náklady na ostrahu za hodinu střežení vybraných objektů činily v letech 2009 až 2011 u ředitelství 92,67 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 80,50 Kč a u stavebních správ 80 Kč.

Správy dopravní cesty střežily některé objekty prostřednictvím připojení na pult centrální ochrany. Průměrné měsíční náklady na tuto ostrahu činily 841 Kč.

V případě nákladů na ostatní služby (účet 518-9900) nebylo možné ani informativně vyhodnotit jejich výši vztaženou k vybraným ukazatelům. Důvodem byla jejich věcná nesourodost (např. šlo o náklady v důsledku výluk, na parkování vozidel nebo na kopírovací a tiskařské práce).

2.1.4 Mzdové náklady (účet 521)

Tabulka č. 6a – Mzdové náklady

(v tis. Kč)

	2009	2010	2011
Mzdové náklady celkem	3 377 908	3 329 101	3 877 563
z toho kontrolované:			
- ředitelství	340 486	348 213	308 126
- správy dopravní cesty	1 446 070	1 433 860	1 212 732
- stavební správy	174 549	170 757	135 955

Mzdové náklady ovlivnil převod činností z ČD, a. s., jak bylo uvedeno v bodu 1. kontrolního závěru. Počet zaměstnanců SŽDC se tak jednorázově navýšil k 1. červenci 2008 o 10 000 a k 1. září 2011 o 9 523. Podíl těchto nákladů na celkových nákladech SŽDC činil cca 14 %.

Tabulka č. 6b – Stavy zaměstnanců a mzdové náklady na jednoho zaměstnance

	2009	2010	2011
Prům. přepočtený stav zaměstnanců SŽDC	10 177	9 475	11 631
z toho kontrolované:			
- ředitelství	684	669	786
- správy dopravní cesty	4 504	4 117	3 921
- stavební správy	411	381	331
Prům. roční mzdové náklady na jednoho zaměstnance SŽDC (v Kč)	331 916	351 356	333 382
z toho kontrolované:			
- ředitelství	497 787	520 498	392 018
- správy dopravní cesty	321 063	348 278	309 292
- stavební správy	424 693	448 181	410 740

Průměrné mzdové náklady na jednoho zaměstnance vzrostly v roce 2010 proti roku 2009 o 5,9 %. Hlavní příčinou bylo vyplácení odstupného propuštěným zaměstnancům. V roce 2011 vzrostly tyto náklady proti roku 2009 o 0,4 %. Tento nárůst ovlivnil převod zaměstnanců z ČD, a. s., k 1. září 2011.

2.1.5 Ostatní provozní náklady (účet 548)

Tabulka č. 7 – Ostatní provozní náklady

(v tis. Kč)

	2009	2010	2011
Ostatní provozní náklady celkem	84 310	92 715	102 153
z toho kontrolované:			
- ředitelství	8 064	10 084	19 303
- správy dopravní cesty	21 140	26 028	31 234
- stavební správy	15 058	7 016	2 784

Průměrné ostatní provozní náklady SŽDC na jednoho zaměstnance v letech 2009 až 2011 činily 8 951 Kč, u ředitelství 17 140 Kč, u kontrolovaných správ dopravní cesty 6 327 Kč a u stavebních správ 21 154 Kč. Vyšší podíl těchto nákladů na zaměstnance u stavebních správ ovlivňoval především

odpis nákladů na projektové dokumentace akcí, které nebyly realizovány. U ředitelství tento podíl ovlivnilo pojištění majetku SŽDC a příspěvky za členství v mezinárodních organizacích.

2.2 Skutečnosti ovlivňující hospodárnost, účelnost a efektivnost nákladů

2.2.1 U ředitelství a Stavební správy Plzeň byly zjištěny vysoké náklady spojené s provozem některých osobních automobilů. Například:

- V kategorii manažerských vozidel ředitelství byly u tří automobilů vykázány v letech 2009 až 2011 na jeden automobil ujeté kilometry v průměrné výši 119 471 km/rok a náklady na spotřebu materiálu (bez pohonných hmot) nakoupeného prostřednictvím karet CCS 118 000 Kč/rok. U dalšího automobilu (stejně kategorie a typu) byly vykázány ujeté kilometry v průměrné výši 37 724 km/rok a uvedené náklady 8 000 Kč/rok, tj. o 93 % nižší. U dvou ze tří výše uvedených automobilů byly v letech 2009 až 2011 vykázány i vysoké náklady na opravy a udržování 3,06 Kč/km. Průměrné náklady na opravy a udržování za všechny automobily stejné kategorie a stejného typu byly 1,34 Kč/km, tj. o 56 % nižší.
- Stavební správa Plzeň vykázala v roce 2009 u jednoho automobilu náklady za opravu spojky 63 tis. Kč, z toho materiál 57 tis. Kč. Žádné další podrobnosti o opravě (např. o jejím rozsahu) stavební správa nedoložila. Oprava byla provedena na služební cestě neautorizovaným servisem, ačkoliv v blízkém místě byly k dispozici dva autorizované servisy. Z veřejně dostupných zdrojů bylo zjištěno, že cena kompletu spojky a setrvačnicku na opravovaný typ automobilu se pohybovala kolem 31 tis. Kč.

2.2.2 U dvou ze čtyř kontrolovaných vozidel ředitelství, která byla na základě uzavřených dohod používána i k jízdám pro soukromé účely, byl zjištěn vysoký podíl ujetých kilometrů pro soukromé účely na celkovém počtu ujetých kilometrů. Tento podíl se v letech 2010 a 2011 pohyboval od 45 do 58 %. Ředitelství uzavřelo těchto dohod devatenáct.

2.2.3 U ředitelství byly v souvislosti s nájmem osobních automobilů, za který v letech 2009 až 2011 uhradilo 3 065 tis. Kč, zjištěny následující skutečnosti:

- Nájemní smlouva, kterou ředitelství na nájem automobilů uzavřelo, neobsahovala datum uzavření, ačkoliv účinnosti měla nabýt dnem uzavření. Podle čísla smlouvy a dalších okolností lze pouze usuzovat, že byla uzavřena v roce 2009. Ředitelství uzavřelo v červenci 2010 se stejným poskytovatelem další nájemní smlouvu, kterou ukončilo v prosinci 2011. Doklady o ukončení první smlouvy nedoložilo.
- Předmětem nájemních smluv byl příležitostný nájem automobilů pro případy nedostatku vlastních automobilů ředitelství. Čtyři vozidla však nebyla pronajímána příležitostně, ale dlouhodobě (tři vozidla nepřetržitě od ledna 2009, resp. jedno od července 2009, do března 2010 a jedno vozidlo nepřetržitě od června 2010 do prosince 2010 a po celý rok 2011 v pracovní dny). Jeden automobil, který mělo ředitelství najatý nepřetržitě od ledna 2009, byl na základě dohody využíván i k jízdám pro soukromé účely.
- Nájemné bylo sjednáno v závislosti na dnech pronájmu (bez ohledu na ujeté kilometry) a zahrnovalo veškeré náklady na pojištění, opravy a údržbu automobilů. Využití ve dnech bylo u čtyř ze šesti kontrolovaných najatých automobilů¹³ nízké (od 34 do 71 %). Například u jednoho automobilu bylo v letech 2009 a 2010 uhrazeno nájemné 830 tis. Kč za 436 dnů, přičemž automobil byl využit jen 146 dnů. U dvou vybraných automobilů, za jejichž nájem ředitelství uhradilo celkem 1 260 tis. Kč, nemohlo být využití ověřeno, neboť podle sdělení ředitelství byly příslušné doklady „neúmyslně skartovány“.
- Ředitelství odkoupilo v březnu 2010 od pronajímatele čtyři z najímaných automobilů (za jejich nájem předtím uhradilo 1 967 tis. Kč) za celkovou cenu 2 373 tis. Kč. Například takto odkoupilo automobil z roku 2008 se stavem tachometru 113 000 km za cenu 595 tis. Kč. Za jeho nájem

od ledna 2009 do března 2010 uhradilo prodávajícímu 786 tis. Kč. Ceníková cena nového automobilu byla 904 tis. Kč.

- Ředitelství uhradilo 39 tis. Kč za nájem tří automobilů v období od 24. do 31. března 2010. V tomto období však byly automobily v jeho vlastnictví.

2.2.4 Za ostrahu nedokončeného areálu železniční polikliniky v Brně, jehož výstavba byla v roce 1991 přerušena, uhradila SŽDC jen v kontrolovaných letech 2009 až 2011 2 399 tis. Kč. Více je tato problematika rozvedena v bodě 3.2 kontrolního závěru.

2.2.5 Ředitelství uzavřelo v letech 2009 až 2011 na základě rámcové smlouvy¹⁴ 26 smluv na poskytování právních služeb, z nichž jedenáct uzavřelo s uchazečem, který nabídl nejvyšší průměrnou cenu 4 800 Kč/hod. Tomuto uchazeči ředitelství uhradilo celkem 17 390 tis. Kč, což bylo 75 % z celkové částky 23 330 tis. Kč uhrazené na základě této rámcové smlouvy. Podle rámcové smlouvy měl být uchazeč, se kterým bude uzavřena smlouva na realizaci zakázky, vybírán postupem podle § 92 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb.¹⁵. Podle tohoto ustanovení nemusel být ve zvláště odůvodněných případech uchazeč vybírán na základě hodnotících kritérií a smlouva s ním se uzavřela na základě písemné výzvy. Ředitelství k uzavření prováděcí smlouvy vyzývalo vždy jednoho uchazeče. **Z dokladů předložených ředitelstvím však NKÚ nemohl ověřit důvody výběru uchazeče s nejvyšší cenou ani ověřit správnost postupu podle uvedeného ustanovení zákona č. 137/2006 Sb.**

3. Hospodaření s hmotným majetkem státu

3.1 Dlouhodobý hmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek SŽDC je z podstatné části tvořen železniční dopravní cestou. Jeho hodnota v pořizovacích cenách se v kontrolovaném období významněji neměnila. Ke konci roku 2011 činila 174 420 mil. Kč, z toho pozemky 6 563 mil. Kč, stavby 135 211 mil. Kč, samostatné movité věci 20 341 mil. Kč a ostatní dlouhodobý hmotný majetek 12 305 mil. Kč. Kontrolou hospodaření s tímto majetkem byly zjištěny jen dílčí, objemově méně významné nedostatky, týkající se například stanovení prodejních cen osobních automobilů, stanovení výše nájemného nebytových prostor nebo provádění inventarizací majetku.

3.2 Hospodaření s majetkem určeným k úhradě závazků bývalých ČD, s. o.

Jde o majetek, který je vymezen v příloze zákona č. 77/2002 Sb. Hodnota majetku a výsledek hospodaření s ním jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8 – Majetek určený k úhradě závazků bývalých ČD, s. o. (v tis. Kč)

	2005 ¹⁶	2009	2010	2011	Index 2011/05
Hodnota majetku v pořiz. cenách	3 278 827	893 929	785 563	782 786	0,24
Zůstatková hodnota majetku	1 685 943	602 817	590 979	587 254	0,35
Výnosy z majetku	352 855	71 688	57 935	79 087	0,22
Náklady spojené s majetkem	154 596	36 243	28 860	18 763	0,12
Výsledek hospodaření s majetkem	198 259	35 445	29 075	60 324	0,30

Zdroj: knihy analytických účtů k 31. 12. příslušného roku účetního okruhu „majetek na oddlužení závazků“.

Finanční prostředky získané z hospodaření s tímto majetkem jsou určeny k úhradě závazků ČD, s. o., které přešly na SŽDC (viz bod 4. kontrolního závěru). V letech 2009 až 2011 činila průměrná roční

¹⁴ Rámcovou smlouvu na poskytování právních služeb uzavřely se čtyřmi uchazeči v listopadu 2007 Ministerstvo dopravy, Ředitelství vodních cest, Ředitelství silnic a dálnic a SŽDC. V době kontroly probíhalo v souvislosti s touto smlouvou šetření Policií České republiky.

¹⁵ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹⁶ Tento majetek přešel novelou zákona č. 77/2002 Sb. na SŽDC k 1. červenci 2004 z Ministerstva dopravy. Rok 2005 byl první ucelený rok, kdy s tímto majetkem hospodařila SŽDC.

výše získaných finančních prostředků 41 615 tis. Kč, což bylo podstatně méně než v letech 2005 až 2008, kdy činila 607 373 tis. Kč. **Vzhledem k výši přešlých závazků (uvedených v tabulce č. 9) jsou finanční prostředky získané z hospodaření s uvedeným majetkem pro jejich úhradu málo významným zdrojem.**

Součástí majetku vymezeného v příloze zákona č. 77/2002 Sb. byla i stavba železniční polikliniky Brno a movitý majetek stomatologické ordinace a laboratoře polikliniky Brno. Stavba byla zahájena v roce 1989, avšak stavební práce jsou od roku 1991 přerušeny. Nedokončené objekty byly v době kontroly zchátralé a rozestavěné instalace zničené. SŽDC stavbu převzala v roce 2004 v pořizovací ceně 86 133 tis. Kč. Stomatologická ordinace a laboratoř nebyly v objektu železniční polikliniky zřízeny a s nimi související movitý majetek nebyl SŽDC převeden.

Podle znaleckého posudku ze září 2011, který nechala zpracovat Správa dopravní cesty Brno¹⁷, nejsou objekty v současném stavu pronajmutelné a jejich oprava nebo dokončení by byly velmi nákladné. **Finanční prostředky vynaložené na ostrahu nedokončeného areálu polikliniky Brno, uvedené v bodě 2.2.4, nepřinesly pro zvýšení výnosu z hospodaření s tímto majetkem, a tím pro úhradu závazků přešlých z ČD, s. o., žádný efekt.**

Správa dopravní cesty Brno vedla v majetkové evidenci areálu stavby železniční polikliniky ještě kotelnu, regulační stanici plynu, rozvod plynu a rozvody středotlaku a nízkotlaku. Tento majetek, který nebyl vymezen v příloze zákona č. 77/2002 Sb., byl rovněž v havarijním stavu a nebyl využíván.

4. Závazky přešlé na SŽDC z bývalých ČD, s. o.

Na SŽDC přešly podle výroční zprávy za rok 2004 ke dni jejího vzniku z ČD, s. o., krátkodobé závazky ve výši 10 734 mil. Kč a dlouhodobé závazky ve výši 45 952 mil. Kč, vyplývající z bankovních úvěrů na financování staveb železniční dopravní cesty, na které byla poskytnuta státní záruka.

Podstatnou část krátkodobých závazků uhradila SŽDC z emise dluhopisů se státní zárukou¹⁸ v hodnotě 7 000 mil. Kč s roční úrokovou sazbou 4,6 %. Emise byla vydána v roce 2004 se splatností v roce 2011. **Úroky a jistiny vydaných dluhopisů uhradil stát jako ručitel. V případě dlouhodobých závazků hradil splatné úroky a jistiny z bankovních úvěrů rovněž stát jako ručitel.** Úhrady, které prováděl stát, se postupně stávaly závazkem SŽDC vůči státu. Stav závazků vzniklých v souvislosti s úhradami přešlých závazků po bývalých ČD, s. o., ukazuje tabulka č. 9.

Tabulka č. 9 – Stav přešlých a souvisejících závazků (v tis. Kč)

	2009	2010	2011
Závazky přešlé	14 488 954	12 034 968	10 313 545
Vydané dluhopisy	7 000 000	7 000 000	0
Závazky vůči státu	2 154 707	1 220 614	4 934 328
Celkem	23 643 661	20 255 582	15 247 873

Zdroj: hlavní knihy k 31. 12. příslušných roků a údaje SŽDC.

Závazky SŽDC vůči státu jsou na základě usnesení vlády ze dne 30. listopadu 2005 č. 1553¹⁹ postupně od roku 2005 promíjeny, a to až do doby jejich umoření. V letech 2005 až 2011 tak byly prominuty závazky SŽDC vůči státu v celkové výši 41 371 mil. Kč (prominuté závazky za kontrolované roky jsou uvedeny v tabulce č. 1).

¹⁷ Stavba byla na Správu dopravní cesty Brno převedena v lednu 2011 ze Stavební správy Olomouc.

¹⁸ Emisi dluhopisů schválila vláda usnesením ze dne 10. září 2003 č. 908, k problematice závazků a pohledávek bývalých Českých drah, státní organizace, k 31. prosinci 2002 a způsobu jejich řešení.

¹⁹ Usnesení vlády ze dne 30. listopadu 2005 č. 1553, k oddlužení státní organizace Správa železniční dopravní cesty ve vztahu ke státnímu rozpočtu České republiky.

III. Shrnutí a vyhodnocení

U vybraných organizačních jednotek SŽDC byly prověřeny vybrané položky nákladů a hospodaření s hmotným majetkem státu, pohledávkami a závazky. Kontrolovány nebyly činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi na železniční dopravní cestě, týkající se například modernizace, rozvoje, oprav nebo údržby železničních tratí.

Náklady SŽDC od roku 2010 na rozdíl od předchozích let klesaly (v roce 2010 proti předchozímu roku klesly o 16,4 % a v roce 2011 o dalších 4,6 %). V prověřovaných činnostech nebyly zjištěny nedostatky, které by významným způsobem ovlivňovaly hospodaření SŽDC. Nehospodárné, neúčelné nebo neefektivní vynakládání finančních prostředků bylo zjištěno v případech nákladů na provoz osobních automobilů, na právní služby a na ostrahu od roku 1991 nedokončeného areálu.

Významným faktorem, který ovlivňoval hospodaření SŽDC, byl převod činností spojených se zajišťováním provozuschopnosti a provozování železniční dopravní cesty z ČD, a. s. V souvislosti s tím kupovala SŽDC od ČD, a. s., i příslušný majetek. Šlo o majetek, který stát bezplatně převedl na ČD, a. s., při jejich založení k 1. lednu 2003. V roce 2008 koupila SŽDC tento majetek v ceně 11 852 mil. Kč. Kupní cena byla uhrazena z prostředků státního rozpočtu. V roce 2011 šlo o nákup majetku v ceně 390 mil. Kč. Cena byla uhrazena z prostředků SŽDC.

SŽDC neměla dostatečné zdroje k úhradě závazků ve výši 56 686 mil. Kč, které na ni přešly k 1. lednu 2003 z bývalých ČD, s. o. Splatné závazky jsou proto z podstatné části postupně hrazeny z prostředků státního rozpočtu. Takto uhrazené částky se stávají závazkem SŽDC vůči státu a jsou následně promíjeny. V letech 2005 až 2011 byly prominuty závazky SŽDC vůči státu v celkové výši 41 371 mil. Kč.

Kontrole nebyl ve vztahu k dodržování zákona č. 137/2006 Sb. podroben výběr dodavatelů u podlimitních veřejných zakázek. Důvodem bylo, že SŽDC je ve vztahu k zákonu č. 137/2006 Sb. veřejným a současně sektorovým zadavatelem. Při zadávání veřejných zakázek tak musí postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb. pouze u nadlimitních veřejných zakázek. Vzhledem k tomu, že SŽDC je státní organizací, doporučuje NKÚ změnit příslušnou právní úpravu tak, aby SŽDC musela při zadávání veřejných zakázek postupovat podle pravidel platných pro veřejné zadavatele.

11/37

Peněžní prostředky určené na rozvoj a obnovu materiálně technické základny veřejných vysokých škol

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále též „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/37. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Antonín Macháček.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na rozvoj a obnovu materiálně technické základny veřejných vysokých škol.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2006 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předchozí a následující. Kontrola byla prováděna v době od listopadu 2011 do června 2012.

Kontrolované osoby:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále také „MŠMT“),
- Univerzita Karlova v Praze (dále také „UK“),
- Univerzita Palackého v Olomouci (dále také „UPOL“),
- Univerzita Pardubice (dále také „UP“),
- Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (dále také „VFUB“),
- Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále také „VŠB-TUO“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Univerzita Palackého v Olomouci a Univerzita Pardubice, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách. Proti rozhodnutím o námítkách nebylo podáno žádné odvolání.

Kolegium NKÚ na svém XVIII. zasedání, konaném dne 24. září 2012,

schválilo usnesením č. 8/XVIII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je podle ustanovení § 7 zákona č. 2/1969 Sb.¹ mj. ústředním orgánem státní správy pro oblast vysokého školství. Podle ustanovení § 22 tohoto zákona MŠMT zpracovává koncepci rozvoje svěřených odvětví.

Ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb.² je MŠMT poskytovatelem peněžních prostředků státního rozpočtu a správcem rozpočtové kapitoly státního rozpočtu 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. MŠMT je správcem programů zaměřených na rozvoj a obnovu materiálně technické základny veřejných vysokých škol 233 310 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Univerzity Karlovy v Praze* (dále jen „program 233 310“) a 233 340 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol* (dále jen „program 233 340“).

Kontrola byl podroben postup přípravy a zabezpečování realizace programu a v něm zařazených akcí se zaměřením na poskytování a užití uvolněných peněžních prostředků na stanovený účel a jejich hospodárné použití ze strany příjemců dotací. Příjemci dotací z programu 233 310 a programu 233 340

1 Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

2 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

jsou veřejné vysoké školy (dále též „VVŠ“) zřízené podle zákona č. 111/1998 Sb.³ VVŠ jsou právníky osobami, samostatnými účetními jednotkami a z pohledu § 2 písm. d) zákona č. 137/2006 Sb.⁴ jsou veřejnými zadavateli.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

A. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Základním koncepčním dokumentem rozvoje terciárního vzdělávání je *Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol* (dále jen „Dlouhodobý záměr MŠMT“) a jeho každoroční aktualizace zpracováváné v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb. Tento materiál je zároveň výchozím dokumentem pro zpracování dlouhodobých záměrů jednotlivých veřejných vysokých škol a jejich každoročních aktualizací.

Na Dlouhodobý záměr MŠMT navazovalo zpracování dokumentací programu 233 310 a programu 233 340. Mezi priority Dlouhodobého záměru MŠMT patřily např.: kvantitativní rozvoj terciárního vzdělávání s cílem vytvořit podmínky pro účast 50 % věkové skupiny 19letých do r. 2005, rovnoměrný nárůst počtu přijímaných na vysoké školy do r. 2005 celkem až o 10 %, rovný přístup k vysokoškolskému vzdělání pro všechny, kteří splní vstupní podmínky; podpora třístupňového studia (Bc., Mgr., Ph.D.); rozmanitost studijní nabídky s větším podílem bakalářských či prakticky zaměřených krátkých studijních programů poskytujících možnost bezprostředního uplatnění absolventů; uvolňování příliš úzké studijní a oborové specializace, podpora interdisciplinarity; výrazná podpora informační infrastruktury na vysokých školách; udržení sociálních služeb pro studenty (koleje, menzy); podpora vysokých škol s nově otevřenými bakalářskými studijními programy; ekonomické zabezpečení výzkumu a vývoje na vysokých školách.

MŠMT stanovilo technicko-ekonomické parametry v dokumentaci programu 233 310 a 233 340 u jednotlivých podprogramů na základě podkladů zaslaných jednotlivými VVŠ. Jednalo se zejména o výměry jednotlivých druhů ploch k zabezpečení výuky a doprovodných činností, plochy knihoven, plochy pro tělovýchovu aj. Výchozí a cílové stavy sledovaných projektovaných parametrů a finanční prostředky potřebné k jejich dosažení byly uvedeny ve formulářích ISPROFIN u jednotlivých podprogramů. Rozhodujícím kritériem pro stanovení výdajů na jednotlivé podprogramy byl stav materiálně technické základny VVŠ ve vztahu k počtu studentů a jeho očekávanému nárůstu v nejbližších letech. Posuzována byla povaha studijních programů jednotlivých VVŠ a jejich náročnost na materiálně technické zajištění.

B. Programy 233 310 a 233 340

1. Program 233 310

Dokumentaci programu 233 310 schválilo Ministerstvo financí dopisem ze dne 18. září 2003, čímž byl stanoven celkový objem výdajů na realizaci programu ve výši 4 675,964 mil. Kč, z toho účast státního rozpočtu (dále také „SR“) ve výši 3 043,437 mil. Kč a vlastní zdroje UK ve výši 1 632,527 mil. Kč. Termín realizace byl do 31. prosince 2007. První aktualizace programu z února 2010 promítla do dokumentace programu zejména změny legislativy (např. novelu vyhlášky č. 504/2002 Sb.⁵, kterou se výrazně redukoval rozsah tvorby vlastních zdrojů účastníků programu; vliv změny sazby DPH novelou zákona č. 235/2004 Sb.⁶), rozšíření o nově doplněné akce a změny (prodloužení) termínů v přípravě a realizaci akcí. Druhou aktualizací programu z června 2011 došlo

3 Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

4 Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

5 Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

6 Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

k prodloužení termínu realizace programu do 31. prosince 2013 a ke změně celkových výdajů programu na 4 601,557 mil. Kč, z toho prostředky SR se zvýšily na 4 363,945 mil. Kč.

Cílem programu byla výstavba a dostavba kampusů (celkem 10,1 tis. m² nových ploch, z toho 7 202 m² ploch pro výuku), rekonstrukce, modernizace a obnova stávajících budov (více než 50 % budov je starších 50 let), zabezpečení odpovídajícího přístrojového vybavení (včetně ICT) atd. Program byl členěn na pět podprogramů.

Ke dni 31. prosince 2011 bylo na akce realizované v rámci programu 233 310 vynaloženo celkem 4 295,1 mil. Kč, z toho prostředky SR činily 4 063,6 mil. Kč a vlastní zdroje UK 231,5 mil. Kč.

2. Program 233 340

Dokumentaci programu 233 340 vzala vláda na vědomí a schválila jeho závazné parametry svým usnesením ze dne 2. června 2004 č. 552⁷. Program měl být realizován v období let 2003 až 2007 s předpokládanými výdaji ve výši 10 393,290 mil. Kč (z toho účast SR měla činit 8 584,081 mil. Kč, vlastní zdroje příjemců 1 784,209 mil. Kč, ostatní zdroje 25,000 mil. Kč).

Do doby ukončení kontroly NKÚ byla dokumentace programu třikrát aktualizována usneseními vlády ze dne 9. února 2009 č. 177⁸, ze dne 6. dubna 2009 č. 437⁹ a ze dne 13. října 2010 č. 727¹⁰. Těmito usneseními vláda schválila změny věcných, časových a finančních parametrů programu. Došlo k prodloužení termínu realizace programu do 31. prosince 2012 a k navýšení celkových výdajů programu na 16 763,712 mil. Kč (z toho účast SR činila 14 695,777 mil. Kč, vlastní zdroje VVŠ 1 845,517 mil. Kč a ostatní zdroje 222,418 mil. Kč). Důvody pro změnu dokumentace programu 233 340 byly obdobné jako u programu 233 310, tj. promítnutí změny legislativy (např. výrazná redukce rozsahu tvorby vlastních zdrojů účastníků programu; vliv změny sazby DPH), rozšíření o nově doplněné akce (např. kampus Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem) a změny (prodloužení) termínů v přípravě a realizaci akcí.

Program 233 340 byl tvořen celkově 24 podprogramy. Z nich bylo 22 zaměřeno na podporu rozvoje a obnovy materiálně technické základny jednotlivých VVŠ a dva podprogramy řeší oblast obnovy majetku poškozeného povodněmi a racionalizaci spotřeby energií průřezově u všech v programu zahrnutých VVŠ.

Ke dni 31. prosince 2011 bylo na realizaci akcí programu 233 340 vynaloženo celkem 14 873 mil. Kč, z toho prostředky SR činily 12 974,4 mil. Kč, vlastní zdroje jednotlivých VVŠ 1 686,4 mil. Kč a ostatní zdroje 212,2 mil. Kč.

3. Administrace programu 233 310 a programu 233 340

Financování programů po roce 2007, kdy měly být programy ukončeny, probíhalo na základě schválených zákonů o státním rozpočtu na konkrétní rok.

Zpracování aktualizace dokumentace programů probíhalo od roku 2006, avšak z důvodu změn legislativy a významného krácení rozpočtu programového financování v roce 2007 (odvod finančních prostředků z rezervního fondu programů 233 310 a 233 340 ve prospěch příjmů SR v celkové výši 539,019 mil. Kč) došlo k výraznému prodloužení vypracování konečné verze, a tudíž i k posunu jejího schválení. Např. problematika aktualizace dokumentace programu 233 340 byla již zmíněna v rámci kontrolní akce NKÚ č. 07/24¹¹; na jejím základě vláda svým usnesením ze dne 3. září 2008 č. 1104¹²

7 Usnesení vlády ze dne 2. června 2004 č. 552, k žádosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o schválení dokumentace programu 233 340 Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol.

8 Usnesení vlády ze dne 9. února 2009 č. 177, k aktualizaci dokumentace programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 233 340 Rozvoj materiálně technické základny veřejných vysokých škol.

9 Usnesení vlády ze dne 6. dubna 2009 č. 437, ke Zprávě o plánu realizace Projektu Kampus Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

10 Usnesení vlády ze dne 13. října 2010 č. 727, k aktualizaci dokumentace programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy 233 340 Rozvoj materiálně technické základny veřejných vysokých škol.

11 Kontrolní závěr č. 07/24 – Finanční prostředky poskytnuté veřejným vysokým školám s uměleckým zaměřením byl publikován v částce 2/2008 Věstníku NKÚ.

12 Usnesení vlády ze dne 3. září 2008 č. 1104, ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 07/24 Finanční prostředky poskytnuté veřejným vysokým školám s uměleckým zaměřením.

uložila ministru školství, mládeže a tělovýchovy mj. předložit vládě do 31. prosince 2008 aktualizovanou dokumentaci programu 233 340. Tento termín byl ze strany MŠMT splněn.

V systému administrace obou programů byly zjištěny tyto nedostatky:

- Cíle programů byly definovány pouze obecně. MŠMT k tomu uvedlo, že „... cíle programů jsou definovány tak, že vylučují možnost jejich přímého kvantitativního hodnocení a míru jejich naplnění lze odvodit nepřímo z porovnání schválených a dosažených projektovaných parametrů programu“.
- MŠMT nepožadovalo po účastnících programů, aby v předkládaných a následně schválených investičních záměrech (dále také „IZ“), které byly podkladem pro registraci akcí, uvedli vyhodnocení efektivity akce. Tento postup byl v rozporu s ustanovením § 12 zákona č. 218/2000 Sb. MŠMT tak nebude schopno objektivně vyhodnotit efektivnost vyčerpaných finančních prostředků.
- MŠMT nedoložilo, jakým způsobem provádělo posouzení IZ předkládaných veřejnými vysokými školami. Výdaje na akce byly přitom v průběhu realizace výrazně navyšovány a termíny jejich dokončení prodlužovány. V jednom případě MŠMT registrovalo akci, která by po dokončení nemohla sloužit deklarovanému účelu (akce *UPOL – Přírodovědecká fakulta Envelopa*). Z tohoto důvodu příjemce dotace zařadil v průběhu realizace do akce pořízení potřebného technologického zařízení, což si vyžádalo významné navýšení výdajů ze SR o 217,532 mil. Kč. MŠMT také podpořilo dotací ve výši 372,5 mil. Kč pořízení dvou budov (*UK – nákup objektů Opletalova*), které nebyly ke dni ukončení kontroly již rok a půl využívány pro účel, ke kterému byly zakoupeny. Jejich využití bude možné až po následné rekonstrukci a dostavbě.
- MŠMT u většiny akcí nestanovilo pro účastníky programů povinnost:
 - využívat majetek pořízený z dotace po dobu stanovenou správcem programu k účelu, pro který byla dotace poskytnuta;
 - nepřevádět předmět podpory na jinou osobu a předmět podpory řádně provozovat nejméně po dobu stanovenou správcem programu;
 - uchovávat doklady a písemnosti týkající se dotace za účelem provedení kontroly po dobu stanovenou správcem programu;
 - vést samostatnou analytickou evidenci pro příslušnou akci a dotaci účtovat v oddělené účetní evidenci.

Veřejnosprávní kontroly prováděné MŠMT byly zaměřeny zejména na hospodaření VVŠ a pouze v omezeném rozsahu na programové financování dlouhodobého majetku pořízeného z programů 233 310 a 233 340. MŠMT sice uvedlo, že provádělo v rámci programů 233 310 a 233 340 u VVŠ namátkové průběžné řídicí kontroly, ale nedoložilo průkazné záznamy z těchto kontrol. MŠMT nedoložilo ani provádění následných kontrol u již ukončených akcí. Např. neprovedlo kontrolu dotací na akce jedné z VVŠ s výdaji ve výši 505 mil. Kč, kde již většina akcí byla ukončena. MŠMT tak nepostupovalo v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb.¹³

C. Příjemci dotace

Kontroly NKÚ bylo u pěti kontrolovaných VVŠ podrobeno celkem 14 akcí financovaných z programu 233 310 (5 akcí) a z programu 233 340 (9 akcí) s celkovými náklady 4 405,2 mil. Kč.

Nedostatky byly zjištěny zejména ve fázi přípravy akcí, v oblasti zadávání veřejných zakázek a v plnění podmínek stanovených pro poskytnutí dotace, a to u pěti kontrolovaných akcí:

- Rozhodnutí o registraci akce *UPOL – Přírodovědecká fakulta Envelopa* vydalo MŠMT v dubnu 2004 v rozsahu technicko-ekonomických parametrů podle IZ z října 2003 s celkovými výdaji 538 mil. Kč a s termínem realizace do října 2007. Dotace ze SR byla plánována ve výši 508 mil. Kč a vlastní zdroje UPOL ve výši 30 mil. Kč. Dodatky IZ byl termín realizace díla postupně prodloužen do prosince 2010. Celkové výdaje na akci činily 1 080,752 mil. Kč (z toho dotace ze SR 1 061,380 mil. Kč). Z důvodu nepřipravenosti akce, nedostatečně zpracované

13 Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

projektové dokumentace a chyb zadavatele v procesu zadávacích řízení na vnitřní vybavení došlo k prodloužení termínu dokončení akce o tři roky a navýšení výdajů SR o 553,380 mil. Kč proti původnímu předpokladu.

Kontrolou průběhu realizace byly zjištěny tyto nedostatky:

- UPOL nezahrnula do zadávací dokumentace některé práce a dodávky, o jejichž nezbytnosti pro dokončení a kolaudaci stavby věděla již při zadání zakázky. VVŠ na tyto práce a dodávky uzavírala dodatky ke smlouvě o dílo se zhotovitelem stavby s navýšením ceny, a to v jednacím řízení bez uveřejnění, přestože objem víceprací překročil limit 20 % hodnoty původní zakázky. Tímto postupem VVŠ porušila zákon č. 137/2006 Sb. a nedodržením podmínek pro čerpání dotace se dopustila porušení rozpočtové kázně v objemu 126,644 mil. Kč.
 - UPOL uhradila z prostředků dotace faktury za služby technického dozoru investora ve výši 5,693 mil. Kč a za dodávku vestavěného nábytku ve výši 50,731 mil. Kč bez doložení dokladů o skutečném rozsahu provedených služeb a dodávek, což bylo v rozporu s podmínkami, které pro čerpání dotace stanovilo MŠMT.
- Akce *VŠB-TUO – Technologický pavilon CPIT* byla realizována v letech 2005 až 2008 s celkovými výdaji 291,363 mil. Kč (z toho účast SR činila 261,893 mil. Kč, tj. o 24,7 % více proti plánovaným výdajům). Předmětem akce bylo vybudování vysoce odborného pracoviště pro špičkové absolventy doktorských studijních programů, event. magisterských studijních programů v oblasti perspektivních technologií.

VŠB-TUO nepostupovala v souladu se zákonem č. 40/2004 Sb.¹⁴, resp. zákonem č. 137/2006 Sb., neboť:

- výkaz výměr, který byl součástí zadávací dokumentace, neobsahoval veškeré položky výkazu výměr dle platné realizační projektové dokumentace. Předmět díla tak nemohl být realizován v souladu s projektovou dokumentací stavby a bylo nutné vyhlásit následnou veřejnou zakázku na dodatečné stavební práce;
 - výkaz výměr, který byl součástí zadávací dokumentace, obsahoval odkazy (minimálně 39) na konkrétní obchodní firmy a konkrétní označení výrobků;
 - ve dvou případech nevyloučila z účasti ve výběrovém řízení uchazeče, kteří nesplnili stanovené podmínky.
- Předmětem akce *VŠB-TUO – Pavilon velkých poslucháren FAST* byla dostavba nového pavilonu, dvou poslucháren vč. souvisejících učeben, ateliérů, laboratoře a pracovny pedagogů. Realizace akce proběhla v letech 2006 až 2009, celkové výdaje činily 271,097 mil. Kč (z toho účast SR činila 262,423 mil. Kč, tj. o 46,5 % více proti původnímu plánu).

VŠB-TUO nepostupovala v souladu se zákonem č. 40/2004 Sb., resp. zákonem č. 137/2006 Sb., neboť:

- výkaz výměr, který byl součástí zadávací dokumentace, obsahoval odkazy (minimálně 41) na konkrétní obchodní firmy a konkrétní označení výrobků;
 - ve dvou případech nevyloučila z účasti v zadávacím řízení uchazeče, kteří nesplnili kvalifikační předpoklady, respektive nevyřadila nabídky, které nesplňovaly požadavky zadavatele uvedené v zadávacích podmínkách;
 - nebylo možné ověřit správnost a úplnost zadávací dokumentace, protože VŠB-TUO nepředložila kontrolní výkaz výměr.
- Realizací akce *UK-KaM Obnova soc. zař. a zateplení objektu, blok III a IV – kolej Na Větrníku* zateplila UK první podzemní podlaží bloku IV, zateplila blok III a obnovila sociální zařízení bloku III kolejí Na Větrníku. Realizace akce proběhla v letech 2006 až 2008 s celkovými výdaji 26,116 mil. Kč (z toho dotace SR činila 24,402 mil. Kč).

¹⁴ Zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách.

UK v jednom případě neuzavřela se zhotovitelem smlouvu o dílo v souladu s návrhem smlouvy obsaženým v nabídce vybraného uchazeče (v rozporu s ustanovením § 82 zákona č. 137/2006 Sb.) a neprojednala s MŠMT změnu závazného parametru (obnova sociálních zařízení ze 774 m² na 344 m²) ani v průběhu realizace akce (přestože tato změna byla zapracována již do zadávací dokumentace) a ve zprávě k závěrečnému vyhodnocení akce vykázala původní parametr jako splněný.

- Akcí *UPAR Fakulta chemicko-technologická, 1.–3. stavba* se realizovala výstavba Fakulty chemicko-technologické v Pardubicích, včetně technologií a vnitřního vybavení. Realizace projektu proběhla v letech 2005 až 2009. Celkové výdaje na akci byly ve výši 1 359,429 mil. Kč (z toho účast SR činila 1 319,053 mil. Kč).

V důsledku chyb v předprojektové přípravě (pochybení v návrhu statického řešení akce a v návrhu opatření pro zajištění závazných akustických parametrů, nesprávná řešení v návrhu obvodových plášťů z hlediska tepelné techniky, nedostatečné zpracování výkazu výměr v dokumentaci pro zadání stavby a další) a změn požadavků na stavbu ze strany VVŠ v souvislosti se změnou hygienických požadavků na vybavení speciálních laboratoří a dalšího technického vybavení odborných pracovišť došlo k navýšení celkových výdajů akce o 440,880 mil. Kč (z toho ze SR o 427,786 mil. Kč, tj. o 48 %) proti plánovaným.

III. Shrnutí a vyhodnocení

V období let 2003–2011 bylo v rámci programů 233 310 a 233 340 vyčerpáno celkem 19 168,210 mil. Kč, z toho prostředky státního rozpočtu činily 17 038,043 mil. Kč. MŠMT stanovilo cíle obou programů obecně, což neumožní jejich řádné vyhodnocení.

Programy 233 310 a 233 340 byly několikrát aktualizovány z pohledu věcných, časových i finančních parametrů. Realizace programu 233 310 byla prodloužena o šest let do roku 2013 s navýšením prostředků ze SR o 1 320,512 mil. Kč, tj. o 43,4 %, a realizace programu 233 340 byla prodloužena o pět let do roku 2012 s navýšením prostředků ze SR o 6 111,696 mil. Kč, tj. o 71,2 %. MŠMT registrovalo akce na základě investičních záměrů, které neobsahovaly vyjádření efektivnosti vložených prostředků, což bylo v rozporu s požadavky zákona č. 218/2000 Sb.

MŠMT u většiny akcí nestanovilo účastníkům programů povinnost vést samostatnou analytickou evidenci pro příslušnou akci a dotaci účtovat v oddělené účetní evidenci a po stanovenou dobu:

- využívat majetek pořízený z dotace k účelům, na které byla dotace poskytnuta;
- nepřevádět předmět podpory na jinou osobu, předmět podpory řádně provozovat;
- uchovávat doklady a písemnosti týkající se dotace za účelem provedení kontroly, a to po dobu stanovenou správcem programu.

MŠMT nedostatečně kontrolovalo realizaci akcí z obou programů. Kontrolou hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti poskytnutých dotací se nezabývalo. MŠMT tak nepostupovalo důsledně dle zákona o finanční kontrole.

Kontrolováno bylo 14 akcí u pěti VVŠ s celkovými výdaji 4 405,2 mil. Kč. Nedostatky byly zjištěny u pěti akcí, a to zejména v přípravě akcí, v oblasti zadávání veřejných zakázek a dodržování podmínek poskytnutí dotace.

Skutečnosti zjištěné kontrolou NKÚ, u kterých je důvodné podezření na porušení rozpočtové kázně, budou oznámeny příslušným finančním úřadům.

12/02

Peněžní prostředky Evropské unie a státního rozpočtu určené na realizaci *Integrovaného operačního programu*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2012 pod číslem 12/02. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Pavel Hrnčíř.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky určené na *Integrovaný operační program pro období 2007–2013* v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami účelně a hospodárně.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2011, v případě věcných souvislostí též období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna od ledna do srpna 2012.

Kontrolované osoby:

- Ministerstvo pro místní rozvoj (dále též „MMR“);
- Ministerstvo kultury (dále též „MK“);
- 12 vybraných příjemců dotací (dále též „příjemci“):
 - Dolní oblast VÍTKOVICE, Ostrava – Vítkovice;
 - Kanonie premonstrátů Teplá;
 - město Český Krumlov;
 - město Jindřichův Hradec;
 - město Litomyšl;
 - Multifunkční centrum zámek Lednice, zájmové sdružení právnických osob, Brno;
 - , , Nadace Josefa Viewegha Sklářská huť František “, Sázava;
 - Národní památkový ústav, Praha;
 - Národní technické muzeum, Praha;
 - Římskokatolická farnost Velehrad;
 - statutární město Brno;
 - Terezín-město změny, zájmové sdružení právnických osob, Ústí nad Labem.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo MMR, MK a tři příjemci (Dolní oblast VÍTKOVICE, Ostrava – Vítkovice; Multifunkční centrum zámek Lednice, zájmové sdružení právnických osob, Brno; Římskokatolická farnost Velehrad), byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutím o námitkách, která podaly Dolní oblast VÍTKOVICE, Ostrava – Vítkovice, Římskokatolická farnost Velehrad a MMR, byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XXII. zasedání, konaném dne 26. listopadu 2012,

schválilo usnesením č. 6/XXII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Integrovaný operační program (dále též „IOP“) je operační program realizovaný v ČR na základě *Národního strategického referenčního rámce pro programové období 2007–2013* (dále jen „NSRR“), který je základním dokumentem pro zaměření intervencí ČR v rámci strukturálních fondů. IOP je zaměřený na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj s cílem zvýšit kvalitu života obyvatel a atraktivitu ČR pro investory. IOP je realizován prostřednictvím šesti prioritních os. Prioritní osy jsou dále členěny na oblasti intervence, které představují základní dotační tituly operačního programu se stanoveným finančním plánem.

Na realizaci IOP se podílí řídicí orgán (dále též „ŘO“), zprostředkující subjekty (dále též „ZS“), platební a certifikační orgán (dále též „PCO“) a auditní orgán. Řídicím orgánem, který je odpovědný za řízení a provádění programu, je MMR. ŘO může výkon některých svých úkolů v rámci implementace programu delegovat na zprostředkující subjekty, které zajišťují administraci projektů a zároveň poskytují dotace příjemcům. Za celkové finanční řízení prostředků poskytnutých ČR z rozpočtu EU je odpovědný PCO, jehož výkonem byl v rámci Ministerstva financí pověřen odbor Národní fond. Auditním orgánem je Ministerstvo financí, odbor Auditní orgán – Centrální harmonizační jednotka. Tento útvar je odpovědný za ověřování účinného fungování řídicího a kontrolního systému programu, za provádění auditů vzorků operací a za zpracování auditní strategie. Některé činnosti auditního orgánu zajišťují pověřené auditní subjekty (dále též „PAS“).

IOP je financován z *Evropského fondu pro regionální rozvoj* (dále též „ERDF“) a spolufinancován ze státního rozpočtu. Za finanční řízení programu, resp. prioritních os, nese odpovědnost ŘO ve spolupráci se ZS. Celková alokace IOP na období let 2007–2013 činí 1 906,7 mil. EUR, z toho prostředky EU činí 1 620,7 mil. EUR a prostředky ČR 286 mil. EUR. Přehled o podaných žádostech, schválených projektech a stavu čerpání prostředků IOP k datu 4. července 2012 v členění na jednotlivé prioritní osy, resp. oblasti intervence, je uveden v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Údaje o projektech a čerpání finančních prostředků IOP (prostředky EU a ČR)

Prioritní osa / oblast intervence	Celková alokace 2007–2013	Podané žádosti (vč. zamítnutých)		Projekty s vydaným rozhodnutím		Prostředky proplacené příjemcům	
		(v mil. Kč)	(počet)	(v mil. Kč)	(počet)	(v mil. Kč)	(v %*)
1	10 067,0	11 570,0	79	8 845,6	54	2 005,2	19,9
2	5 169,6	5 465,7	5 839	4 595,2	5 484	653,4	12,6
2.1	5 169,6	5 465,7	5 839	4 595,2	5 484	653,4	12,6
3	16 457,6	17 898,1	644	10 903,0	273	4 195,3	25,5
3.1	2 403,0	2 393,7	328	355,3	33	50,9	2,1
3.2	7 469,9	8 271,0	188	5 753,6	132	3 498,2	46,8
3.3	1 413,6	1 486,3	20	604,9	8	22,6	1,6
3.4	5 171,2	5 747,2	108	4 189,0	100	623,6	12,1
4	1 970,6	3 478,8	148	631,4	42	213,0	10,8
5	13 814,0	20 485,8	1 574	9 248,0	1 341	3 667,2	26,5
5.1	6 952,2	15 815,0	51	5 614,4	17	1 211,8	17,4
5.2	6 392,2	4 169,2	944	3 204,3	815	2 062,6	32,3
5.3	469,7	501,6	579	429,3	509	392,8	83,6
6	1 379,0	1 444,6	95	940,4	77	407,2	29,5
Celkem	48 857,8	60 343,0	8 379	35 163,6	7 271	11 141,3	22,8

Zdroj: měsíční monitorovací zpráva MMR – Národního orgánu pro koordinaci o realizaci NSRR, červen 2012.

Pozn.: Měnový kurz 1 EUR = 25,8 CZK – měsíční kurz převzatý z MSC2007.

* Podíl proplacených prostředků na prioritní osu/oblast intervence na celkové alokaci na prioritní osu / oblast intervence.

Zaměření kontroly

Ke kontrole byla vybrána oblast intervence 5.1 *Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví*, kde je zprostředkujícím subjektem Ministerstvo kultury. Projekty oblasti intervence 5.1 jsou ve značné míře zaměřeny na obnovu a využití památkových objektů či souborů zapsaných na *Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO*, resp. na seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu, nebo zapsaných do *Ústředního seznamu kulturních památek České republiky* jako národní kulturní památka.

Zdroje ERDF vyčleněné na oblast intervence 5.1 tvoří 230 303 850 EUR, tj. 14,2 % z celkové alokace ERDF vyčleněné na IOP. Bližší informace jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Přehled aktivit oblasti intervence 5.1 vč. objemu prostředků ERDF

Oblast intervence/aktivita	Název aktivity	Objem prostředků ERDF (v EUR)
5.1a	Vytváření a zefektivnění národních metodických center pro vybrané oblasti kulturního dědictví	53 190 615
5.1b*	Realizace vzorových projektů obnovy a využití nejvýznamnějších součástí nemovitého památkového fondu ČR	145 198 866
5.1c**	Zdokonalení infrastruktury pro moderní kulturní služby s vyšší přidanou hodnotou	31 914 369
Celkem 5.1		230 303 850

Zdroj: programový dokument IOP, prosinec 2011.

* Aktivita 5.1b se dále člení na aktivitu b1 a b2.

** Aktivita 5.1c se dále člení na aktivitu c1 a c2.

K datu 4. července 2012¹ byly v oblasti intervence 5.1 schváleny projekty za 5 614,4 mil. Kč, což představuje 80,8 % celkové alokace vyčleněné na oblast intervence 5.1 ve výši 6 952,2 mil. Kč. Ke stejnému datu bylo příjemcům proplaceno celkem 1 211,8 mil. Kč, tj. 17,4 % alokace na tuto oblast. Certifikované výdaje předložené Evropské komisi (dále též „EK“ nebo „Komise“) činily 489,8 mil. Kč, tj. 7 % z alokace na oblast intervence 5.1.

Kontrola u MMR byla zaměřena na činnosti prováděné v souvislosti se zajištěním a výkonem funkce řídicího orgánu a pověřeného auditního subjektu v rámci *Integrovaného operačního programu*, a to především na organizaci činností při implementaci IOP, delegování činností na zprostředkující subjekt, stanovení cílů a monitorovacích indikátorů, zajištění kontrolní činnosti, činnosti v oblasti rozpočtování, hodnocení a nesrovnalostí.

U MK se kontrola zaměřila na činnosti realizované tímto ministerstvem v souvislosti se zajištěním a výkonem funkce zprostředkujícího subjektu v rámci oblasti intervence 5.1 IOP na základě *Dohody o delegování úkolů Řídicího orgánu IOP na Ministerstvo kultury jako Zprostředkující subjekt v rámci implementace IOP pro období 2007–2013*; prověřeny byly zejména administrativní postupy, řízení a kontrola realizace projektů, financování, monitoring, evaluace a monitorovací indikátory.

U vybraných příjemců dotací byla kontrolována realizace 13 projektů a splnění podmínek pro přiznání a poskytnutí dotace. Výše proplacených prostředků na realizaci těchto vybraných projektů k 30. červnu 2012 činila 980 590 154 Kč.

¹ Částka vychází z údajů zveřejněných v měsíční monitorovací zprávě o realizaci NSRR za měsíc červen 2012. Zdrojem dat v monitorovací zprávě byl MSC2007 ke dni 4. července 2012.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole u implementačních orgánů

1. Organizace činností při implementaci IOP

V kontrolovaném období nebyla zcela zajištěna funkční nezávislost PAS, jehož výkon zajišťoval Odbor interního auditu a pověřeného auditního subjektu MMR, neboť MMR jakožto řídicí orgán IOP disponovalo personálními i finančními nástroji k možnému ovlivňování činnosti PAS. Nebyl tak zajištěn úplný soulad s nařízením Rady (ES) č. 1083/2006².

Funkci pověřeného auditního subjektu pro IOP vykonávalo v době kontroly NKÚ oddělení interního auditu MMR³, které bylo součástí Odboru interního auditu a pověřeného auditního subjektu. Ředitele tohoto odboru, který je odpovědný za ověřování účinného fungování řídicího a kontrolního systému IOP, jmenuje a odvolává přímo ministr pro místní rozvoj, který má odpovědnost za řízení a provádění IOP. Nebyla tak zajištěna personální nezávislost PAS. V případě prostředků alokovaných v rámci technické asistence IOP (prioritní osa 6 – *Technická pomoc*) byla konečná pravomoc k jejich přidělení PAS v odpovědnosti řídicího orgánu IOP, který byl zároveň objektem auditů ze strany PAS. Nebyla tak zajištěna úplná finanční nezávislost PAS.

2. Cíle a monitorovací indikátory

Globálním cílem oblasti intervence 5.1 je „zvýšit využití potenciálu kulturního dědictví a kulturních služeb ČR ke stimulaci ekonomického a sociálního růstu.“ Tento cíl je dále rozpracován do čtyř specifických cílů. Pro měření pokroku ve vztahu k výchozí situaci a dosahování cílů prioritní osy, resp. oblasti intervence, bylo MMR povinno stanovit monitorovací indikátory, a to indikátory výsledku a indikátory výstupu.

Kontrolou bylo zjištěno, že pro měření dosahování jednoho specifického cíle oblasti intervence 5.1 „zvýšit úroveň a dostupnost odborných veřejných služeb v oblasti péče o kulturní dědictví, jeho využití a prezentace“ nebyl stanoven odpovídající monitorovací indikátor. MMR tak nepostupovalo v souladu se zásadou řádného finančního řízení⁴.

Monitorovací indikátory jsou vykazovány na úrovni každého podpořeného projektu. Aby se data mohla souhrnně dále vykazovat na úrovni oblasti intervence 5.1 IOP jako celku (i na úrovni ČR jakožto příjemce podpory ze strukturálních fondů EU), je nezbytné respektovat jednotné vymezení monitorovacích indikátorů. Důležité je, aby se vykazované indikátory opíraly o průkaznou evidenci vedenou příjemcem. U indikátoru výstupu „počet zregenerovaných nemovitých kulturních památek“ někteří příjemci vykazují počet stavebních objektů, někteří počet rekonstruovaných nemovitostí skládajících se mnohdy z více stavebních objektů a jinde byly rekonstruované nemovitosti brány jako soubor v hodnotě 1. Nejednotně vykazovaná data u jednotlivých projektů tak způsobují nepřesnosti v souhrnném vykazování. Obdobná situace byla zjištěna u indikátoru výsledku „zvýšení počtu návštěvníků památek“. Celkové navýšení tohoto indikátoru za projekt se vypočítá jako procentní nárůst součtu cílových hodnot oproti součtu původních hodnot za všechny objekty dotčené projektem. Za výchozí hodnotu se považuje počet návštěvníků v roce 2005. Pokud prokazatelná návštěvnost roku 2005 neexistuje, je výchozí hodnota nula. Cílová hodnota je pak 100 %. Vzhledem k tomu, že některé památky (např. bývalý klášter sv. Kláry v Českém Krumlově nebo objekt bývalého pivovaru v Jindřichově Hradci) byly do rekonstrukce zcela nevyužívány, bude jejich zpřístupnění veřejnosti znamenat splnění indikátoru.

Indikátory výsledku a indikátory výstupu pro oblast intervence 5.1 ve své podstatě pouze informují o tom, kolik bylo realizováno projektů, resp. vytvořeno metodik, v oblasti kulturního dědictví, kolik bylo opraveno nemovitých kulturních památek, nově vybudováno nebo zmodernizováno kulturních

2 Článek 58 písm. b) a článek 62 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

3 Na základě usnesení vlády ČR ze dne 11. července 2007 č. 760 a rozhodnutí ministra pro místní rozvoj č. 109/2007.

4 Článek 27 odst. 3 nařízení Rady (ES, EURATOM) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství.

zařízení či jak došlo ke změně v návštěvnosti památek a kulturních zařízení (která je navíc téměř jistě ovlivněna i jinými faktory než jen realizací podpořených projektů). Indikátory výsledku a výstupu poskytují pouze minimum informací nezbytných k tomu, aby bylo možné posoudit hospodárnost, účelnost a efektivnost vynaložených prostředků. Pomocí takto definovaných indikátorů je obtížné průběžně sledovat míru plnění cílů oblasti intervence.

Vzhledem k tomu, že indikátory výsledku a indikátory výstupu nabývají hodnot postupně v závislosti na průběhu realizace jednotlivých projektů, je možné dosažení cílových hodnot indikátorů jednotlivých projektů prokázat až s odstupem času, zpravidla po ukončení stavebních částí těchto projektů. Tyto indikátory tak nemohou v průběhu realizace projektů informovat o dosaženém pokroku realizace projektů.

3. Veřejná podpora

Příjemcům podpory jsou prostřednictvím IOP poskytovány veřejné prostředky. Proto se poskytování těchto prostředků musí řídit všemi příslušnými pravidly a předpisy EU a ČR pro veřejnou podporu. Z *Integrovaného operačního programu pro období 2007–2013* schváleného Evropskou komisí (dále také „programový dokument IOP“) vyplývá, že podpořené projekty v rámci oblasti intervence 5.1 nemohou svým charakterem zakládat veřejnou podporu neslučitelnou se společným, resp. vnitřním trhem. Protože předmětná oblast intervence 5.1 IOP nebyla notifikována⁵ Evropské komisi s cílem vyloučit u ní riziko poskytnutí zakázané veřejné podpory, musí MMR, resp. MK, zabezpečit, že k podpoře nebude schválen projekt zakládající nedovolenou veřejnou podporu.

Základní pravidla pro poskytování veřejné podpory vyplývají ze *Smlouvy o fungování Evropské unie* (dále též „Smlouva o FEU“), resp. *Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství* z roku 1957 (dále též „Smlouva o založení EHS“)⁶. Podle těchto smluv „podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy ES jinak“.

MK ještě před schválením programového dokumentu IOP požádalo Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také „ÚOHS“) o posouzení, zda má ve vztahu k příslušným orgánům EU povinnost notifikovat veškeré aktivity plynoucí z implementace IOP, zejména oblast intervence 5.1. Ze stanoviska ÚOHS vyplývá, že není možné existenci nedovolené veřejné podpory v oblasti intervence 5.1 IOP bez rozhodnutí Komise zcela vyloučit. Ke každému projektu si MK nechalo zpracovat odborné posudky. Tyto odborné posudky nevyklučovaly riziko, že podpora v jednotlivých případech naplní znaky podpory neslučitelné se společným trhem, a doporučovaly notifikaci podpory Komisí, aby bylo dosaženo v dané věci právní jistoty.

Podle programového dokumentu IOP musí ŘO zajistit, aby veškerá podpora poskytovaná v rámci IOP byla v souladu s procedurálními a věcnými pravidly veřejné podpory. Ověření souladu projektů s pravidly veřejné podpory pro oblast intervence 5.1 delegoval ŘO na MK. MK při tomto ověřování projektů nevzalo indikovaná rizika neslučitelnosti podpory se společným trhem v úvahu, a naopak shledalo podporu projektů slučitelnou se společným trhem, a projekty, u kterých bylo identifikováno riziko existence zakázané veřejné podpory, uznalo za způsobilé a finančně je podpořilo.

Přestože MK i MMR věděly o rizicích neslučitelnosti podpor se společným trhem nejméně od roku 2008, neprovedly u Komise notifikaci plánované veřejné podpory ani změnu existující podpory v rámci oblasti intervence 5.1. Právě notifikace mohla předejít případným rozporům a zajistit schválení této podpory v souladu se Smlouvou o FEU. Tím, že MMR ani MK neinformovaly Evropskou komisi o záměru poskytnout podporu nebo upravit systém veřejné podpory v oblasti intervence 5.1, porušily

⁵ Výsledkem notifikace je rozhodnutí Komise o slučitelnosti poskytované podpory se společným trhem.

⁶ Články 107 až 109 Smlouvy o FEU, resp. bývalé články 87 až 89 Smlouvy o založení EHS.

příslušná ustanovení Smlouvy o FEU, resp. Smlouvy o založení EHS⁷. Neprovedením notifikace u EK vzniká riziko, že poskytnutá veřejná podpora bude shledána neslučitelnou se společným trhem.

4. Posuzování přijatelnosti projektů (specifické kritérium přijatelnosti)

Podpora z oblasti intervence 5.1 z aktivity b1 má být dle programového dokumentu IOP poskytnuta na projekty obnovy a využití památkových objektů či souborů, které mají nadnárodní nebo národní význam doložený zápisem v *Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO*, v seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo v *Ústředním seznamu kulturních památek České republiky* jako národní kulturní památka (dále též „památky UNESCO nebo NKP“).

V průběhu implementace IOP (v rámci 1. výzvy – od verze 1.3 příručky pro žadatele a příjemce platné od 10. září 2009) vydalo MK závazný výklad ke kritériím přijatelnosti (dále též „závazný výklad“), kterým bylo umožněno použít prostředky na obnovu tzv. jiných nemovitostí, pokud jsou nezbytné pro technologické zázemí nebo projektové aktivity a nacházejí se v památkové rezervaci, památkové zóně či v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, avšak nejsou památkami UNESCO nebo NKP.

Přestože je obsah závazného výkladu v rozporu s programovým dokumentem IOP, který nepřipouští poskytnutí podpory z IOP na obnovu památkových objektů či souborů nezapsaných v *Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO*, v seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo v *Ústředním seznamu kulturních památek České republiky* jako národní kulturní památka, MMR jej schválilo a na jeho základě povolilo Ministerstvu kultury hodnocení projektů. MK tak u dvou projektů poskytlo prostředky IOP i na obnovu objektů, které nejsou památkami UNESCO ani NKP. Jedná se o objekty bývalé konírny a sýpky u projektu *Velehrad – Centrum kulturního dialogu západní a východní Evropy* (příjemcem byla Římskokatolická farnost Velehrad) a objekty bývalého jezuitského semináře a bývalé jezuitské koleje u projektu *Národní muzeum fotografie a dílna tapisérií – centrum původních řemesel a unikátních technologií* (příjemcem bylo město Jindřichův Hradec). MK neoprávněně uhradilo nezpůsobilé výdaje až ve výši 185 408 386 Kč, čímž se dopustilo porušení rozpočtové kázně a nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁸ až ve výši 157 597 128 Kč (příspěvek z ERDF ve výši 85 % celkových způsobilých veřejných výdajů).

Tento nedostatek a významný rozpor mezi programovým dokumentem IOP a závazným výkladem ke kritériím přijatelnosti neodhalil ani monitorovací výbor, který se má dle nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁹ přesvědčit o účinnosti a kvalitě provádění operačního programu.

MMR a MK nepostupovaly v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1083/2006¹⁰, neboť nezajistily, aby operace byly vybírány pro financování na základě kritérií uvedených ve schváleném programovém dokumentu IOP.

5. Finanční řízení, financování projektů

MK při tvorbě odhadů potřeby finančních zdrojů pro úhradu předpokládaných nároků oprávněných příjemců nedostatečně zohledňovalo skutečný stav implementace oblasti intervence 5.1 IOP a reálné možnosti budoucího čerpání. První výzva k předkládání projektů byla vyhlášena až v prosinci 2008 a první žádosti o poskytnutí finančních prostředků byly Ministerstvem kultury předkládány až koncem prvního pololetí 2009. Také nastaly průtahy v administraci projektů způsobené zejména potížemi při realizaci zadávacích řízení. Přesto pro roky 2008 a 2009 MK výrazně nadhodnotilo potřebu disponibilních zdrojů. Zdroje, které sice byly dále využívány, nebyly v roce 2008 čerpány vůbec, v roce 2009 byly čerpány pouze ve výši 1,41 % alokace pro daný rok a v roce 2010 ve výši 20,03 % alokace na rok 2010. Došlo tak k nadbytečnému vázání prostředků státního rozpočtu v období, kdy pro tyto zdroje reálně neexistovalo využití.

⁷ Článek 108 odst. 3 Smlouvy o FEU, resp. bývalý článek 88 odst. 3 Smlouvy o založení EHS.

⁸ Článek 2 odst. 7 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

⁹ Článek 65 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

¹⁰ Článek 60 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

6. Analýza rizik programu

Analýza rizik je nástroj, jehož pomocí jsou rizika rozpoznávána, řízena a vyhodnocována. Kontrolou bylo zjištěno, že Ministerstvem kultury zpracovávané analýzy rizik IOP neposkytovaly ŘO dostatečné ujištění o vývoji dvou rizik, a to „rizika poskytnutí nedovolené veřejné podpory“ a rizika spočívajícího v „problematice kontroly výběrových řízení projektů“. Stanovené hodnoty významnosti rizik dostatečně nesignalizovaly existenci nedostatků a nepodávaly ŘO dostatečné informace o těchto rizicích k přijetí rozhodnutí k eliminaci jejich dopadů.

7. Ověřování principů hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti

Příjemci jsou povinni dodržovat ustanovení vybraných právních předpisů, mezi které patří i zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), v němž je mj. stanoveno, že prokazované výdaje musí být v souladu s principy hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti.

Kontrolu dodržení těchto principů provádí MK zcela formálně, neboť při schvalování faktury k proplacení pracovník MK vyplňoval „kontrolní list způsobilého výdaje a účetního dokladu/faktury“, v němž pouze doplňoval slova ano/ne do kolonky: „Výdaje splňují základní principy hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti“. Jak konkrétně bylo splnění těchto principů posuzováno, to z vyplněných kontrolních listů nebylo možné určit.

III. Skutečnosti zjištěné při kontrole u příjemců

V rámci kontrolní akce byly kontrole podrobeny činnosti 12 příjemců prováděné v souvislosti s realizací 13 projektů.

1. Veřejná podpora

U šesti projektů bylo identifikováno riziko existence nedovolené veřejné podpory, která by mohla být posuzována jako neslučitelná se společným trhem ve smyslu ustanovení čl. 107 Smlouvy o FEU. Jedná se především o možnost příjemce získat výhodu nad konkurencí díky poskytnuté dotaci z fondů EU. Značně významné je toto riziko u poskytovatele podpory, tj. u Ministerstva kultury. Tím, že ve vztahu k oblasti intervence 5.1 poskytovatel podpory ne zahájil proces notifikace u Komise, vzniká riziko právní nejistoty zejména u příjemců a v extrémním případě i možnost ztráty významné části poskytnutých prostředků.

2. Nedostatky při zadávání veřejných zakázek

V oblasti zadávání veřejných zakázek byly zjištěny zejména následující nedostatky:

- Římskokatolická farnost Velehrad při realizaci projektu *Velehrad – Centrum kulturního dialogu západní a východní Evropy* postupovala v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách¹¹, neboť v případě jedné veřejné zakázky nevyřadila ze zadávacího řízení nabídku, v níž uchazeč nesplnil požadavek zadavatele uvedený v zadávacích podmínkách, a naopak ji vybrala k realizaci projektu. Tím se dopustila porušení rozpočtové kázně ve výši 16 420 214 Kč a nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006¹² ve výši 13 747 924 Kč.
- Dolní oblast Vítkovice při realizaci projektu *Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice* nepostupovala v souladu se zákonem o veřejných zakázkách, neboť u jedné veřejné zakázky nevyloučila z účasti v zadávacím řízení nabídku jednoho uchazeče z důvodu neprokázání základního kvalifikačního předpokladu¹³ a u jedné veřejné zakázky odeslala oznámení o výsledku zadávacího řízení k uveřejnění 188 dnů po lhůtě stanovené zákonem¹⁴.

¹¹ Ustanovení § 76 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹² Článek 2 odst. 7 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

¹³ Ustanovení § 60 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb.

¹⁴ Ustanovení § 83 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb.

- Dolní oblast Vítkovice při jedné veřejné zakázce stanovila hodnocení nabídek na základě kritéria ekonomické výhodnosti nabídky. Dílčí kritéria však nastavila tak, že nabídkové ceně stanovila váhu pouze 36 %. Ve vazbě na zbylá dvě kritéria NKÚ vyhodnotil postup zadavatele za jednání, u něhož existuje riziko, že při zadání zakázky nemusí být dodrženy principy hospodárnosti.

3. Nezpůsobilé výdaje

V oblasti věcné realizace projektů byly v některých případech zjištěny nedostatky spočívající zejména v použití prostředků IOP na úhradu prací a dodávek, které nebyly ve skutečnosti realizovány. Nezpůsobilost již proplacených výdajů byla zjištěna u příjemce Dolní oblast Vítkovice při realizaci projektu *Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice* u níže uvedených akcí:

- **Akce *Reaktivace vysoké pece č. 1***

Součástí stavby měly být čerpací stanice dešťových vod za cenu 86 800 Kč bez DPH, vybetonování mezipláště čerpací stanice za cenu 27 100 Kč bez DPH a zřízení vstupního otvoru do nádrže za cenu 8 240 Kč bez DPH. NKÚ zjistil, že uvedené stavební práce a dodávky nebyly provedeny. Částky však byly vyfakturovány, nárokovány a proplaceny z prostředků IOP. Tento výdaj v celkové výši 122 140 Kč tedy nebyl způsobilý.

- **Akce *Rekonverze plynojemu na multifunkční aulu***

Při akci *Rekonverze plynojemu na multifunkční aulu* byly do stavby instalovány dva komplety větracích jednotek vzduchotechniky s nižšími výkonovými parametry, než bylo sjednáno ve smlouvě o dílo, která byla uzavřena v souladu se zadávací dokumentací, a než bylo uvedeno v popisu zařízení na příslušné faktuře. Příjemce uhradil z dotace nezpůsobilý výdaj ve výši 492 715 Kč. Zároveň se dopustil neefektivního vynaložení finančních prostředků.

- **Akce *Obnova VI. Energetické ústředny***

Při akci *Obnova VI. energetické ústředny* byl instalován zdvihací venkovní mechanismus pro auta s nižšími technickými parametry, než bylo sjednáno ve smlouvě o dílo, která byla uzavřena v souladu se zadávací dokumentací, a než bylo fakturováno. Příjemce uhradil z dotace nezpůsobilý výdaj v částce 860 004 Kč. Zároveň se dopustil neefektivního vynaložení finančních prostředků.

Výše uvedeným jednáním se příjemce Dolní oblast Vítkovice dopustil porušení rozpočtové kázně¹⁵ v úhrnné výši 1 474 859 Kč a nesrovnalosti ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 1083/2006¹⁶ v úhrnné výši 1 253 630 Kč.

4. Nedostatky v oblasti účetnictví

U šesti příjemců NKÚ odhalil nedostatky v oblasti účetnictví. Tito příjemci nepostupovali v souladu se zákonem o účetnictví. Jednalo se například o nesprávné zaúčtování výdajů souvisejících s pořízením dlouhodobého hmotného majetku, nezařazení novostavby provozního objektu na účet 021 – *Stavby* ve správném účetním období, neocenění a neúčtování o stavebních objektech souvisejících s realizací projektu a neprovedení řádné inventarizace majetku.

5. Ostatní nedostatky

Jeden příjemce porušil ustanovení § 10 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), neboť nesplnil povinnost ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů týkající se nemovitostí, jejichž je vlastníkem. Údaje ve výpisu z katastru nemovitostí tak nebyly úplné a správné.

U většiny projektů existuje riziko nedodržení harmonogramu a termínů ukončení projektů, způsobené zejména průtahy v zadávacích řízeních, opožděním či pozastavením stavebních prací (např. z důvodu protahování archeologických průzkumů) a s tím souvisejícím opožděným financováním jednotlivých etap. V důsledku toho dochází k prodlužování termínů ukončení realizace projektů o několik měsíců.

¹⁵ Ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁶ Článek 2 odst. 7 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Zejména u projektů, kde je vyčerpáno méně než 10 % schválené podpory, hrozí riziko, že nebude dodržen termín ukončení realizace projektu. Jedná se například o projekty Národního památkového ústavu, Národního technického muzea Praha, města Litomyšl a města Český Krumlov.

IV. Shrnutí a vyhodnocení

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky *Evropského fondu pro regionální rozvoj* a státního rozpočtu určené na realizaci *Integrovaného operačního programu*. Ke kontrole byla vybrána oblast intervence 5.1 *Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví*, kde je řídicím orgánem Ministerstvo pro místní rozvoj a zprostředkujícím subjektem Ministerstvo kultury. Projekty oblasti intervence 5.1 jsou ve značné míře zaměřeny na obnovu a využití památkových objektů či souborů zapsaných v *Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO*, seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo v *Ústředním seznamu kulturních památek České republiky* jako národní kulturní památka. Kontrola byla zaměřena jak na kontrolu 13 vybraných projektů, tak na ověření funkčnosti systému, ve kterém jsou projekty administrovány.

K 30. červnu 2012 bylo příjemcům v rámci oblasti intervence 5.1 vyplaceno celkem 1 211,8 mil. Kč, tj. 17,4 % z celkové alokace na oblast intervence 5.1. Z toho NKÚ zkontroloval u 12 příjemců prostředky ve výši 980,6 mil. Kč, tj. téměř 81 % prostředků vyplacených k tomuto datu všem příjemcům v rámci oblasti intervence 5.1.

U MMR a MK byly zjištěny následující nedostatky:

- Nebyla zcela zajištěna funkční nezávislost PAS, jehož výkon v kontrolovaném období zajišťoval Odbor interního auditu a pověřeného auditního subjektu MMR, neboť MMR jakožto řídicí orgán IOP disponuje personálními i finančními nástroji k možnému ovlivňování činnosti PAS.
- Pro měření dosahování jednoho ze čtyř specifických cílů oblasti intervence 5.1 nebyl stanoven odpovídající monitorovací indikátor. Stanovené indikátory poskytují pouze minimum informací nezbytných k tomu, aby bylo možné posoudit hospodárnost, účelnost a efektivnost vynaložených prostředků, a dávají jen omezenou možnost průběžně sledovat dosahování cílů a měření pokroku.
- MMR ani MK nezajistily, aby podpora poskytovaná v rámci oblasti intervence 5.1 IOP byla v souladu s procedurálními a věcnými pravidly veřejné podpory. Z prostředků oblasti intervence 5.1 IOP byly podpořeny projekty, u nichž bylo identifikováno riziko existence nedovolené veřejné podpory. MK ani MMR, přestože o rizicích neslučitelnosti podpor se společným trhem věděly nejméně od roku 2008, neprovedly notifikaci plánované veřejné podpory ani změnu existující podpory v rámci oblasti intervence 5.1.
- MK porušilo rozpočtovou kázeň až ve výši 185 408 386 Kč, neboť podpořilo dva projekty na obnovu a využití památkových objektů, které nesplnily podmínku nadnárodního nebo národního významu doloženého zápisem objektu v *Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO*, seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo v *Ústředním seznamu kulturních památek České republiky* jako národní kulturní památka. MK postupovalo při posuzování přijatelnosti a hodnocení projektů dle závazného výkladu ke kritériím přijatelnosti, který však byl v rozporu s programovým dokumentem IOP.
- MK pro roky 2008 a 2009 neodhadlo reálnou potřebu disponibilních zdrojů. Požadované zdroje nebyly v roce 2008 čerpány vůbec, v roce 2009 byly čerpány pouze ve výši 1,41 % alokace pro daný rok a v roce 2010 ve výši 20,03 % alokace na rok 2010. Došlo tak k nadbytečnému vázání prostředků státního rozpočtu v období, kdy pro tyto zdroje reálně neexistovalo využití.

U příjemců byly mj. zjištěny následující nedostatky:

- nedodržování zákona o veřejných zakázkách při výběrových řízeních celkem v osmi případech u tří příjemců;
- nezpůsobilé výdaje v celkové výši 1 474 859 Kč vzniklé v důsledku použití dotace na úhradu prací a dodávek, které nebyly realizovány, nebo dodávek jiných zařízení, než byly sjednány ve smlouvě o dílo a než byly fakturovány;
- nesprávně a neprůkazně vedené účetnictví u šesti příjemců.

Integrovaný operační program pro období 2007–2013 byl schválen Evropskou komisí dne 20. prosince 2007, v roce 2009 byly schváleny k podpoře první projekty. Alokace oblasti intervence 5.1 IOP byla k 4. červenci 2012 vyčerpána pouze na 17,4 %, z čehož vyplývá existence rizika nevyčerpání alokovaných prostředků.

12/05

Hospodaření s majetkem státu v kapitole státního rozpočtu *Kancelář prezidenta republiky*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2012 pod číslem 12/05. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s nemovitým majetkem státu v kapitole státního rozpočtu *Kancelář prezidenta republiky*, včetně souvisejících peněžních prostředků.

Kontrola byla prováděna v době od března 2012 do září 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Kancelář prezidenta republiky (dále také „KPR“);

Správa Pražského hradu (dále také „SPH“);

Lesní správa Lány (dále také „LSL“).

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podala LSL, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách nebylo podáno.

Kolegium NKÚ na svém XXI. zasedání, konaném dne 12. listopadu 2012,

schválilo usnesením č. 4/XXI/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Kancelář prezidenta republiky byla zřízena dle zákona č. 114/1993 Sb.¹, je organizační složkou státu podle zákona č. 219/2000 Sb.² a je účetní jednotkou podle zákona č. 563/1991 Sb.³. Dle zákona č. 218/2000 Sb.⁴ je KPR správcem rozpočtové kapitoly 301 – *Kancelář prezidenta republiky* a správcem programů reprodukce majetku.

Dle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 114/1993 Sb. vykonává KPR právo hospodaření k nemovitému majetku České republiky tvořícímu areál Pražského hradu, k zámku Lány a k ostatním nemovitostem tvořícím s nimi jeden funkční celek a pečuje o ně jako o sídlo prezidenta republiky; vykonává též právo hospodaření k movitým věcem, které souvisejí s těmito nemovitými věcmi historicky nebo funkčně anebo souvisejí s činností KPR. V souladu s ustanovením § 3 odst. 2 zákona č. 114/1993 Sb. zřídila KPR v roce 1993 na dobu neurčitou příspěvkovou organizaci Správa Pražského hradu a příspěvkovou organizaci Lesní správa Lány. Prostřednictvím zřizovacích listin převedla KPR v roce 1993 právo hospodaření k veškerému nemovitému a movitému majetku příspěvkovým organizacím SPH a LSL.

Přehled nemovitého majetku příspěvkových organizací SPH a LSL je uveden v tabulce č. 1.

1 Zákon č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky.

2 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

3 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

4 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Tabulka č. 1 – Přehled nemovitého majetku SPH a LSL (pozemky a stavby)

Název kontrolované osoby	Počet pozemků		Počet staveb		Počet smluv o věcném břemeni	
	2007*	2011**	2007*	2011**	2007*	2011**
SPH	238	249	114	128	0	3
LSL	656	780	62	80	2	3

Zdroj: výpisy z katastru nemovitostí.

Pozn.: * Údaj o stavu z katastru nemovitostí dle výpisů listů vlastnictví ke dni 1. ledna 2007.

** Údaj o stavu z katastru nemovitostí dle výpisů listů vlastnictví ke dni 31. prosince 2011.

SPH a LSL jsou účetními jednotkami ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb. a hospodaří s majetkem státu dle zákona č. 219/2000 Sb. a dle zákona č. 218/2000 Sb. Přehled transferů, které v letech 2007–2011 poskytla KPR na investiční a neinvestiční činnost SPH a LSL, je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Přehled poskytnutých investičních a neinvestičních transferů (v tis. Kč)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011
Neinvestiční transfery – LSL	18 720,00	20 161,00	18 480,00	21 000,00	26 500,00
Neinvestiční transfery – SPH	162 018,00	142 230,00	152 426,00	148 595,00	159 545,00
Investiční transfery – LSL	11 000,00	15 000,00	16 000,00	10 000,00	10 000,00
Investiční transfery – SPH	240 306,75	206 584,15	113 665,85	105 105,80	47 203,67

Zdroj: závěrečný účet kapitoly 301 – Kancelář prezidenta republiky za rok 2007–2011.

SPH byla zřízena KPR zřizovací listinou ze dne 19. dubna 1993. Předmětem hlavní činnosti SPH je správa a provoz areálu Pražského hradu a zámku Lány; koncepční, projektová a investiční činnost k zajištění údržby, obnovy a urbanistického, architektonického a stavebně technického rozvoje areálu Pražského hradu a zámku Lány; vytváření koncepce návštěvního provozu v areálu Pražského hradu a její realizace; zajišťování návštěvního provozu; vytváření koncepcí a realizace všestranného kulturního využití areálu Pražského hradu a jeho okolí; hudební a výstavní činnost; poskytování informačních služeb; výkon veškerých práv a povinností spojených s movitým a nemovitým majetkem, ke kterému má SPH právo hospodaření. Vybrané ekonomické ukazatele jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Vybrané položky aktiv SPH (v tis. Kč)

Vybrané položky aktiv Správy Pražského hradu	Údaje netto ke dni 31. 12.				
	2007	2008	2009	2010	2011
Aktiva celkem	2 477 672,01	2 559 142,19	2 563 395,58	2 509 673,00	2 462 420,69
Stálá aktiva	2 120 429,11	2 215 763,85	2 219 675,44	2 171 619,00	2 061 881,88
– z toho: DHM* celkem	2 109 463,74	2 206 918,33	2 208 960,54	2 159 790,00	2 051 828,42
– z toho: pozemky	139 532,39	139 532,39	139 532,39	139 532,00	138 940,88
stavby	1 293 998,60	1 309 328,07	1 578 072,11	1 507 558,00	1 557 857,62
nedokončený DHM*	453 854,09	534 970,06	204 347,72	249 782,00	95 270,03

Zdroj: rozvahy SPH ke dni 31. prosince 2007, 31. prosince 2008, 31. prosince 2009, 31. prosince 2010 a 31. prosince 2011.

Pozn.: * Dlouhodobý hmotný majetek.

LSL byla zřízena KPR zřizovací listinou ke dni 1. ledna 1993. Předmětem hlavní činnosti LSL je správa a právo hospodaření se svěřeným majetkem, péče o jeho udržování a jeho obhospodařování; zabezpečování služeb spojených s provozováním myslivosti, rybolovu a rekreace pro prezidenta republiky a jeho hosty; zabezpečování lesního a vodního hospodářství na svěřeném území v souladu s platnými předpisy, hospodaření v lesích v souladu s dlouhodobým hospodářským plánem; provozování poplatkových lovů zvěře s podmínkou, že budou plně zabezpečeny veškeré předcházející služby. Vybrané ekonomické ukazatele jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 – Vybrané položky aktiv LSL

(v tis. Kč)

Vybrané položky aktiv Lesní správy Lány	Údaje netto ke dni 31. 12.				
	2007	2008	2009	2010	2011
Aktiva celkem	464 521,95	480 533,48	497 801,84	509 576,00	521 822,79
Stálá aktiva	440 955,45	453 554,15	464 344,66	474 731,00	488 133,71
– z toho: DHM* celkem	440 381,30	453 136,67	462 623,64	472 804,00	486 372,00
– z toho: pozemky	219 045,86	219 104,01	219 104,01	219 104,00	219 104,00
stavby	207 668,49	221 608,17	230 495,45	238 028,00	248 118,77
nedokončený DHM*	146,96	145,35	1 047,08	1 949,00	6 483,55

Zdroj: rozvahy LSL ke dni 31. prosince 2007, 31. prosince 2008, 31. prosince 2009, 31. prosince 2010 a 31. prosince 2011.

Pozn.: * Dlouhodobý hmotný majetek.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Kancelář prezidenta republiky

Kontrola NKÚ bylo u KPR podrobeno dodržování povinností vyplývajících z funkce zřizovatele příspěvkových organizací, činnost KPR v oblasti působnosti správce programů reprodukce majetku a provádění kontrolní činnosti v oblasti hospodaření s majetkem státu u řízených příspěvkových organizací.

V oblasti působnosti KPR jako správce programů reprodukce majetku bylo prověřeno dodržování vybraných ustanovení zákona č. 218/2000 Sb. a vyhlášky č. 560/2006 Sb.⁵. V průběhu let 2007 až 2011 byly příspěvkové organizace SPH a LSL účastníky programu reprodukce majetku 201 010 – *Reprodukce majetku Kanceláře prezidenta republiky*, který proběhl v letech 2003–2009, a programu 101010, resp. 101V01 – *Reprodukce majetku Kanceláře prezidenta republiky*, který probíhá v letech 2009–2013. Prostředky poskytnuté KPR příspěvkovým organizacím v letech 2007–2011 činily celkem 774 864 tis. Kč, z programu 201 010 bylo poskytnuto 489 748 tis. Kč a z programu 101V01 bylo poskytnuto 275 116 tis. Kč.

Kontrolou NKÚ bylo prověřeno sedm akcí financovaných v rámci výše uvedených programů. Nedostatky byly zjištěny zejména v administraci programů reprodukce majetku u akcí *Archiv Pražského hradu*, *Veřejné toalety v areálu Pražského hradu* a *Rekonstrukce zámku Lány*. Investiční záměry obsahovaly jiné technicko-ekonomické parametry a předpokládané náklady stavby než rozhodnutí o registraci akce a rozhodnutí o poskytnutí dotace. Zdůvodnění rozsahu a nezbytnosti dalšího rozšíření věcného plnění akcí a navýšení finančních zdrojů bylo málo podrobné.

V oblasti kontrolní činnosti KPR bylo zjištěno, že KPR nahradila výkon funkce útvaru interního auditu u SPH a LSL výkonem veřejnosprávní kontroly. V letech 2007–2011 neprovedla KPR dle zákona č. 320/2001 Sb.⁶ veřejnosprávní kontrolu zaměřenou na kontrolovanou oblast, tj. na hospodaření s nemovitým majetkem a na oblast investičních akcí financovaných v rámci programů reprodukce majetku.

2. Příspěvkové organizace KPR

Kontrola NKÚ se zaměřila u SPH a LSL na účtování a evidenci nemovitého majetku, nabytí a pozbytí nemovitého majetku, přenechání nemovitého majetku do dočasného užívání jiným osobám, opravy a udržování nemovitého majetku, odpisování nemovitého majetku a tvorbu příslušných fondů, program reprodukce majetku Kanceláře prezidenta republiky a na vnitřní kontrolní systém.

⁵ Vyhláška č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

⁶ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

2.1 Veřejné zakázky

V oblasti veřejných zakázek týkajících se investičních akcí a oprav nepostupovaly SPH a LSL podle zákona č. 137/2006 Sb.⁷. Některé veřejné zakázky dělily a při jejich zadání nevyužily možnost postupovat podle § 98 zákona č. 137/2006 Sb., a tím nedodržely § 13 odst. 3 uvedeného zákona:

- SPH rozdělila při výběru dodavatelů na opravy a udržování nemovitého majetku předmět veřejné zakázky na restaurování dvou opěrných pilířů katedrály sv. Víta a souvisejícího vřetenového schodiště vždy na dvě samostatné veřejné zakázky.
- SPH rozdělila při realizaci akce *Archiv Pražského hradu* předmět veřejné zakázky (práce související s rekonstrukcemi rozvodů, jejich propojením a záložním napájením) na sedm samostatných veřejných zakázek a u akce programového financování *Veřejné toalety v areálu Pražského hradu* rozdělila předmět veřejné zakázky na několik samostatných veřejných zakázek.
- LSL rozdělila při realizaci akce *Rekonstrukce a revitalizace vodních nádrží – IV. etapa* a u akce programového financování *Rekonstrukce cest v Lánské oboře – VII. etapa* předmět veřejné zakázky na několik samostatných veřejných zakázek.

2.2 Oblast účetnictví

a) Evidence, nabývání a pozbývání dlouhodobého hmotného majetku

SPH a LSL nepostupovaly v souladu s ustanovením § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., neboť nedodržely obsahové vymezení položek účetní závěrky (rozvahy) dle vyhlášky č. 505/2002 Sb.⁸ a vyhlášky č. 410/2009 Sb.⁹, a to např.:

- U položek rozvahy *Stavby a Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* nezařadila SPH nemovitý majetek do užívání v době, kdy byl již způsobilý k užívání (zkolaudovaný), a tím podhodnotila položku *Stavby* a o stejnou výši nadhodnotila položku *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*. V účetní závěrce k 31. prosinci 2007 se jednalo o jednu stavbu v celkové hodnotě 5 703 911 Kč, v účetní závěrce k 31. prosinci 2008 se jednalo o tři stavby v celkové hodnotě 89 343 226 Kč, v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 se jednalo o tři stavby v celkové hodnotě 43 084 678 Kč, v účetní závěrce k 31. prosinci 2010 se jednalo o dvě stavby v celkové hodnotě 39 595 635 Kč a v účetní závěrce k 31. prosinci 2011 se jednalo o 17 staveb v celkové hodnotě 26 418 251 Kč. Tím, že SPH nezařadila nemovitý majetek ve stavu způsobilém k užívání do majetkové evidence a nezačala ho odepisovat, podhodnotila položku výkazu zisku a ztráty *Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku*.
- U položek rozvahy *Stavby a Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* zařadila LSL nemovitý majetek do užívání v době, kdy nebyl způsobilý k užívání, čímž nadhodnotila položku *Stavby* a o stejnou výši podhodnotila položku *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*. V účetní závěrce k 31. prosinci 2009 se jednalo o dvě stavby v celkové hodnotě 1 603 890 Kč, v účetní závěrce k 31. prosinci 2010 se jednalo o tři stavby v celkové hodnotě 3 620 825 Kč a v účetní závěrce k 31. prosinci 2011 se jednalo o čtyři stavby v celkové hodnotě 4 458 376 Kč. Tím, že LSL zařadila nemovitý majetek ve stavu nezpůsobilém k užívání do majetkové evidence a začala ho odepisovat, nadhodnotila položku výkazu zisku a ztráty *Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku*.
- U položky rozvahy *Pozemky* neocenoila LSL všechny pozemky, se kterými měla ke dni 31. prosince 2011 právo hospodařit, čímž podhodnotila v účetní závěrce k 31. prosinci 2011 položku *Pozemky* o částku 40 190 239 Kč. V roce 1993 při prvotním zavedení pozemků do účetnictví neprovedla LSL účetní zápisy správně, jelikož do účetnictví zahrnula pozemky v šesti položkách bez členění na jednotlivá katastrální území, parcelní čísla a bez uvedení výměr jednotlivých pozemků, a tím

7 Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

8 Vyhláška č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

9 Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

vznikl rozdíl mezi účetní evidencí a skutečným stavem pozemků vedených v katastru nemovitostí. Zjištěnou nesrovnalost napravila LSL v průběhu kontroly NKÚ a předmětné pozemky ocenila znaleckým posudkem ze dne 15. června 2012, který byl vyhotoven pro naplnění zákona č. 563/1991 Sb., a zavedla je do účetnictví.

Dále při nabytí pozemků v období let 2007–2011 nezařadila LSL tyto pozemky do užívání k obdobím, s nimiž tyto skutečnosti časově a věcně souvisely, čímž podhodnotila položku rozvahy *Pozemky*. V účetní závěrce k 31. prosinci 2008 se jednalo o pozemky o celkové výměře 169 978 m² v celkové hodnotě 1 006 384 Kč, v účetní závěrce k 31. prosinci 2009 se jednalo o pozemky o celkové výměře 591 656 m² v celkové hodnotě 7 256 472 Kč, v účetní závěrce k 31. prosinci 2010 se jednalo o pozemky o celkové výměře 591 656 m² v celkové hodnotě 7 256 472 Kč a v účetní závěrce k 31. prosinci 2011 o pozemky o celkové výměře 592 124 m² v celkové hodnotě 7 289 232 Kč. Předmětné pozemky LSL zavedla do účetnictví v průběhu kontroly NKÚ a ocenila je až na základě výše uvedeného znaleckého posudku.

b) Inventarizace nemovitého majetku a soulad s katastrem nemovitostí

SPH a LSL nepostupovaly v souladu ustanovením § 29 odst. 1 zákona o účetnictví, neboť:

- v účetních obdobích 2007–2011 nezjistily při provádění inventarizací skutečný stav majetku a neuvedly do souladu skutečnost, že chata v Luhu s právem hospodaření pro SPH byla v katastru nemovitostí vedena s právem hospodaření pro LSL;
- v účetních obdobích 2007–2011 nezjistila SPH při provádění inventarizací, že stavby v celkové hodnotě 49 276 045 Kč nebyly zařazeny na účtu 021 – *Stavby* a byly nesprávně zařazeny na účtu 042 – *Pořízení DHM* v době, kdy byly způsobilé k užívání;
- v účetních obdobích 2009–2011 nezjistila LSL při provádění inventarizací, že stavby v celkové hodnotě 4 458 376 Kč nebyly zařazeny na účtu 042 – *Pořízení DHM* a byly nesprávně zařazeny na účtu 021 – *Stavby* v době, kdy nebyly způsobilé k užívání;
- v účetních obdobích 2007–2011 nezjistila LSL skutečný stav pozemků a neověřila, zda zjištěný stav pozemků odpovídá stavu pozemků v účetnictví, jelikož neprovedla v kontrolovaném období inventuru účtu 031 v účetní hodnotě 217 880 tis. Kč.

SPH dále nepostupovala v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb.¹⁰, protože neohlásila katastrálnímu úřadu změny údajů týkající se nemovitostí, s nimiž hospodaří, konkrétně změnu využití pozemku (parkoviště) a změny druhu pozemku a způsobu využití (skleníky, rybník).

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrola byla zaměřena na oblast hospodaření příspěvkových organizací SPH a LSL s nemovitým majetkem státu v rámci kapitoly státního rozpočtu *Kancelář prezidenta republiky*. Kontrolována byla rovněž činnost KPR coby správce kapitoly státního rozpočtu a správce programů reprodukce majetku.

Celková hodnota kontrolovaného nemovitého majetku za období let 2007–2011 činila celkem 1 503 627 tis. Kč a celková hodnota kontrolovaných prostředků poskytnutých prostřednictvím programů reprodukce majetku činila 230 546 tis. Kč.

Při kontrole byly zjištěny nedostatky v evidenci nemovitostí a ve vedení účetnictví SPH a LSL. NKÚ doporučuje, aby byly v souvislosti s přechodem na nové účetnictví státu (vyhláška č. 410/2009 Sb. a nové české účetní standardy) vydány tomu odpovídající nové vnitřní předpisy.

V oblasti financování reprodukce majetku, oprav a udržování byly shledány nedostatky v administraci programů a v oblasti zadávání veřejných zakázek, neboť SPH a LSL v některých případech rozdělily předmět veřejné zakázky, čímž došlo ke snížení předpokládané hodnoty pod

¹⁰ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon).

zákonem stanovené finanční limity. Z těchto důvodů NKÚ navrhuje KPR stanovit u jednotlivých investičních akcí další podmínky, např. pravidla pro poskytování záloh a úhradu faktur, obsah a formu předávání informací o průběhu realizace akce, pravidla pro archivaci dokladů. Současně je nezbytné provádět veřejnosprávní kontroly zaměřené na dodržování zákona o veřejných zakázkách u obou příspěvkových organizací a provádět kontrolu hospodaření s nemovitým majetkem a kontrolu jednotlivých akcí programů reprodukce majetku.

NKÚ rovněž u LSL zjistil nedostatky ve smlouvách o přenechání majetku do dočasného užívání jiným osobám – zmíněné nedostatky se týkaly ukončení a délky platnosti těchto smluv. V případě SPH nebyly v oblasti pronájmu majetku zjištěny nedostatky.

NKÚ nezjistil neúčelně nebo neoprávněně použité prostředky státního rozpočtu určené na opravy nemovitostí a financování reprodukce nemovitého majetku. Kontrolované osoby (KPR, SPH a LSL) některé nedostatky odstranily již v průběhu kontroly a k dalším přijaly opatření k nápravě, jak je uvedeno v písemné zprávě KPR, SPH a LSL o odstranění zjištěných nedostatků.

12/06

Peněžní prostředky určené na realizaci projektů prioritní osy *Integrovaný rozvoj území v rámci Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy pro období 2007–2013*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2012 pod číslem 12/06. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda kontrolované osoby poskytují a čerpají peněžní prostředky na realizaci projektů prioritní osy *Integrovaný rozvoj území v rámci Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy* v souladu s právními předpisy a se stanovenými podmínkami; ověřit plnění opatření přijatých v této oblasti na základě předchozích kontrol.

Kontrola byla prováděna v době od března do července 2012. Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy (dále též „RR SČ“)

a vybraní příjemci podpory:

statutární město Kladno, město Vlašim, město Kutná Hora, město Benátky nad Jizerou, město Mělník, město Unhošť, obec Dolní Břežany a obec Vestec, okres Praha-západ.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podaly RR SČ, statutární město Kladno, město Vlašim, město Benátky nad Jizerou a město Mělník, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutím o námitkách podaná městem Mělník a RR SČ byla vypořádána usneseními Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém XIX. zasedání, konaném dne 15. října 2012,

schválilo usnesením č. 7/XIX/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

V rámci cíle *Konvergence* je v období 2007–2013 implementováno celkem sedm regionálních operačních programů (dále též „ROP“), které pokrývají celé území ČR s výjimkou hlavního města Prahy.

Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy je na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, řídicí orgán pro *Regionální operační program regionu soudržnosti Střední Čechy* (dále též „ROP SČ“). Orgány RR SČ jsou Výbor RR SČ, předseda RR SČ a Úřad RR SČ. Výbor RR SČ tvoří 15 členů, mezi jeho hlavní úkoly patří schvalování dokumentace ROP SČ, projektů vybraných k financování a výročních a závěrečných zpráv o realizaci. Kromě toho přijímá rozpočet a závěrečný účet RR SČ. Předseda zastupuje RR SČ navenek. Je volen Výborem RR SČ z řad jeho členů. Úřad RR SČ je výkonným orgánem, který zabezpečuje funkci řídicího orgánu a na základě smlouvy o výkonu auditu též funkci pověřeného auditního subjektu.

ROP SČ obsahuje čtyři prioritní osy rozdělující operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpory, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny.

Prioritní osa 3 je z hlediska výše přidělených prostředků nejvýznamnější osou ROP SČ, jak ukazuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 – Prioritní osy ROP SČ podle zdrojů financování – alokace

Číslo prioritní osy	Název prioritní osy	Podíl na alokaci (v %)	Zdroje EU (v mil. Kč)	Národní veřejné zdroje (v mil. Kč)	Celkové veřejné zdroje (v mil. Kč)	Míra veřejného spolufinancování (v %)	
						EU	ČR
1	Doprava	38,69	5 550,0	979,4	6 529,4	85	15
2	Cestovní ruch	14,81	2 125,3	375,1	2 500,4	85	15
3	Integrovaný rozvoj území	43,10	6 182,0	1 091,0	7 273,0	85	15
4	Technická pomoc	3,40	487,1	86,0	573,1	85	15
Celkem		100	14 344,4	2 531,5	16 875,9	85	15

Zdroj: měsíční monitorovací zpráva za prosinec roku 2011 (vypracoval MMR – Národní orgán pro koordinaci).

Pozn.: Číselné údaje v tabulce byly zaokrouhleny.

V rámci kontroly byly prověřeny projekty spadající do všech tří oblastí podpory prioritní osy 3, jedná se o oblasti:

3.1 – Rozvoj regionálních center – Podpora je územně velmi úzce zaměřena, a to na statutární města regionu, tj. Kladno a Mladou Boleslav. V rámci této oblasti je přednostně podporována obnova a revitalizace upadajících městských částí, jež vykazují vysoký podíl podvyužitých území nebo je pro ně typická koncentrace sociálních problémů.

3.2 – Rozvoj měst – Podpora je zaměřena na fyzickou revitalizaci částí měst a obnovu a modernizaci infrastruktury pro veřejné služby a infrastruktury pro volnočasové aktivity. Oblast podpory je územně zaměřena na obce s rozšířenou působností.

3.3 – Rozvoj venkova – Podpora je územně zaměřena na obce a města s počtem obyvatel vyšším než 500 (mimo obcí s rozšířenou působností). Podpora má směřovat na revitalizaci částí obcí a měst a na zvýšení dostupnosti a kvality veřejných služeb.

Ke kontrole bylo u RR SČ vybráno 15 projektů celkem osmi příjemců. Na tyto projekty bylo v období 2007–2011 proplaceno celkem 545,1 mil. Kč, což představuje cca 14,5 % z celkového objemu 3 754 mil. Kč proplacených dotací v rámci prioritní osy 3 ROP SČ ke dni 31. prosince 2011.

Tabulka č. 2 – Přehled kontrolovaných projektů

Žadatel/příjemce	Číslo projektu*	Název projektu	Vyplacená dotace (v mil. Kč)
Statutární město Kladno	CZ.1.15/3.1.00/91.00592	Rekonstrukce budovy Divadla Lampion	14,2
	CZ.1.15/3.1.00/91.00949	Rekonstrukce sportovní haly BIOS, Kladno	45,0
	CZ.1.15/3.1.00/91.00951	Rekonstrukce objektu MŠ na Rosenbaumově nám. v Kladně	18,4
Město Kutná Hora	CZ.1.15/3.2.00/10.00161	I. a II. etapa zádlažby historického jádra města Kutná Hora	83,0
	CZ.1.15/3.2.00/32.00603	Rekonstrukce Městského Tylova divadla v Kutné Hoře	5,1
Město Vlašim	CZ.1.15/3.2.00/10.00195	Obnova historického centra města Vlašimi	87,9
	CZ.1.15/3.2.00/23.00484	Mateřská škola Vorlina Vlašim	19,9
Město Benátky nad Jizerou	CZ.1.15/3.2.00/10.00196	Revitalizace Husova náměstí v Benátkách nad Jizerou	52,1
	CZ.1.15/3.2.00/24.00462	1. Základní škola v Benátkách nad Jizerou – rozšíření kapacity a modernizace	16,1
Město Mělník	CZ.1.15/3.2.00/10.00234	Revitalizace historického centra města Mělník	81,6
	CZ.1.15/3.2.00/26.00439	Rekonstrukce azylového domu v Mělníku	8,1
Město Unhošť	CZ.1.15/3.3.00/09.00287	Víceúčelové sportovně-kulturní centrum města Unhoště	33,0
Obec Dolní Břežany	CZ.1.15/3.3.00/10.00227	Regenerace prostoru historické návsi – Dolní Břežany	16,1
	CZ.1.15/3.3.00/24.00438	Modernizace základní školy v obci Dolní Břežany – cesta k inovativní výuce	29,2
Obec Vestec	CZ.1.15/3.3.00/23.00548	Mateřská škola Vestec včetně napojení na inženýrské sítě	35,4
Celkem			545,1

Zdroj: projektové složky, kontrola NKÚ.

* Pro identifikaci jednotlivých projektů je v dalším textu kontrolního závěru uváděno poslední trojčíslí z čísla projektu.

Finanční shrnutí osy 3 ROP SČ

Celková alokace ROP SČ pro programové období 2007–2013 činí přibližně 16 875,9 mil. Kč (571,7 mil. €). Kontrola se zaměřila na prioritní osu 3 – *Integrovaný rozvoj území*, u které činí alokace 7 273 mil. Kč, což představuje přibližně 43 % všech alokovaných prostředků. Předmětem kontroly byly peněžní prostředky proplacené vybraným příjemcům podpory do konce roku 2011 ve výši cca 545,1 mil. Kč. Kontrolou bylo prověřeno cca 14,5 % peněžních prostředků proplacených z prioritní osy 3 do konce roku 2011.

Při podávání žádostí o podporu z ROP SČ v rámci jednotlivých výzev dochází opakovaně k několikanásobnému převisu poptávky (tj. požadované podpory) nad alokací výzvy. Do konce roku 2011 byly v rámci prioritní osy 3 podány žádosti o podporu v celkové výši 16 002,4 mil. Kč, tj. ve výši 220 % alokace dané prioritní osy.

Od počátku programového období do konce roku 2011 byla z prioritní osy 3 proplacena na účty příjemců podpory celková částka 3 754,2 mil. Kč, což představuje 51,6 % alokace prioritní osy. Certifikované výdaje předložené Evropské komisi k proplacení tvořily 2 870 mil. Kč, což představuje 39,5 % alokace prioritní osy 3 – *Integrovaný rozvoj území*.

Tabulka č. 3 – Stav čerpání osy 3 ROP SČ ke konci roku 2011

Oblast podpory/ prioritní osa	Celková alokace podpory 2007–2013 mil. Kč	Podané žádosti o poskytnutí dotace		Schválené projekty		Prostředky proplacené příjemcům		Certifikované prostředky předložené EK	
		mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
3.1	1 256,0	2 061,7	164,1	572,1	45,5	229,4	18,3	91,3	7,3
3.2	3 500,9	6 525,3	186,4	3 503,1	100,1	2 037,7	58,2	1 518,8	45,4
3.3	2 516,1	7 415,4	293,7	2 198,5	87,4	1 487,1	59,1	1 259,9	50,1
3	7 273,0	16 002,4	220,0	6 273,7	86,3	3 754,2	51,6	2 870,0	39,5

Zdroj: měsíční monitorovací zpráva za prosinec roku 2011 (vypracoval MMR – Národní orgán pro koordinaci).

Pozn.: Právní a jiné předpisy, na které se odvolává tento kontrolní závěr, jsou uváděny ve znění účinném pro příslušné kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Předmětem kontrolní akce NKÚ č. 12/06 byla především realizace prioritní osy *Integrovaný rozvoj území* v rámci *Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy* v programovém období 2007–2013. Na kontrolním vzorku byly prověřeny jak vybrané projekty, tak i funkčnost administrace projektů realizované řídicím orgánem. Dále byla kontrolována opatření k nápravě skutečností zjištěných při kontrole NKÚ č. 09/26 (kontrolní závěr byl schválen dne 31. ledna 2011 a zveřejněn v částce 1/2011 *Věstníku NKÚ*).

A. Nedostatky zjištěné při kontrole u RR SČ

1. Náprava skutečností zjištěných při kontrole NKÚ č. 09/26

Kontrolováno bylo, jak RR SČ zrealizovala opatření k nedostatkům zjištěným v kontrole NKÚ č. 09/26 – *Peněžní prostředky určené v rámci regionálních operačních programů na projekty dopravní infrastruktury*.

NKÚ zjistil, že nápravná opatření byla provedena jen částečně. Jednalo se především o rizika spojená s nedodržováním postupů dle závazných předpisů, nedodržování postupů při kontrolách atd.

RR SČ nepřijala žádná nápravná opatření pro oblast účetnictví ani pro oblast plnění podmínek veřejné podpory ve fázi realizace a udržitelnosti projektů.

2. Cíle a monitorovací indikátory prioritní osy 3

Kontrolou byla ověřena existence cílů a s nimi souvisejících monitorovacích indikátorů (dále též „MI“) prioritní osy 3. V souladu s právními předpisy EU by monitorovací indikátory měly umožnit měření pokroku při dosahování cílů vzhledem k výchozí situaci.

RR SČ definovala MI pro sledování globálního cíle i specifických cílů prioritní osy 3. **Kontrolou však bylo zjištěno, že není stanoven relevantní MI, který by v oblasti podpory 3.3 měřil míru dosažení cíle „stabilizovat venkovské osídlení“.**

3. Hodnoticí kritéria pro výběr projektů

Kontrolou byla ověřována hodnoticí kritéria prioritní osy 3 ROP SČ pro výzvy č. 10, 23 a 91, zejména jejich soulad se zásadou řádného finančního řízení definovanou v čl. 27 nařízení Rady (ES) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství.

Kontrolou bylo zjištěno, že kromě kritéria „finanční hodnocení žadatele“ nebyla stanovena minimální potřebná bodová hranice. Udělení nulového počtu bodů tedy nebylo překážkou

kladného doporučení projektu. **Bylo tak možné schválit projekty, jejichž realizace nebyla žadatelem dostatečně zajištěna, rozpočet byl nejasný a harmonogram nerealizovatelný.** U některých kritérií by proto bylo vhodnější stanovit povinnost dosáhnout určité úrovně bodového zisku – např. u kritérií „kompetence žadatele“ a „kvalita a proveditelnost projektu“.

Přínosy projektu vzhledem k cílům programu a potřebnost realizace projektu byly hodnoceny pouze kritérii „2.1.3 Do jaké míry je projekt potřebný“ (maximální bodový zisk 6 bodů z 90) a „2.4.1 Jak výsledky projektu přispějí k naplnění cílů programu“ (max. 20 bodů z 90).

Výdaje rozpočtu byly hodnoceny pouze nepřímo v části kritéria 2.2.1, kde byla posuzována provázanost výdajů s aktivitami projektu a zohledněna měla být mj. i přiměřenost výdajů vzhledem k aktivitám. Maximální počet bodů, které zde bylo možno udělit, byly 2 body. **S ohledem na maximální počet bodů, které bylo možné získat (max. 90 bodů za relevanci a kvalitu projektu), byl vliv přiměřenosti výdajů na celkové hodnocení velmi malý.**

Vzhledem k množství dalších kritérií bylo možné, aby byly k realizaci schváleny i takové projekty, které nezískaly ve výše zmíněných kritériích žádné body anebo jen minimální množství bodů.

Hodnoticí kritéria ROP SČ pro prioritní osu 3 do roku 2009 nedostatečně reflektovala požadavek na dodržení zásad řádného finančního řízení, tj. zásad hospodárnosti, účinnosti a efektivity u vybíraných projektů. Hodnoticí kritéria pro osu 3 nebyla způsobilá zajistit, že nebudou vybrány projekty, které požadavkům plynoucím z těchto zásad nevyhovují. V důsledku zmíněných skutečností nebyl systém výběru projektů nastaven v souladu s požadavky čl. 27 nařízení Rady (ES) č. 1605/2002 a čl. 60 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

4. Posouzení projektů z věcného hlediska

4.1 Monitorovací indikátory

RR SČ u projektu 195 města Vlašim, projektu 196 města Benátky nad Jizerou a projektu 234 města Mělník stanovila hodnotu monitorovacích indikátorů ve smlouvě o poskytnutí dotace chybně, přestože jí skutečná hodnota indikátorů byla známa. Ani následně nedošlo k nápravě těchto chybných údajů (např. formou dodatků smluv). RR SČ tak vystavila příjemce riziku postihu za nedodržení stanovených podmínek.

4.2 Posouzení způsobilosti a přiměřenosti nákladů

RR SČ neměla v rámci prioritní osy 3 pro účely hodnocení předkládaných projektů v jednotlivých oblastech podpory stanoveny doporučené hodnoty výše nákladů na jednotku výstupu.

Postup RR SČ při korekci plánovaných výdajů (ponížení položkového rozpočtu) nebyl vůči žadatelům transparentní a nebyl jednotný. Informaci o ponížení položek způsobilých výdajů zasílala RR SČ žadatelům elektronickou poštou – tato oznámení často neobsahovala zdůvodnění a nebyla ani upravena forma tohoto oznámení.

Při kontrole administrace projektu 234 města Mělník bylo zjištěno, že žadatel ve své projektové žádosti uvedl mezi způsobilými výdaji i náklady na projektovou dokumentaci. Z dalších dokumentů přiložených k projektové žádosti však vyplynulo, že součástí těchto výdajů byly i výdaje na projektovou dokumentaci na stavbu kanalizace, která jako taková byla nezpůsobilým výdajem projektu. RR SČ chybně schválila rozpočet i s nezpůsobilým výdajem na zpracování této dokumentace. Nezpůsobilé výdaje na projektovou dokumentaci však nebyly příjemci při realizaci proplaceny, protože nesplnil podmínky pro výběr jejího zhotovitele.

Kontrolou projektu 484 města Vlašim bylo zjištěno, že žadatel požadoval dotaci ve výši cca 45 mil. Kč. RR SČ provedla ve fázi analýzy rizik korekci způsobilých výdajů v částce 438 071 Kč (odstraněna položka „pořízení materiálu a zásob“). Výbor RR SČ schválil z důvodu vyčerpání alokace výzvy dotaci jen v částečné výši, a to cca 20 mil. Kč. **I za těchto podmínek byl příjemce schopen projekt**

zrealizovat a RR SČ mu na dotaci vyplatila necelých 20 mil. Kč. Úspora na dotaci tak byla ve výši téměř 25 mil. Kč oproti částce doporučené RR SČ ke schválení. I s takto omezenými finančními zdroji byl zachován účel a cíl původního projektu a výstavbou mateřské školy vznikl nadstandardní objekt s plánovanou kapacitou 48 dětí. Dle vyjádření hlavního architekta projektu došlo k výraznému snížení celkových nákladů stavby díky zmenšení obestavěného prostoru a náhradě některých konstrukčních řešení levnější variantou. Město Vlašim tento projekt zrealizovalo za částku necelých 35 mil. Kč (celkové výdaje projektu) s výše uvedenou dotací cca 20 mil. Kč.

4.3 Hlášení změn

Kontrolou projektu 287 města Unhošť bylo zjištěno, že příjemce provedl v průběhu realizace projektu změny, které nenahlásil RR SČ. Jednalo se o změnu střešní krytiny, propojení šaten a v té souvislosti také o nepostavení příčky. Kontrolou bylo zjištěno, že RR SČ tyto změny technického řešení projektu zjistila, avšak pouze požádala příjemce o doložení čestného prohlášení, že předmětné změny nemají vliv na celkovou cenu díla.

Takováto administrace změn projektu byla nestandardní a v rozporu s postupy stanovenými operačním manuálem. Čestné prohlášení příjemce nelze považovat za dostatečný způsob řešení vlivu změn projektu na výši způsobilých výdajů.

Současné bylo k problematice hlášení změn zjištěno, že ani v případě dalších kontrolovaných projektů nemělo pozdní nahlášení, případně nenahlášení změn pro příjemce žádný finanční dopad. Kontrolou NKÚ bylo shledáno, že změny dále nehlásilo město Kutná Hora ani město Vlašim.

4.4 Kontroly zadávacích řízení

V oblasti zadávání veřejných zakázek bylo v některých případech zjištěno porušení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, (dále jen „zákon o veřejných zakázkách“), případně pravidel ROP SČ, avšak písemné zprávy RR SČ se o těchto porušeních nezmiňují.

Kontrolou zadávací dokumentace projektu 195 města Vlašim bylo NKÚ zjištěno, že pro splnění ekonomických a kvalifikačních předpokladů – roční obrát a prokázání odborné kvalifikace vedoucích zaměstnanců dodavatele – zadavatel diskriminačně (nahodnoceně) vymezil minimální úroveň těchto kvalifikačních předpokladů, neboť stanovená úroveň neodpovídala druhu, rozsahu a složitosti předmětu veřejné zakázky.

Kontrolou zadávací dokumentace projektu 439 města Mělník bylo NKÚ zjištěno, že tato dokumentace neobsahovala upřesnění kritérií ani způsobu hodnocení nabídek. U stanovených kritérií nebyly přiděleny váhy určující důležitost jednotlivých kritérií. Způsob hodnocení nabídek nebyl upřesněn ani žádným jiným dokumentem. Za takto stanovených neúplných podmínek nebylo možné zajistit porovnatelnost předložených nabídek a v důsledku toho ani zajistit výběr ekonomicky nejvýhodnější nabídky.

4.5 Kontroly způsobilosti výdajů

V oblasti kontroly způsobilosti výdajů zjistil NKÚ tyto nedostatky:

- U projektu 234 města Mělník bylo NKÚ zjištěno, že příjemce ani v jednom případě nedoložil nárokové osobní náklady výkazem práce příslušného zaměstnance. Přesto RR SČ tyto výdaje schválila a proplatila příjemci částku ve výši 593 156,25 Kč.
- Ačkoliv RR SČ mohla z předložených dokladů zjistit, že část prací na projektu 234 města Mělník (výdaje za technický dozor investora, poradce projektu a mzdové výdaje za zaměstnance příjemce) souvisela s nezpůsobilými výdaji (výdaje za kanalizaci, která nebyla způsobilá ke spolufinancování), přesto nepožadovala po příjemci rozdělení výdajů na část způsobilou a nezpůsobilou a proplatila mu dotaci vypočtenou z celé hodnoty dotčených účetních dokladů.
- U projektu 195 města Vlašim bylo zjištěno, že příjemce jako způsobilé výdaje projektu nárokoval náklady v hodnotě 452 000 Kč za služby spojené s přípravou projektové žádosti (včetně částky

41 195 Kč za pořízení fotodokumentace) a náklady v hodnotě 11 126,50 Kč za řízení projektu. Tyto výdaje byly uplatněny v rozporu s *Pokyny pro příjemce a žadatele* (dále též „Pokyny pro příjemce“), neboť příjemce rozdělil předmět zakázky na více menších zakázek (v případě služeb spojených s přípravou žádosti), uplatnil nepřiměřené výdaje (v případě fotodokumentace) a uplatnil výdaje za služby, které nesouvisely s projektem. RR SČ proplatila tyto výdaje ve výši 335 892 Kč.

- U projektů 196 a 462 města Benátky nad Jizerou bylo NKÚ zjištěno, že příjemce při výběru dodavatele nepostupoval podle pravidel ROP a nárokoval si související výdaje jako způsobilé k úhradě z prostředků RR SČ, ačkoli v obou případech porušil povinnost oslovit nejméně tři dodavatele. Zakázky zadal přímo jednotlivým dodavatelům (zakázky se týkaly výběru zpracovatele projektové dokumentace a zpracovatele žádosti). RR SČ proplatila příjemci výdaje ve výši 99 067,50 Kč a 106 772,75 Kč.
- Kontrolou bylo u projektu 949 statutárního města Kladno zjištěno, že RR SČ uznala jako způsobilé výdaje i náklady na vícepráce, které měly být dle kontroly zadávacího řízení provedené RR SČ hrazeny příjemcem z vlastních zdrojů, neboť se jednalo o nezpůsobilé výdaje. RR SČ proplatila příjemci tyto výdaje ve výši 3 805 942,90 Kč.

5. Lhůty

Dle operačního manuálu byla lhůta pro uzavření smlouvy o poskytnutí dotace 70 kalendářních dnů od usnesení Výboru RR SČ s tím, že pokud lhůta nebude dodržena, smlouva se neuzavře.

Kontrolou bylo zjištěno, že u projektu 484 města Vlašim došlo ze strany RR SČ ke zdržení při podpisu smlouvy o poskytnutí dotace. Výbor RR SČ schválil projekt k financování dne 8. července 2009. Smlouva o poskytnutí dotace byla příjemcem – městem Vlašim – podepsána dne 30. října 2009 a předseda Výboru RR SČ smlouvu podepsal až dne 19. srpna 2010, tj. cca po více než třinácti měsících od schválení Výborem RR SČ.

Dále bylo kontrolou projektu 161 města Kutná Hora a projektu 949 statutárního města Kladno zjištěno, že předseda Výboru RR SČ podepsal dodatek ke smlouvě o poskytnutí dotace až cca po čtyřech měsících od podpisu dodatku ze strany příjemce dotace.

6. Neadekvátní výše korekce

U projektu 548 obce Vestec zjistila RR SČ při kontrole zakázky na zpracování žádosti o dotaci z ROP pochybení ze strany zadavatele, v jehož důsledku zadavatel vybral nabídku o 1 040 500 Kč dražší, a to při shodném rozsahu nabízených služeb a přibližně shodném obsahu nabídek v kritériích „reference“ a „obchodní podmínky“. Vybraný dodavatel nabídl cenu 1 600 000 Kč bez DPH, uchazeč na druhém místě cenu 559 500 Kč bez DPH. Rozhodnutím o provedení finanční korekce rozhodla RR SČ o korekci ve výši 5 % z podílu veřejných zdrojů ROP SČ na spolufinancování výdajů přímo souvisejících s touto zakázkou; výše korekce tak činila 88 060 Kč (výsledná cena zakázky činila 1 904 000 Kč vč. DPH, tj. celkově přesahovala nižší nabídku téměř trojnásobně).

NKÚ se neztotožnil s provedením korekce, neboť nepovažuje její výši za odpovídající částce nevhodně vynaložených prostředků. Příjemce nevhodně vynaložil částku 1 040 500 Kč. Tento výdaj nesplňoval obecnou podmínku způsobilosti, neboť nebyl vynaložen v souladu s principem hospodárnosti. RR SČ přesto umožnila zahrnutí tohoto výdaje do výdajů způsobilých a proplatila příjemci nezpůsobilé výdaje.

7. Kontroly na místě

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že RR SČ dosud ani u jednoho projektu spolufinancovaného z prioritní osy 3 ROP SČ neprovedla fyzickou kontrolu ex-post. Skutečnost, že RR SČ dosud tyto kontroly nezačala, vytváří riziko, že uplyne doba udržitelnosti, aniž by kontrola ex-post byla ze strany RR SČ provedena. U dvou projektů již doba udržitelnosti uplynula, přesto

v rozporu s povinností stanovenou v operačním manuálu RR SČ kontrolu ex-post neprovedla. Dalších 238 projektů bylo ke dni 30. dubna 2012 finančně ukončeno.

Dále bylo kontrolou zjištěno, že v projektu 195 města Vlašim byla provedena realizace stavebních prací odchylně od schválené projektové dokumentace. Příjemce o provedené změně RR SČ během realizace projektu neinformoval a nárokoval si proplacení příslušných výdajů. RR SČ tuto skutečnost nezjistila ani v rámci administrativních kontrol ani při kontrole na místě před proplacením.

8. Příjmy projektu

Kontrolou bylo zjištěno, že všech 15 kontrolovaných projektů administrovala RR SČ jako projekty, které nevytvářejí čisté příjmy. Dle pravidel ROP byl příjemce u projektů, u nichž nelze příjmy odhadnout předem, povinen vrátit regionální radě příjmy projektu vytvořené v období pěti let od ukončení projektu. Kontrolou předložených monitorovacích zpráv o udržitelnosti projektu bylo zjištěno, že příjemci vykazovali příjmy projektu nejednotným způsobem, případně je nevykazovali vůbec. Dále bylo zjištěno, že z Pokynů pro příjemce nebylo patrné, jaké příjmy by měl sledovat příjemce v případě projektů na revitalizaci náměstí/návsí (např. příjmy z místních poplatků, které existovaly již před realizací projektu).

Přístup RR SČ k vykazování příjmů projektu příjemci a zároveň absence kontrol ex-post vytváří riziko, že případné příjmy za dobu udržitelnosti nebudou příjemci vykazovat ani vracet.

Nedostatky s finančním dopadem byly vyhodnoceny jako porušení rozpočtové kázně. NKÚ v těchto případech splnil svou povinnost oznámit na základě § 59 daňového řádu taková kontrolní zjištění příslušným správcům daně.

B. Nedostatky zjištěné při kontrole u příjemců dotací

1. Výběr dodavatelů

Příjemci dotací byli při výběru dodavatelů povinni postupovat podle zákona o veřejných zakázkách, případně podle Pokynů pro příjemce. Při výběru dodavatelů porušilo právní předpisy sedm z osmi kontrolovaných příjemců dotací, např.:

- Statutární město Kladno u projektu 949 uzavřelo s dodavatelem dodatek ke smlouvě o dílo na základě jednacího řízení bez uveřejnění, ačkoli nebyly splněny požadavky zákona o veřejných zakázkách pro tento způsob zadání.
- Město Vlašim u projektu 195 nevymezilo minimální úroveň kvalifikačních předpokladů dle druhu, rozsahu a složitosti veřejné zakázky, a tím jednalo v rozporu se zásadou zákazu diskriminace. Dále město Vlašim v totéž projektu rozdělilo předmět jiné zakázky a jednotlivé části zadalo bez výběrového řízení.
- Město Benátky nad Jizerou u projektů 196 a 432 opakovaně vyzvalo pouze jednoho dodavatele, ačkoli dle Pokynů pro příjemce bylo povinno oslovit nejméně tři dodavatele k předložení cenové nabídky.
- Obec Dolní Břežany u projektu 227 rozdělila předmět zakázky a jednotlivé části zadala bez výběrového řízení. RR SČ tuto skutečnost zjistila a provedla úpravu způsobilých výdajů projektu.
- Obec Vestec u projektu 548 v rozporu s obsahem hodnocených nabídek vybrala ve výběrovém řízení nabídku, která byla při jinak shodném obsahu cenově o 1 040 500 Kč méně výhodná, tj. celkově přesahovala nižší nabídku téměř trojnásobně.

2. Účetnictví

V oblasti účtování o majetku pořizovaném z dotací bylo zjištěno, že dva příjemci postupovali v rozporu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví:

- Město Kutná Hora neúčtovalo o zařazení dlouhodobého hmotného majetku pořízeného z dotace v rámci projektů 161 a 603 v celkové hodnotě 114 213 241 Kč na příslušný majetkový účet do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisely. V letech 2010 a 2011 tak o částku 114 213 241 Kč podhodnotilo účet 021 – *Stavby*.
- Město Benátky nad Jizerou nezabezpečilo na účtu 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* vedení analytického účetnictví operací souvisejících s projektem 196 odděleně od ostatních účetních operací.

3. Hlášení změn

Město Unhošť u projektu 287 nenahlásilo poskytovateli dotace změny projektu. Město Kutná Hora hlásilo změny projektu 161 pozdě, příp. je nenahlásilo vůbec, a rovněž hlásilo pozdě změny projektu 603. Město Vlašim u projektu 195 také nenahlásilo změnu projektu.

4. Pojištění

Město Benátky nad Jizerou nezajistilo pojištění movitého majetku, který byl pořízen v rámci projektu 462. Město Mělník nezajistilo pojištění komunikací a chodníků pořízených v rámci projektu 234.

5. Další nedostatky

Město Vlašim nárokovalo jako způsobilé i výdaje za dodávky a práce, které nebyly v rámci projektu 195 skutečně provedeny, dále neúčelné výdaje a výdaje nevhodné.

Kontrolní akcí NKÚ byly u příjemců dotací zjištěny případy nedodržování podmínek poskytnutí podpory. Nedostatky se vyskytovaly zejména v oblasti výběru dodavatelů, vedení účetnictví a hlášení změn. Nedostatky s finančním dopadem byly vyhodnoceny jako porušení rozpočtové kázně. NKÚ v těchto případech splnil svou povinnost oznámit na základě § 59 daňového řádu taková kontrolní zjištění příslušným správcům daně.

III. Vyhodnocení

Předmětem kontroly byly peněžní prostředky *Evropského fondu pro regionální rozvoj* a státního rozpočtu v objemu cca 545 mil. Kč určené na realizaci 15 projektů prioritní osy 3 – *Integrovaný rozvoj území* v rámci ROP SČ.

NKÚ kontrolou poskytovatele dotací – RR SČ – zjistil, že RR SČ jen zčásti napravila nedostatky zjištěné minulou kontrolou NKÚ a nepřijala žádná nápravná opatření pro oblast účetnictví a plnění podmínek veřejné podpory. Dále RR SČ nestanovila relevantní monitorovací indikátor pro jeden cíl oblasti podpory 3.3 – *Rozvoj venkova*.

Hodnoticí kritéria ROP SČ pro prioritní osu 3 do roku 2009 nedostatečně reflektovala požadavek na dodržení zásad řádného finančního řízení, tj. zásad hospodárnosti, účinnosti a efektivity u vybíraných projektů. Hodnoticí kritéria pro osu 3 nebyla způsobilá zajistit, že nebudou vybrány projekty, které požadavkům plynoucím z těchto zásad nevyhovují.

Systém výběru projektů nebyl nastaven v souladu s požadavky evropských předpisů.

RR SČ nestanovila doporučené hodnoty způsobilých výdajů a nevhodně nastavila hodnocení týkající se přínosů projektu vzhledem k cílům programu, potřebnosti realizace projektu a přiměřenosti plánovaných výdajů.

U tří kontrolovaných projektů stanovila RR SČ hodnotu monitorovacích indikátorů chybně, čímž příjemce vystavila riziku postihu za nedodržení stanovených podmínek.

RR SČ vůči žadatelům o dotaci postupovala netransparentně a nejednotně při provádění korekcí plánovaných výdajů. Při opožděném hlášení změn nebo při nenahlášení změn RR SČ nesankcionovala příjemce (např. formou finanční korekce).

Kontrolou NKÚ bylo v řadě případů zjištěno selhání kontrol ze strany RR SČ. Jednalo se zejména o kontroly v oblasti zadávání veřejných zakázek a v oblasti věcné realizace projektů (kontroly způsobilosti výdajů).

RR SČ porušovala stanovené lhůty pro podpis smluv o poskytnutí dotace, případně jejich dodatků. Kontrolou bylo zjištěno, že návrhy těchto dokumentů podepisoval předseda Výboru RR SČ s časovým odstupem až 13 měsíců.

Dále RR SČ na základě pochybení příjemce při výběru dodavatele provedla smluvní finanční korekci ve výši cca 88 tis. Kč, přičemž výše ne hospodárnosti přesáhla 1 mil. Kč.

Za velmi závažný nedostatek považuje NKÚ absenci fyzických kontrol ex-post (následných kontrol) u příjemců a nezajištění řádného a jednotného vykazování příjmů projektů.

U příjemců dotací byly kontrolou NKÚ zjištěny následující skutečnosti:

- věcné i formální nedostatky při realizaci výběru dodavatelů,
- neúčelnost a ne hospodárnost při realizaci projektů,
- nedostatky v účetnictví,
- nenahlášení či pozdní nahlášení změn v projektech,
- nedostatky v oblasti povinného pojištění majetku.

Skutečnosti, které nasvědčovaly porušení rozpočtové kázně jak u RR SČ, tak u příjemců dotací, oznámil NKÚ příslušným správcům daně.

12/07

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané psychiatrické léčebny

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále též „NKÚ“) na rok 2012 pod číslem 12/07. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Brandt.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané psychiatrické léčebny.

Kontrola byla prováděna v době od března do listopadu 2012.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2010 a 2011, v případě věcných souvislostí i období předchozí a následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví, Dětská psychiatrická léčebna Opařany, Psychiatrická léčebna Bohnice, Psychiatrická léčebna Brno, Psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod, Psychiatrická léčebna Horní Beřkovice, Psychiatrická léčebna Jihlava, Psychiatrická léčebna v Dobřanech, Psychiatrická léčebna v Kroměříži.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podala Psychiatrická léčebna Jihlava, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námitkách.

Kolegium NKÚ na svém XXII. zasedání, konaném dne 26. listopadu 2012,

schválilo usnesením č. 7/XXII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo zdravotnictví (dále též „Ministerstvo“) bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb.¹, je organizační složkou státu podle zákona č. 219/2000 Sb.² a je účetní jednotkou podle zákona č. 563/1991 Sb.³ Podle zákona č. 218/2000 Sb.⁴ je Ministerstvo správcem kapitoly státního rozpočtu 335 – *Ministerstvo zdravotnictví* a správcem programů reprodukce majetku. Je ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro zdravotní péči, ochranu veřejného zdraví, zdravotnickou a vědeckovýzkumnou činnost a zdravotnická zařízení v přímé řídicí působnosti. Ministerstvo je zřizovatelem patnácti psychiatrických léčeben.

Vybrané psychiatrické léčebny (dále též „léčebny“) jsou příspěvkové organizace zřízené a přímo řízené Ministerstvem, jsou účetními jednotkami ve smyslu zákona o účetnictví a hospodaří s majetkem státu dle zákona č. 219/2000 Sb. a zákona č. 218/2000 Sb. Poskytují komplexní psychiatrickou péči pro spádová území vymezená zřizovatelem. Hlavním zdrojem financování léčeben jsou úhrady za poskytnutou zdravotní péči od zdravotních pojišťoven. Dalšími finančními zdroji mohou být příspěvky na provoz od zřizovatele, dotace ze státního rozpočtu (dále též „SR“),

1 Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

2 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

3 Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

4 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Evropské unie (dále též „EU“) nebo samosprávných územních celků, dary od fyzických či právnických osob a finanční prostředky získané jinou činností.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Ministerstvo zdravotnictví

Kontrola byla podrobena činnost Ministerstva v oblasti zpracování koncepce rozvoje psychiatrických léčeben, dodržování povinností vyplývajících z funkce zřizovatele vybraných léčeben, dodržování povinností správce programů reprodukce majetku a provádění veřejnosprávní kontroly.

Vláda ČR vzala na vědomí svým usnesením ze dne 30. října 2002 č. 1046 *Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století*, který je národním rozpracováním stejnojmenného programu Světové zdravotnické organizace a který formuluje základní principy péče o zdraví v jeho nejširších společenských souvislostech. Pro oblast duševního zdraví definuje tento strategický dokument cíl „do roku 2020 zlepšit podmínky pro psychosociální pohodu lidí a pro lidi s duševními poruchami zajistit dostupnost komplexních služeb“. K dosažení tohoto cíle definuje dílčí úkoly a aktivity:

- péče ve velkých psychiatrických zařízeních a léčebnách musí být nahrazena vyváženou kombinací psychiatrické nemocniční péče a služeb poskytovaných v rámci komunity – komunitní péče;
- transformace systému přesunem většiny akutní psychiatrické péče z psychiatrických léčeben do psychiatrických oddělení všeobecných nemocnic, domácí péče a systému krizových center;
- zkvalitnění a restrukturalizace lůžek následné péče v psychiatrických léčebnách celkovou humanizací psychiatrických léčeben, zvýšení kapacit a kvality sociorehabilitačních programů. Zvýšení návaznosti péče v léčebnách na mimonemocniční (komunitní) péči a přesun části kapacit následné péče do komunitní péče tak, aby celková kapacita následné péče v psychiatrických léčebnách nepřesahovala 5 000 až 6 000 lůžek a aby pokud možno žádná z léčeben neměla kapacitu větší než 500 lůžek.

Tento strategický dokument Ministerstvo dále nerozpracovalo a nestanovilo konkrétní postup plnění aktivit a úkolů vedoucích k dosažení cíle definovaného v dlouhodobém programu. Kontrolou bylo dále zjištěno, že koncepční materiály zpracované Ministerstvem do konce roku 2011 rozvoj psychiatrických léčeben vůbec neřeší.

Celkový počet lůžek u prověřovaných léčeben byl 6 384, z toho pět prověřovaných léčeben mělo kapacitu větší než 500 lůžek (stav k 31. prosinci 2011):

- Psychiatrická léčebna Bohnice (dále též „PL Bohnice“) 1 291 lůžek,
- Psychiatrická léčebna Brno (dále též „PL Brno“) 823 lůžek,
- Psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod (dále též „PL Havlíčkův Brod“) 750 lůžek,
- Psychiatrická léčebna v Dobřanech (dále též „PL Dobřany“) 1 225 lůžek,
- Psychiatrická léčebna v Kroměříži (dále též „PL Kroměříž“) 1 050 lůžek.

Ministerstvo nemá k dispozici koncepci rozvoje psychiatrických léčeben.

2. Vybrané psychiatrické léčebny

Kontrola NKÚ bylo podrobena hospodaření vybraných léčeben s peněžními prostředky státu, vedení majetku státu v účetnictví a nakládání s tímto majetkem, nakládání s pohledávkami a vnitřní kontrolní systém léčeben. Největší podíl na majetku státu, se kterým jsou vybrané léčebny příslušné hospodařit, tvoří stálá aktiva a z nich pak podstatná část připadá na dlouhodobý hmotný majetek.

Celková hodnota aktiv vybraných léčeben k 31. prosinci 2011 činila 5 198 847 tis. Kč, z toho dlouhodobý hmotný majetek 4 142 206 tis. Kč.⁵ Vybrané léčebny obdržely ze SR v rámci programů reprodukce majetku v roce 2010 dotace ve výši 82 504 tis. Kč a v roce 2011 dotace ve výši 3 463 tis. Kč.

Hodnota veškerého kontrolovaného majetku činila celkem 2 609 104 tis. Kč a objem kontrolovaných peněžních prostředků činil 130 429 tis. Kč.

2.1 Účetnictví

Níže uvedené léčebny nepostupovaly v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., když neúčtovaly účetní případy do období, se kterým časově a věcně souvisely. Současně nepostupovaly v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb., neboť nedodržely obsahové vymezení příslušných položek účetní závěrky k 31. prosinci 2010, resp. k 31. prosinci 2011 ve smyslu vyhlášky č. 410/2009 Sb.⁶:

- PL Brno nezaúčtovala v účetním období roku 2010 na účet 021 – *Stavby* stavbu realizovanou v rámci akce *Psychiatrická léčebna – stravovací provoz* v pořizovací ceně 69 715 921,31 Kč, přestože kolaudační souhlas byl vydán dne 17. září 2010, a stavba tak byla v souladu s ustanovením § 14 odst. 11 vyhlášky č. 410/2009 Sb. způsobilá k užívání. Výše uvedený majetek zaúčtovala léčebna na účet 021 – *Stavby* až dne 25. března 2011.

- PL Havlíčkův Brod:

Léčebna v roce 2010 nezaúčtovala na příslušné účty dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek (stravovací systém), který byl převzat do užívání zápisem ze dne 14. prosince 2010 a byl ve smyslu ustanovení § 11 odst. 5 a § 14 odst. 11 vyhlášky č. 410/2009 Sb. způsobilý k užívání. K 31. prosinci 2010 vykazovala tento majetek v celkové výši 378 569,88 Kč na účtu 042 – *Nedokončený DHM*. Stravovací systém léčebna zařadila do evidence majetku a zaúčtovala na příslušné účty až v dubnu 2011.

V roce 2010 léčebna nezaúčtovala vyřazení pozemku p. č. 641/11 o výměře 20 565 m² v účetní hodnotě 3 082 950 Kč z evidence majetku, přestože právo hospodaření k uvedenému pozemku přešlo dne 23. června 2010 na Pozemkový fond ČR. Uvedený pozemek léčebna evidovala na účtu 031 – *Pozemky* ještě k 31. prosinci 2011.

- PL Dobruška:

Léčebna zaúčtovala náklady za výkony poskytnuté v roce 2009 ve výši 109 337,41 Kč na účet 518 – *Ostatní služby* v únoru 2010, v roce 2009 na odhadovanou výši těchto nákladů nevytvořila dohadnou položku pasivní ve smyslu ustanovení § 32 odst. 8 písm. c) vyhlášky č. 410/2009 Sb.

Náklady na pojištění za 4. čtvrtletí roku 2010 ve výši 203 000 Kč zaúčtovala léčebna na účet 549 – *Ostatní náklady z činnosti* v lednu 2011.

Léčebna zaúčtovala náklady za výkony poskytnuté v roce 2010 ve výši 98 068 Kč na účet 518 – *Ostatní služby* v březnu 2011, v roce 2010 na odhadovanou výši těchto nákladů nevytvořila dohadnou položku pasivní ve smyslu ustanovení § 32 odst. 8 písm. c) vyhlášky č. 410/2009 Sb.

Náklady (účet 501 – *Spotřeba materiálu*) a výnosy (účet 649 – *Ostatní výnosy z činnosti*) související se vzorky léků bezplatně nabytými v roce 2010 ve výši 4 517 453 Kč zaúčtovala léčebna v dubnu 2011.

V říjnu 2011 léčebna zaúčtovala na účet 518 – *Ostatní služby* předplatné na aktualizace softwaru antivirové ochrany na roky 2012–2014 ve výši 261 030 Kč. Léčebna uvedenou částku časově nerozlišila prostřednictvím účtu 381 – *Náklady příštích období* ve smyslu ustanovení § 69 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 410/2009 Sb.

⁵ Vysvětlivka: Hodnota aktiv je uvedena ve stavu brutto.

⁶ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

Níže uvedené léčebny nepostupovaly v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb., kontrolou byly zjištěny tyto nedostatky:

- Dětská psychiatrická léčebna Opařany (dále též „DPL Opařany“) nedodržela obsahové vymezení příslušných položek rozvahy k 31. prosinci 2010 a k 31. prosinci 2011 tím, že vykazovala majetek v celkové hodnotě 535 577,40 Kč jako drobný dlouhodobý hmotný majetek, přestože se jednalo o samostatné movité věci (myčky nádobí) s dobou použitelnosti delší než jeden rok a s oceněním jednotlivé samostatné movité věci ve výši 59 508,60 Kč.
- PL Bohnice nedodržela obsahové vymezení příslušných položek rozvahy k 31. prosinci 2010 a k 31. prosinci 2011 tím, že vykazovala televizor v pořizovací ceně 58 000 Kč jako drobný dlouhodobý hmotný majetek, přestože se jednalo o samostatnou movitou věc s pořizovací cenou vyšší než 40 000 Kč.
- PL Havlíčkův Brod:
Léčebna nedodržela obsahové vymezení příslušných položek v účetní závěrce roku 2010, neboť regulační poplatky za pobyt v léčebném zařízení v celkové výši 956 580 Kč zaúčtovala nesprávně na účet 602 – *Výnosy z prodeje služeb* místo na účet 609 – *Jiné výnosy z vlastních výkonů* a dále pohledávky za pacienty v celkové výši 707 045 Kč zaúčtovala na účet 388 – *Dohadné účty aktivní*, přestože znala jejich přesnou výši.

V roce 2010 a 2011 léčebna v rozporu s ustanovením § 66 vyhlášky č. 410/2009 Sb. nesprávně vypočetla a v nesprávné výši účtovala odpisy technického zhodnocení dlouhodobého majetku. V účetní závěrce roku 2010 a 2011 uvedla položku *Odpisy dlouhodobého majetku* v nesprávné hodnotě.

- Psychiatrická léčebna Horní Beřkovice (dále též „PL Horní Beřkovice“) v rozporu s ustanovením § 55 vyhlášky č. 410/2009 Sb. zahrnula do ocenění samostatné movité věci náklady na zaškolení pracovníků ve výši 10 900 Kč.
- PL Dobřany nedodržela obsahové vymezení položek účetní závěrky k 31. prosinci 2011 tím, že náklady ve výši 898 500 Kč za demolici cihlového komína zaúčtovala nesprávně na účet 511 – *Opravy a udržování* místo na účet 518 – *Ostatní služby*.

Psychiatrická léčebna Jihlava (dále též „PL Jihlava“) nepostupovala v souladu s ustanovením § 8 odst. 4 zákona č. 563/1991 Sb., neboť účtovala o tržbách v hotovosti za vstupné na divadelní představení na základě neprůkazné evidence vydaných vstupenek. Léčebna neevidovala počet vydaných vstupenek a vstupenky nebyly číslovány. Z tohoto důvodu PL Jihlava nebyla schopna prokázat počet prodaných a skartovaných vstupenek na jednotlivá představení ani následně ověřit správnost výše tržeb předaných do pokladny.

DPL Opařany nepostupovala v souladu s ustanovením § 13 odst. 1 písm. d) a § 36 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., neboť v roce 2011 v rozporu s bodem 6.2 českého účetního standardu č. 706 neúčtovala o odepsaných pohledávkách ve výši 195 996 Kč na podrozvahovém účtu 911 – *Odepsané pohledávky*.

2.2 Inventarizace majetku

Při inventarizaci majetku nepostupovaly níže uvedené léčebny v souladu s ustanovením § 29 a § 30 zákona č. 563/1991 Sb., kontrola odhalila tyto nedostatky:

- DPL Opařany předložila k inventarizaci pozemků k 31. prosinci 2010 a 31. prosinci 2011 inventurní soupisy dlouhodobého majetku, ze kterých nebylo možné jednoznačně určit jednotlivé pozemky ani ověřit, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku v účetnictví. V inventurních soupisech byly pozemky uvedeny pouze souhrnně jako pozemky-zahrady, pozemky-stavební parcely a pozemky-ostatní pozemky. Stav účtu 031 – *Pozemky* činil k 31. prosinci 2010 celkem 734 tis. Kč a k 31. prosinci 2011 celkem 717,59 tis. Kč.
- PL Bohnice při inventuře krátkodobého finančního majetku k 31. prosinci 2010 v zápisu ze dne 5. ledna 2011 o dokladové inventarizaci uvedla, že účet 262 01 – *Peníze na cestě – převody*

mezi bank. účty má nulový zůstatek, přestože stav účtu k 31. prosinci 2010 vykazoval zůstatek 128 452,02 Kč.

- PL Havlíčkův Brod při inventarizaci k 31. prosinci 2010 a 31. prosinci 2011 nezjistila skutečný stav účtu 031 0100 – *Pozemky – zahrady, pastviny-H3*. V účetní a majetkové evidenci vedla pozemek p. č. 641/1 o výměře 20 565 m² v hodnotě 3 082 950 Kč, přestože k němu neměla příslušnost hospodaření a nebyl zapsán na příslušném listu vlastnictví.
- PL Dobřany a PL Kroměříž neprovedly fyzickou inventuru hmotného majetku v termínu stanoveném zákonem. PL Dobřany v kontrolovaném období prováděla fyzickou inventuru dlouhodobého hmotného majetku od února do konce příslušného kalendářního roku, PL Kroměříž v roce 2010 v období od 19. dubna 2010 do 31. prosince 2010 a v roce 2011 v období od 10. března 2011 do 31. prosince 2011.
- PL Kroměříž provedla v účetním období 2010 a 2011 fyzickou inventuru pouze u poloviny dlouhodobého majetku vedeného na účtech 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí* a 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek*. Léčebna tak inventarizaci nezjistila skutečný stav veškerého svého majetku k 31. prosinci 2010 a k 31. prosinci 2011.
- PL Kroměříž k inventarizaci dlouhodobého majetku, pohledávek a krátkodobého finančního majetku k 31. prosinci 2010 a 31. prosinci 2011 předložila inventurní soupisy, ze kterých nebylo možné jednoznačně určit inventarizovaný majetek.

2.3 Přenechávání majetku do dočasného užívání jiným osobám

Níže uvedené léčebny nepostupovaly při uzavírání některých smluv o nájmu, ve kterých vystupují jako pronajímatel, v souladu s § 27 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb.; kontrolou byly zjištěny tyto nedostatky:

- PL Brno v jedné smlouvě o nájmu nebytových prostor sjednala užívání na dobu neurčitou a dále v deseti smlouvách o nájmu nebytových prostor nesjednala možnost ukončit užívací vztah výpovědí a odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pokud pominou podmínky, za kterých může léčebna nebytový prostor pronajmout (dočasná nepotřebnost, účelnější nebo hospodárnější využití). Kontrolou bylo prověřeno 14 smluv.
- PL Havlíčkův Brod v šesti smlouvách o nájmu bytu sjednala užívání na dobu neurčitou a současně v těchto smlouvách nesjednala možnost ukončit užívací vztah výpovědí a odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pokud pominou podmínky, za kterých může léčebna byt pronajmout (dočasná nepotřebnost, účelnější nebo hospodárnější využití). Celkem bylo prověřeno deset nájemních smluv, z toho sedm na nájem bytů.
- PL Horní Beřkovice ve dvou smlouvách o nájmu bytu a jedné smlouvě o nájmu nebytového prostoru sjednala užívání na dobu neurčitou, dále nejméně ve dvou smlouvách o nájmu nebytových prostor a jedné smlouvě o nájmu pozemku nesjednala možnost ukončit užívací vztah výpovědí a odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pokud pominou podmínky, za kterých může léčebna majetek pronajmout (dočasná nepotřebnost, účelnější nebo hospodárnější využití). Kontrolou bylo prověřeno deset nájemních smluv.
- PL Jihlava ve dvou smlouvách o nájmu nebytových prostor sjednala užívání na dobu neurčitou a v jedné smlouvě o nájmu bytu a ve třech smlouvách o nájmu nebytových prostor nesjednala možnost ukončit užívací vztah výpovědí a odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pokud pominou podmínky, za kterých může léčebna majetek pronajmout (dočasná nepotřebnost, účelnější nebo hospodárnější využití). Celkem bylo prověřeno dvanáct nájemních smluv.
- PL Dobřany ve dvou nájemních smlouvách na provozování prodejny potravin, v nájemní smlouvě na provozování hostinské činnosti a v 16 smlouvách o nájmu bytu sjednala užívání na dobu neurčitou a dále v nájemní smlouvě na provozování prodejny potravin a v nájemní smlouvě na provozování hostinské činnosti nesjednala možnost ukončit užívací vztah výpovědí a odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pokud pominou podmínky, za

kterých může léčebna majetek pronajmout (dočasná nepotřebnost, účelnější nebo hospodárnější využití). Kontrolou bylo prověřeno 24 nájemních smluv.

- PL Kroměříž ve třech smlouvách o nájmu bytu a ve dvou smlouvách o nájmu nebytového prostoru sjednala užívání na dobu neurčitou, v jedné smlouvě o nájmu nebytového prostoru sjednala užívání na dobu určitou, avšak delší než stanoví zákon č. 219/2000 Sb.; dále ve dvou smlouvách o nájmu nebytového prostoru a ve třech smlouvách o nájmu pozemku nebyla sjednána možnost ukončit užívací vztah výpovědí a odstoupením od smlouvy, pokud uživatel neplní řádně a včas své povinnosti anebo pokud pominou podmínky, za kterých může léčebna majetek pronajmout (dočasná nepotřebnost, účelnější nebo hospodárnější využití). Celkem bylo prověřeno 15 nájemních smluv.

2.4 Zadávání veřejných zakázek

PL Havlíčkův Brod nepostupovala při zadávání veřejných zakázek (dále též „VZ“) malého rozsahu *Pokládka a opravy podlahové krytiny a Malířské a natěračské práce na rok 2011* v souladu s ustanovením § 18 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb.⁷, neboť nedodržela zásady uvedené v § 6 tohoto zákona. Při zadání VZ v obou případech stanovila v zadávací dokumentaci jako hodnoticí kritérium *výši nabídkové ceny za jednotlivé práce*. Podle tohoto kritéria však nebylo možné vyhodnotit nejvhodnější nabídku, protože léčebna v zadávací dokumentaci nestanovila způsob hodnocení nabídek podle tohoto kritéria. Léčebna nedodržela zásadu transparentnosti zadávacího řízení.

PL Havlíčkův Brod postupovala v roce 2010 a 2011 při zadávání dvou veřejných zakázek malého rozsahu, jejichž předmětem byla „*dodávka oken včetně výměny v objektech Psychiatrické léčebny Havlíčkův Brod*“, nestandardním způsobem. V roce 2010 uzavřela na základě provedeného zadávacího řízení s vybraným dodavatelem smlouvu o dílo s cenou díla ve výši 2 519 111 Kč vč. DPH. V průběhu realizace díla navýšila léčebna počet objektů (pavilonů), ve kterých byla provedena výměna oken, jedenácti dodatky ke smlouvě o dílo. Cena díla byla navýšena na 5 443 896 Kč vč. DPH, tj. o 116 %. V roce 2011 uzavřela léčebna na základě provedeného zadávacího řízení s vybraným dodavatelem smlouvu o dílo s cenou díla ve výši 2 355 758 Kč vč. DPH. V průběhu realizace díla navýšila léčebna počet objektů (pavilonů), ve kterých byla provedena výměna oken, deseti dodatky ke smlouvě o dílo. Cena díla byla navýšena na 6 732 327 Kč vč. DPH, tj. o 186 %.

PL Horní Beřkovice jako zadavatel VZ na zhotovení stavby *PL Horní Beřkovice – profesně diagnostické pracoviště* postupovala v rozporu s ustanovením § 151 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., neboť zplnomocnila právnickou osobu zastupující zadavatele k veškerým právním úkonům zadavatele bez omezení. Na základě této plné moci jednatel zmocněné právnické osoby oznámil bez rozhodnutí zadavatele čtyřem uchazečům o VZ vyloučení jejich nabídek z další účasti v zadávacím řízení a podepsal rozhodnutí zadavatele o přidělení veřejné zakázky.

PL Jihlava při zadání VZ malého rozsahu *Stavební úpravy pavilonu 4* nepostupovala v souladu s ustanovením § 18 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., neboť při zadávání VZ nedodržela zásady uvedené v § 6 tohoto zákona. Léčebna porušila zásady transparentnosti a rovného zacházení tím, že s uchazečem o VZ, který podal nejnižší nabídku, uzavřela smlouvu o dílo, ve které cena díla neodpovídala nabídce a byla dokonce o 69 614 Kč vyšší než nabídka druhého uchazeče v pořadí.

2.5 Pohledávky

Níže uvedené léčebny nepostupovaly v souladu s § 14 odst. 5 zákona č. 219/2000 Sb., kontrola odhalila zejména tyto nedostatky:

- PL Bohnice včas neuplatnila a nevymáhala nájemné a úhrady za služby sjednané ve smlouvě o umístění a spolupráci při provozování prodejních automatů uzavřené v roce 2004. Pohledávky z nájemného a úhrad za služby vzniklé v letech 2004–2008 ve výši 34 119 Kč PL Bohnice nájemci

neúčtovala a nezajistila ani jejich včasné uplatnění a vymáhání. Nečinností PL Bohnice došlo k promlčení práva tyto pohledávky vymáhat.

- PL Brno v osmi případech pozdních úhrad faktur za nájemné a související služby nepožadovala od nájemců úroky z prodlení, příp. sjednané smluvní sankce za pozdní úhrady.
- PL Jihlava nezajistila včasné uplatnění a vymáhání nejméně pěti pohledávek za dlužníky (úhrady za hospitalizaci v roce 2008) v celkové výši 24 060 Kč. Nečinností PL Jihlava došlo k promlčení práva vymáhat tyto pohledávky.

2.6 Vnitřní kontrolní systém

PL Bohnice při provádění předběžné kontroly nepostupovala v souladu s ustanovením § 26 zákona č. 320/2001 Sb.⁸, neboť při provádění předběžné kontroly operace sloučila funkci příkazce operace a hlavní účetní.

Vnitřní kontrolní systém PL Havlíčkův Brod odpovídal požadavkům zákona č. 320/2001 Sb. Útvar interního auditu provedl kontrolu 18 veřejných zakázek realizovaných v roce 2010 se závěrem, že posuzované dokumentace veřejných zakázek splňují podmínky stanovené zákonem č. 137/2006 Sb. Kontrola NKÚ však u dvou veřejných zakázek prověřovaných útvarem interního auditu zjistila závažné nedostatky (netransparentnost a nestandardnost zadávacího řízení).

V PL Jihlava byl zřízen útvar interního auditu, který nebyl v kontrolovaném období personálně obsazen. Jeho funkci vykonával kontrolní úsek zařazený v organizačním řádu pod ekonomický odbor. Toto řešení však bylo v rozporu s § 29 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb., neboť nebyla dodržena podmínka funkční nezávislosti a organizačního oddělení od řídicích struktur.

Řídicí kontrola nezjistila, že PL Jihlava neevidovala počet vydaných a prodaných vstupenek na divadelní představení, vstupenky nebyly číslovány. Nebylo tak možné prokázat počet prodaných a skartovaných vstupenek na jednotlivá představení ani následně ověřit správnost výše tržeb předaných do pokladny (viz bod 2.1 tohoto kontrolního závěru).

PL Kroměříž zajišťovala provádění interního auditu externě na základě mandátní smlouvy. Tento způsob provádění interního auditu je v rozporu s ustanovením § 28 odst. 1 a § 29 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb., kde se jednoznačně stanoví, že interní audit zajišťuje funkčně nezávislý útvar – případně k tomu zvlášť pověřený zaměstnanec – organizačně oddělený od řídicích výkonných struktur. Tento útvar, příp. zaměstnanec, je přímo podřízen vedoucímu příspěvkové organizace.

2.7 Ostatní

PL Jihlava měla ve zřizovací listině zřizovatelem povoleno vykonávat jinou činnost – praní a žehlení prádla, prodej obědů cizím strážníkům, pedikérské služby a prodej doplňkového sortimentu v lékárně. V kontrolovaném období 2010 a 2011 činily výnosy z jiné činnosti 570 000 Kč a 463 612 Kč. Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že PL Jihlava v rozporu s ustanovením § 5 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb.⁹ vykonávala jinou činnost uvedenou ve zřizovací listině bez živnostenského oprávnění.

DPL Opařany, PL Bohnice a PL Kroměříž nepostupovaly v souladu s ustanovením § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb.¹⁰, NKÚ při kontrole zjistil tato pochybení:

- DPL Opařany přes výzvy katastrálního úřadu neodstranila nesoulad údajů v katastru nemovitostí se skutečným stavem (nenahlásila změny). Na příslušném listu vlastnictví nebyly zapsány mimo jiné stavby rehabilitace, stravovací pavilon, prádelna, garáže, dílny, spalovna a kotelna.
- PL Bohnice neodstranila nesoulad údajů v katastru nemovitostí se skutečným stavem (nenahlásila změny). Na příslušném listu vlastnictví nebyly zapsány stavby bez čísla popisného umístěné na pozemcích, ke kterým má léčebna právo hospodaření, např. kostel, sklady, dezinfekce, centrální terapie, kaple, hospodářské budovy, garáže, výměník, sklad a kotelna.

⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

⁹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

¹⁰ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon).

- PL Kroměříž nepožádala o výmaz stavby občanské vybavenosti bez čísla popisného umístěné na pozemcích p. č. 2963 a p. č. 3122 a vedené na příslušném listu vlastnictví, která byla odstraněna demolicí.

III. Shrnutí

Kontrola byla provedena u Ministerstva zdravotnictví a osmi vybraných psychiatrických léčeben. Kontrolou byl prověřen majetek státu v celkové hodnotě 2 609 104 tis. Kč a peněžní prostředky státu ve výši 130 429 tis. Kč.

Ministerstvo zdravotnictví nezpracovalo a do celkové koncepce zdravotnictví nezahrnulo konkrétní postup plnění aktivit a úkolů (kombinace psychiatrické nemocniční a komunitní péče, přesun akutní psychiatrické péče do všeobecných nemocnic, snížení maximální kapacity lůžek v jednotlivých léčebnách) vedoucích k dosažení cíle definovaného pro oblast duševního zdraví v *Dlouhodobém programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století*. Ministerstvo zdravotnictví v současnosti nedisponuje koncepcí rozvoje psychiatrických léčeben.

U PL Havlíčkův Brod byly kontrolou NKÚ zjištěny závažné nedostatky v zadávání veřejných zakázek (netransparentnost a nestandardnost zadávacího řízení).

PL Jihlava při pořádání divadelních představení nevedla evidenci vydaných a prodaných vstupenek. Výše tržeb předaných do pokladny tak nebylo možné ověřit.

Ve třech případech byly zjištěny nedostatky v nastavení vnitřního kontrolního systému ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb. PL Bohnice v rámci předběžné kontroly nepřípustně sloučila funkci příkazce operace a hlavní účetní. PL Jihlava při provádění interního auditu nedodržela podmínku funkční nezávislosti a organizačního oddělení od řídicích struktur. PL Kroměříž prováděla interní audit externě na základě mandátní smlouvy.

U vybraných psychiatrických léčeben byly zjištěny nedostatky v účetnictví (především v oblasti inventarizace a zaúčtování do správného účetního období) a při nakládání s dočasně nepotřebným majetkem.

12/10

Peněžní prostředky určené na omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2012 pod číslem 12/10. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2008 až 2011, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna v době od dubna 2012 do října 2012.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo životního prostředí; Státní fond životního prostředí České republiky; CENIA, česká informační agentura životního prostředí, Praha; Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích; Mendelova univerzita v Brně; FARMAK, a.s., Olomouc; KDYNÍUM a.s., Kdyně; LAKUM - GALMA a.s., Frýdlant nad Ostravicí; Plzeňský Prazdroj, a.s., Plzeň; Synthesia, a.s., Pardubice; Centrum organické chemie s.r.o., Rybitví; ISATech, s.r.o., Pardubice; Jihomoravská armaturka spol. s r.o., Hodonín; Rašínova vysoká škola s.r.o., Brno.

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podalo Ministerstvo životního prostředí a Státní fond životního prostředí České republiky, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutím o námitkách nebylo podáno.

Kolegium NKÚ na svém XXII. zasedání, konaném dne 26. listopadu 2012,

schválilo usnesením č. 8/XXII/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Ministerstvo životního prostředí (dále také „MŽP“) je orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí a ústředním orgánem státní správy pro všechny složky životního prostředí. Kontrola byla zaměřena na plnění povinností MŽP v oblasti omezování průmyslového znečišťování a environmentálních rizik a na peněžní prostředky použité v souvislosti s touto problematikou.

Kontrola byla orientována na peněžní prostředky operačního programu *Životní prostředí*, a to konkrétně na prostředky prioritní osy 5 – *Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik*. V kontrolovaném období plnila prioritní osa 5 (dále také „PO5“) funkci dotačního programu resortu MŽP – zaměřena byla výhradně na omezování průmyslového znečištění a na snižování rizika závažných havárií s dopadem na životní prostředí.

MŽP zodpovídá za celkovou efektivnost operačního programu *Životní prostředí* (dále také „OPŽP“), podporovaného z fondů EU, správnost jeho řízení a realizaci. Účastní se vyhlášení výzev, hodnocení žádostí o podporu, vydávání rozhodnutí o poskytnutí dotace, provádí kontrolní činnost a plní povinnosti v oblasti monitoringu.

Státní fond životního prostředí České republiky (dále také „SFŽP“), jehož správcem je MŽP, vykonává v rámci OPŽP funkci zprostředkujícího subjektu. Jeho povinnosti jsou uvedeny v *Dohodě*

o delegování některých činností a pravomocí Ministerstva životního prostředí jako Řídícího orgánu Operačního programu Životní prostředí na Státní fond životního prostředí České republiky (dále také „delegační dohoda“), která byla uzavřena se souhlasem Evropské komise (dále také „EK“). Na SFŽP je tak delegována např. administrace žádostí o podporu a žádostí o platbu, kontroly příjemců na místě, kontrola v oblasti soutěžního práva nebo činnosti spjaté s monitorováním a publicitou OPŽP.

Příjemci dotací z PO5 jsou subjekty, kterým na základě posouzení jejich žádosti vydalo MŽP rozhodnutí o poskytnutí dotace. Zároveň jim vydal ministr životního prostředí rozhodnutí o poskytnutí podpory ze Státního fondu životního prostředí České republiky, na základě kterého se uzavírá smlouva o poskytnutí podpory ze Státního fondu životního prostředí mezi SFŽP a příjemcem. Příjemci realizují schválené projekty, přičemž jsou vázáni podmínkami obou rozhodnutí a smlouvy.

Finanční shrnutí prioritní osy 5 OPŽP

PO5 je určena pro financování individuálních projektů, tj. do 25 mil. €. Alokace PO5 je cca 60,06 mil. € z *Evropského fondu regionálního rozvoje* (dále také „ERDF“), což představuje cca 1,23 % celkové alokace prostředků EU na OPŽP. Národní zdroje podpory ve výši cca 11,24 mil. € jsou zajišťovány z prostředků SFŽP. S prostředky SFŽP má činit podpora projektů PO5 celkem cca 71,30 mil. €.

Od počátku řešení OPŽP v roce 2007 do 17. 4. 2012 bylo v PO5 schváleno celkem 59 projektů s celkovými náklady cca 1 520 mil. Kč – z toho podpora z ERDF by měla činit cca 704 mil. Kč, podpora ze SFŽP cca 95 mil. Kč a vlastní prostředky příjemců by měly dosáhnout výše cca 721 mil. Kč. Schválená částka z ERDF tak představuje cca 47 % z celkové alokace na PO5.

Ke dni 17. 4. 2012 byly podle podkladů SFŽP poskytnuty peněžní prostředky celkem 28 příjemcům na 29 projektů; u 17 projektů byla ukončena realizace, z toho u čtyř projektů bylo ukončeno financování a u jednoho projektu byly výdaje certifikovány. Na účty příjemců bylo ke dni 17. 4. 2012 převedeno více než 301 mil. Kč, jejichž proplacení se předpokládá z prostředků ERDF, tj. cca 20 % alokace PO5. Z prostředků SFŽP pak bylo příjemcům převedeno cca 34 mil. Kč.

NKÚ kontroloval 13 příjemců, objem zkontrolovaných prostředků byl cca 280 mil. Kč, což je cca 35 % schválených dotací z ERDF a SFŽP. Seznam kontrolovaných příjemců s charakteristikou podpořených projektů je uveden v příloze tohoto kontrolního závěru.

Pozn.:

- Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.
- Všechny přepočty mezi € a Kč byly provedeny podle středního devizového kurzu ČNB ke dni 26. 4. 2012, tj. 24,78 Kč/€.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

A. Účast Ministerstva životního prostředí na plnění mezinárodních dohod a předpisů, koncepční činnost

MŽP je garantem mezinárodních dohod, ke kterým ČR přistoupila a které souvisejí s průmyslovým znečištěním. Jedná se například o *Rotterdamskou úmluvu*, která vstoupila v platnost dne 24. 2. 2004 a vztahuje se na zakázané, resp. silně omezené chemikálie a velmi škodlivé prostředky na ochranu rostlin. Další významnou dohodou je *Stockholmská úmluva*, která vstoupila v platnost dne 17. 5. 2004 a zabývá se chemickými látkami na bázi uhlíku, včetně průmyslových chemikálií jako např. PCB, pesticidy (DDT), dioxiny, které způsobují řadu vážných onemocnění, setrvávají velmi dlouhou dobu v organismech a přenášejí se na potomstvo.

Základním nástrojem k omezování průmyslových vlivů a rizik se v posledních letech dle mezinárodních úmluv stala integrovaná prevence (dále také „IPPC“), jejímž hlavním cílem je dosáhnout vyššího stupně ochrany životního prostředí jako celku a zaměřuje se na preventivní přístup, nikoliv na napravování již vzniklých škod. Účinným prostředkem k dosažení tohoto cíle

je zavádění nejlepších dostupných technik (dále také „BAT“). Strategie IPPC a použití BAT jsou konkretizovány ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/1/ES¹, která byla do českého právního systému implementována zákonem č. 76/2002 Sb.² Tímto zákonem byl mj. založen integrovaný registr znečišťování životního prostředí a veřejně přístupný informační systém emisí a přenosů znečišťujících látek, pro který platí od roku 2008 samostatný zákon č. 25/2008 Sb.³

Směrnice Rady 96/82/ES⁴ reaguje na nutnost zajistit prevenci závažných havárií zahrnujících nebezpečné látky a zároveň na nutnost omezit následky takové havárie pro člověka i životní prostředí. Prevence závažných havárií je v ČR řešena zákonem č. 59/2006 Sb.⁵

Strategické přístupy k chemickým látkám jsou také součástí *Šestého akčního programu Společenství pro životní prostředí*, který byl ustanoven rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady 1600/2002/ES⁶. Uměle vytvořené chemické látky nemají představovat rizika pro člověka a životní prostředí.

Na tento program navazuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006⁷ označované jako nařízení REACH. Jeho hlavním cílem je vytvoření komplexního systému nakládání s chemickými látkami a odpovědnosti za jejich bezpečnost. Do právního řádu ČR je nařízení REACH zavedeno zákonem č. 350/2011 Sb.⁸

Mezi koncepční dokumenty zpracovávané MŽP patří zejména *Strategie udržitelného rozvoje České republiky*, která byla schválena vládou ČR v roce 2004 a je konsensuálně stanoveným rámcem pro rovnováhu ekonomického, sociálního a environmentálního rozvoje společnosti. Za riziko pro udržitelný rozvoj je v této strategii považováno také nebezpečí spojené s úniky chemických látek zejména z průmyslových výroby a dopravy, při haváriích souvisejících s lidskou činností a při použití chemických látek v zemědělství i ve spotřebním zboží. Dalším základním koncepčním dokumentem zpracovávaným MŽP a schvalovaným vládou je *Státní politika životního prostředí České republiky*. V době kontroly existovala tato politika pouze pro období 2004–2010; návrh nové politiky byl zpracován až v srpnu 2012 a následně byl Ministerstvem životního prostředí předložen vládě ČR ke schválení.

B. Zjištění na straně poskytovatelů dotací

1. Stanovení cílů prioritní osy 5 operačního programu *Životní prostředí*

Závazná struktura dokumentace operačního programu *Životní prostředí* počítá u prioritních os se stanovením globálních, specifických a operačních cílů a dále výsledků. Podle *Implementačního dokumentu OPŽP* by výsledek neměl být totožný s cílem, ale měl by ilustrovat „bezprostřední – přímý a okamžitý přínos programu ...“ Některé specifické cíle a výsledky PO5 jsou však nastaveny shodně, např. „vytvoření ucelené soustavy monitorování rizik chemických látek a jejich omezování“ je zároveň cílem i výsledkem. Operační cíl „zavádění technologií pro omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik“ je téměř doslovným opakováním výsledku „realizace technologií pro omezení průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik“, obměna této formulace je i součástí specifických cílů. Podle MŽP se jedná o formulačně ne zcela adekvátní

1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/1/ES, o integrované prevenci a omezování znečištění.

2 Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

3 Zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů.

4 Směrnice Rady 96/82/ES, o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek.

5 Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií).

6 Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES, o šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí.

7 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006, o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnic Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES.

8 Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon).

vyjádření výsledků, resp. o jazykovou neobratnost při jejich vyjádření. MŽP doposud neprovedlo žádné kroky k odstranění těchto jazykových neobratností, přestože si jich je vědomo, a to včetně negativních důsledků z tohoto stavu plynoucích. Zejména mohou nastat problémy při vyhodnocování programu.

Formulaci specifických i operačních cílů a výsledků PO5 i s disproporcemi, na které NKÚ upozorňuje, schválila EK v rámci dokumentace OPŽP.

2. Indikátory prioritní osy 5 operačního programu *Životní prostředí*

Součástí programového dokumentu OPŽP schváleného v roce 2007 byly dva programové indikátory PO5. První byl „počet zařízení aplikujících metodiky vytvořené v rámci podpořených projektů“ – cílový stav 300 zařízení – a druhý byl „počet projektů zaměřených na omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik“ – cílový stav 250 projektů. Již od roku 2008 připravovaly MŽP a SFŽP změnu těchto programových indikátorů. Revizí prvního měla být zvýšena jeho vypovídací schopnost a zajištěno jednoznačné hodnocení. Zároveň revize vycházela z malého zájmu žadatelů a od toho se odvíjejícího finančního objemu projektů naplňujících stanovené cíle. První indikátor je nově stanoven na „počet vybudovaných nebo zrekonstruovaných BAT nebo REACH center“ – cílový stav 5 center. Nová formulace indikátoru sleduje počet vytvořených center a není orientována na jejich skutečný přínos. Původně stanovený indikátor byl zaměřen na využitelnost nových metodik v praxi, a to nakolik budou postupy získané s dotační podporou využity v konkrétních zařízeních, provozech a technologiích. Nyní má být pouze vybudováno 5 center bez jakékoliv podmíněné vazby na praktické využití činnosti center.

V reakci na aktuální vývoj v nenaplňování druhého programového indikátoru byla snížena jeho cílová hodnota na méně než čtvrtinu, tj. na 60 projektů. Tento indikátor ani přes provedenou změnu nevypovídá o výsledcích ve vztahu k použitým prostředkům.

Úprava indikátorů včetně snížení cílových hodnot byla schválena EK v rámci změny programového dokumentu OPŽP.

U projektů typu snižování emisí nebo snižování jejich rizika byly využity parametry výsledku „procentuální snížení relevantní látky před a po realizaci“ nebo „poměr indikátorů předmětné techniky a BAT techniky“ zároveň s parametrem výstupu „počet zařízení aplikujících technologie k omezování průmyslového znečištění nebo snižování environmentálních rizik“. Důsledkem tohoto postupu je skutečnost, že po dokončení projektů nebude možné kvantitativně vyhodnotit, jak se v rámci celého programu snížily emise nebo jak se omezilo riziko způsobené relevantní látkou, ale pouze kolik bylo instalováno zařízení a jaké relativní zlepšení to u těchto konkrétních zařízení představuje. Takto stanovený indikátor nevypovídá dostatečně o dosaženém efektu programu v porovnání s použitými prostředky. Zároveň konečné počty zařízení nebude možné porovnat s cílovou hodnotou, protože programové indikátory a jejich cílové hodnoty jsou po revizi stanoveny na jiném principu.

MŽP koncipovalo PO5 tak, aby dotované projekty souvisely prokazatelně a významně s plněním požadavků podle nadnárodních koncepcí, mezinárodních programů a evropských předpisů. Kvantifikovat přínos těchto projektů však bude obtížné s ohledem na to, jak jsou indikátory – výsledky a výstupy – stanoveny v rozhodnutích o poskytnutí dotace.

3. Činnost MŽP a SFŽP při hodnocení žádostí o dotaci

MŽP a SFŽP se společně podílely na tvorbě hodnotících kritérií obsažených ve výzvách. Převážná většina kritérií v PO5 nevychází z kvantitativních hodnot, ale jedná se zpravidla o slovní vyjádření. Některá kritéria, resp. jejich hodnocení, mají subjektivní charakter, např. účelnost navrhovaného opatření nebo kvalita monitoringu se hodnotí stupni „vysoká“, „střední“ a „nízká“. Podle *Implementačního dokumentu OPŽP* platného v době kontroly přitom pro hodnotící kritéria platilo: „Všechna kritéria budou nastavena jako absolutní. Ve všech podkritériích specifických pro daný typ

projektu budou stanoveny standardní hodnoty, přičemž výsledkem hodnocení bude porovnání této standardní hodnoty s hodnotou dosahovanou ... u dané žádosti.“

Pro PO5 jsou stanovena dvě specifická kritéria přijatelnosti („soulad žádosti s aktuální výzvou OPŽP“ a „soulad údajů uvedených ve formuláři žádosti s relevantními doklady předkládanými jako přílohy k žádosti“), která však svým obsahem a zněním specifikují prioritní osy vůbec nevystihují.

Při poskytování dotací SFŽP posuzuje, zda se jedná o projekt generující příjmy. O případné příjmy z projektu by byla následně dotace krácena. Doposud žádný projekt v PO5 nebyl posouzen jako generující příjmy. Kontrolované projekty mají stanovenou dobu udržitelnosti na pět let. V této souvislosti NKÚ upozorňuje, že při kontrolní činnosti u projektů s ukončenou realizací by se MŽP a SFŽP měly zaměřit především na projekty, u kterých je předpoklad generování příjmů. Minimálně se to týká BAT center, jejichž zájmem bude prodej např. nových technologií.

V rámci PO5 jsou podporovány projekty, jejichž výstupem je vytvoření informačních systémů znečištění nebo softwarových nástrojů v souvislosti se závažnými haváriemi. Tyto projekty jsou obvykle iniciovány a řešeny soukromými subjekty. Mezi předpokládané uživatele, pro které jsou tyto projekty připravovány, patří především orgány státní správy a samosprávy a také útvary zřizované státem v oblasti prevence a zvládání závažných havárií. Zájem těchto orgánů o výstupy z podpořených projektů je však zatím pouze v rovině předpokladu soukromých subjektů. Kontrole nebylo doloženo žádné konkrétní jednání nebo dohoda o budoucím využití těchto nástrojů v odhadované ceně. Příjemci podpory plánují jednání s kompetentními úřady nebo odpovědnými složkami až v závěru řešení projektů, navíc i u řešení regionálně zaměřených informačních systémů znečištění je nutná vazba na orgány a složky s celostátní působností a jejich registry.

Odborné útvary MŽP ve svých stanoviscích k žádostem doporučují tyto projekty jako vhodnou nabídku, avšak zároveň v některých případech poukazují např. na neúplnost záměru ve věci využívání a rozvíjení výstupů projektu nebo nekompletní identifikaci rizik nesouladu výstupů projektu s existujícími požadavky. Přesto byly žádosti schváleny bez doplnění nebo úpravy projektových záměrů.

Vytváření informačních systémů prevence závažných havárií je jedním ze specifických cílů PO5 OPŽP, vhodnější by však bylo zadávat projekty tohoto typu podle potřeb a požadavků příslušných odpovědných orgánů a zejména řešit projekty v součinnosti s nimi.

4. Další činnosti MŽP a SFŽP při realizaci operačního programu *Životní prostředí*

Orgány OPŽP

MŽP jakožto řídicí orgán OPŽP má vůči EK celkovou odpovědnost za realizaci programu. Kontrole byly podrobeny činnosti související s projekty PO5, přičemž MŽP i SFŽP doložily svoji aktivní činnost v jednotlivých orgánech OPŽP. Jedná se o krajské pracovní skupiny ustavené na úrovni všech krajů, dále o tzv. tematickou poradu, která projednává a doporučuje žádosti o podporu, řídicí výbor vydávající doporučení ve vztahu k výběru projektů k podpoře a konečně řídicí orgán, který na základě doporučení řídicího výboru vydává registrační listy; po upřesnění nákladů projektu vydává SFŽP rozhodnutí o dotaci.

Vyhodnocování a informace o průběhu OPŽP

Ke kontrole byly k dispozici výroční zprávy OPŽP za roky 2007–2011. Podle delegační dohody se na jejich zpracování podílí MŽP společně se SFŽP, následně jsou po schválení monitorovacím výborem zveřejňovány a zasílány EK a dalším orgánům. Základní součástí výročních zpráv mají být informace jak o finančním pokroku, tak zejména o pokroku věcném, kterého bylo dosaženo při provádění OPŽP a prioritních os ve vztahu k jejich konkrétním a ověřitelným cílům. S ohledem na strukturu programových indikátorů však nejsou k dispozici relevantní informace pro vyhodnocení věcného pokroku. Žádný problém nebyl ve výročních zprávách označen jako závažný.

Zprávy o průběhu realizace OPŽP pro monitorovací výbor zpracovávají rovněž s odvoláním na čl. 67 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006⁹ informují o pokroku PO5 obdobně jako výroční zprávy, pouze s časovým posunem. Na jejich zpracování se dle delegační dohody podílí MŽP společně se SFŽP. V době kontroly byla nejaktuálnější zpráva o průběhu realizace OPŽP zpracována ke dni 31. 3. 2012.

Jak výroční zprávy, tak i zprávy pro monitorovací výbor se od roku 2010 zmiňují o pozastavené certifikaci na evropské úrovni, což je problém celého OPŽP, nikoli jen PO5.

Kontrolní činnost MŽP

MŽP jakožto řídicí orgán OPŽP má vůči EK zodpovědnost mj. za provádění kontrolní činnosti – konkrétní realizaci této činnosti MŽP přeneslo delegační dohodou na SFŽP. V delegační dohodě je zároveň stanoveno, že MŽP zodpovídá za dohled nad dodržováním delegovaných činností. V letech 2008–2011 provedlo MŽP sedm kontrol plnění povinností SFŽP plynoucích z delegační dohody.

Kontrolou NKÚ bylo zjištěno, že MŽP důsledně a detailně prověřovalo např. kontrolní činnost SFŽP vč. kontroly dodržování monitorovacích ukazatelů, oddělení zprostředkující, platební a kontrolní funkce, dodržování termínů při zpracování žádostí a schvalování hodnotících dokumentů.

V období 2008–2011 provedl pověřený auditní subjekt (odbor interního auditu a finanční kontroly MŽP) 12 auditů systému, avšak žádný z nich nebyl primárně zaměřen na PO5 OPŽP. Dle vyjádření MŽP se kontroly jednotlivých projektů nedostaly do vzorku auditovaných certifikovaných výdajů vyšší finanční alokace nebo počtem dosud schválených projektů.

V první polovině roku 2012 auditoři pověřeného auditního subjektu prováděli společně s přizvanými experty auditu operací u vzorku 92 projektů OPŽP vybraných EK, ani v tomto vzorku nebyly akce z PO5.

MŽP nekontrolovalo přímo žádného příjemce prostředků z PO5 OPŽP.

Kontrolní činnost SFŽP

V rámci své kontrolní činnosti SFŽP provádí zejména kontrolu fyzické realizace projektů (kontroly na místě), a to jednak jako průběžné kontroly, které jsou prováděny minimálně jedenkrát za dobu realizace projektu, a jednak jako kontroly následné, prováděné po ukončení realizace projektu. U vzorku projektů podporovaných z PO5 nebyly kontrolou NKÚ zjištěny v kontrolní činnosti SFŽP nedostatky.

C. Nedostatky zjištěné u příjemců dotací z prioritní osy 5 operačního programu *Životní prostředí*

Nejzávažnější nedostatky v zadávacím řízení a rovněž ve smluvním zajištění byly shledány u projektu *ARATech 2013* společnosti ISATech, s.r.o. Tento projekt si klade za cíl připravit a vytvořit prakticky ověřený softwarový nástroj pro hodnocení rizik vzniku závažné havárie ve smyslu zákona č. 59/2006 Sb. Z celkových výdajů ve výši cca 13,5 mil. Kč činily dotace ERDF a SFŽP celkem cca 11 mil. Kč.

Společnost ISATech, s.r.o., nevymezila v zadávací dokumentaci ani v návrhu smlouvy o dílo (dále jen „SOD“) předmět veřejné zakázky dostatečně přesným způsobem, zvláště pak v oblasti rozsahu požadovaných prací. Nepožadovala ocenění jednotlivých dílčích prací v rámci stanovených etap, přestože měla k dispozici kontrolní rozpočet v položkovém členění. V zadávací dokumentaci nebyl stanoven případný procentní podíl účasti zhotovitele na jednotlivých činnostech v rámci jednotlivých etap realizace projektu, takže účastník zadávacího řízení při zpracování nabídky nevěděl, v jakém objemu bude požadované práce realizovat.

⁹ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

K finančnímu ocenění činnosti dodavatele na uvedených pracích došlo až při uzavření SOD. Ani v té však nebylo stanoveno, jakým procentním podílem se na těchto pracích bude při realizaci podílet ISATech, s.r.o., a jakým vybraný dodavatel. SOD nekorespondovala se zadávací dokumentací ani nabídkou vybraného zhotovitele.

Společnost ISATech, s.r.o., jakožto zadavatel přijala do konce lhůty pro podávání nabídek jednu nabídku, a to s nabídkovou cenou 6 400 000 Kč bez DPH. V zadávací dokumentaci společnosti ISATech, s.r.o., bylo mimo jiné stanoveno: „*Nabídka bude obsahovat prohlášení uchazeče o akceptaci všech podmínek vymezených v rámci zadávací dokumentace a dalších skutečností uvedených v příloze ...*“ Požadované prohlášení o akceptaci všech podmínek vymezených v rámci zadávací dokumentace uchazeč v nabídce nepředložil.

V zadávací dokumentaci byl vymezen rozsah požadovaných prací po ukončení projektu, a to mimo jiné:

- *provozování veřejného portálu pro bezplatný přístup po dobu 5 let od ukončení projektu,*
- *bezplatné správcovství webové aplikace – po dobu 5 let od ukončení projektu.*

Takto zadavatelem požadovaný rozsah vymezených činností uchazeč ve své nabídce nesplnil.

Společnost ISATech, s.r.o., tak nevymezila v zadávací dokumentaci ani v návrhu SOD předmět veřejné zakázky dostatečně přesným způsobem a nepostupovala v souladu s ustanovením § 76 zákona č. 137/2006 Sb.¹⁰, neboť nevyřadila nabídku uchazeče, který ve své nabídce nesplnil zadavatelem požadovaný rozsah vymezených činností. S tímto uchazečem uzavřela SOD, ve které byla akceptována nabídková cena 6 400 000 Kč bez DPH. SOD nekorespondovala se zadávací dokumentací ani nabídkou vybraného zhotovitele.

CENIA, česká informační agentura životního prostředí, (dále jen „CENIA“) zavedla analytickou účetní evidenci s vazbou na podpořený projekt na účtu 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* až v průběhu realizace projektu. Pro některé další účty používané v rámci zaúčtování jednotlivých účetních případů nebyla analytická evidence zřízena vůbec, přestože dle *Závazných pokynů pro žadatele a příjemce podpory z OPŽP* měla být zavedena u všech účtů používaných pro transakce spojené s projektem. CENIA nezavedla analytickou evidenci u účtů 403 – *Transfery na pořízení dlouhodobého majetku*, 3212 – *Investiční dodavatelé* a 2411 – *Běžný účet – provoz*.

CENIA nepostupovala v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb.¹¹, neboť v účetní závěrce ke dni 31. 12. 2010 nedodržela obsahové vymezení příslušných položek rozvahy, čímž došlo k podhodnocení i nadhodnocení některých položek. Hardware v hodnotě 5 890 057 Kč pořízený v rámci dotovaného projektu nebyl po uvedení do užívání v září 2010 přeúčtován na účet 022 – *Samostatné movité věci a soubory movitých věcí*. Dále pořízený hardware v hodnotě 4 828 404 Kč byl nesprávně účtován na účet 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* a ani po předání do užívání v září 2010 nebyl přeúčtován na účet 022. Na účtu 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek* vedla CENIA software v celkové výši 858 644 Kč a o stejnou částku tak podhodnotila účet 04101 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek*.

D. Aktuální stav a odstraňování problémů ve věci dočasného omezení certifikace výdajů operačního programu *Životní prostředí*

MŽP podalo NKÚ informaci k významným skutečnostem, které ovlivňují vývoj celého OPŽP a v době kontroly se negativně promítaly zejména do procesu certifikace výdajů na evropské úrovni. Z PO5 byl certifikován stále pouze jeden projekt s dotací 0,515 mil. €.

Společným rozhodnutím Ministerstva financí jako platebního a certifikačního orgánu a Ministerstva pro místní rozvoj jako národního orgánu pro koordinaci ze dne 22. 12. 2010 byla pozastavena certifikace výdajů a proplácení souhrnných žádostí OPŽP. Důvodem bylo podezření na výskyt

¹⁰ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

¹¹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

nelegální činnosti v rámci OPŽP. V červnu 2011 byly v důsledku toho Evropskou komisí pozastaveny platby.

Jednou ze základních podmínek pro obnovení proplácení plateb ze strany Evropské komise bylo provedení 92 auditů operací na vzorku ze souboru certifikovaných výdajů na projekty OPŽP od začátku programového období. Audity byly provedeny v 1. pololetí 2012 pověřeným auditním subjektem, resp. nezávislou mezinárodní auditní společností. Touto auditní činností byly identifikovány chyby v celkové výši 3,52 % auditovaných výdajů.

Ve dnech 9.–13. 7. 2012 se uskutečnila auditní mise Generálního ředitelství pro regionální politiku Evropské komise – cílem bylo určit na vzorku 10 projektů míru spolehlivosti práce českých auditorů. Po uzavření šetření a po následných jednáních v říjnu 2012 EK navrhla ČR provedení plošné finanční opravy ve výši 5 % veškerých výdajů OPŽP, které byly proplaceny příjemcům od začátku programu do 31. 8. 2012. Výše korekce odpovídající zdrojům EU tak činí cca 1,6 mld. Kč, přičemž tato částka může být využita do konce roku 2015 pro nově vybrané projekty. ČR finanční opravu akceptovala a zavázala se ji aplikovat postupným snížením žádostí o platbu.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrolní akce byla orientována na prioritní osu 5 OPŽP, která v kontrolovaném období plnila v resortu MŽP funkci dotačního programu zaměřeného na omezování průmyslového znečištění a na snižování rizika závažných havárií s dopadem na životní prostředí.

Mezi koncepční dokumenty zpracováváné MŽP k této problematice náleží *Státní politika životního prostředí České republiky*. V době kontroly (srpen 2012) neexistovala platná verze tohoto dokumentu. Vzhledem k významu životního prostředí v ČR a jeho nadnárodnímu charakteru je nezbytné přijmout takové kroky, které by vedly ke schválení nové státní politiky životního prostředí.

Závazná dokumentace OPŽP počítá u PO5 se stanovením cílů a přímých přínosů, přičemž přímé přínosy by neměly být totožné s cíli. MŽP nastavilo cíle a přínosy shodně a do srpna 2012 neprovedlo žádné kroky k odstranění této shody, přestože si jí je vědomo.

MŽP koncipovalo PO5 tak, aby dotované projekty souvisely s plněním požadavků podle nadnárodních koncepcí, mezinárodních programů a evropských předpisů. Kvantifikovat přínos podpořených projektů však bude obtížné s ohledem na ukazatele stanovené v rozhodnutích o poskytnutí dotace.

Indikátory sledující naplňování cílů a přínosů PO5 byly v roce 2009 upraveny. Ukazatel zaměřený na využitelnost nových metodik v praxi s hodnotou 300 užívaných technologií je upraven na počet 5 nově vybudovaných BAT nebo REACH center, a to bez jakékoliv podmíněné vazby na praktické využití činnosti center.

Indikátory projektů zaměřených na omezování znečištění nebo snižování environmentálních rizik jsou nastaveny tak, že po dokončení projektů nebude možné kvantitativně vyhodnotit, jak se v důsledku realizace celého programu snížilo znečištění nebo omezilo riziko způsobené relevantní látkou. Plněním indikátorů bude pouze zjištěno, kolik bylo instalováno zařízení a jaké relativní zlepšení to u těchto konkrétních zařízení představuje. Takto stanovené ukazatele nevypovídají o skutečné efektivitě využití peněžních prostředků určených na snižování objemu znečišťujících látek v ČR.

Doposud žádná akce v PO5 nebyla posouzena jako projekt generující příjmy. V této souvislosti NKÚ upozorňuje, že při následné kontrolní činnosti u projektů s ukončenou realizací by se MŽP a SFŽP měly zaměřit především na projekty, u kterých je předpoklad generování příjmů. Minimálně se to týká BAT center, jejichž zájmem bude prodej např. nových technologií.

V rámci PO5 jsou podporovány projekty, jejichž výstupem je vytvoření informačních systémů znečištění nebo softwarových nástrojů v souvislosti se závažnými haváriemi. Tyto projekty jsou obvykle iniciovány a řešeny soukromými subjekty. Mezi předpokládané uživatele, pro které jsou

tyto projekty připravovány, patří především orgány státní správy a samosprávy a také útvary zřizované státem pro oblast prevence a zvládání závažných havárií. Zájem těchto orgánů o výstupy z podpořených projektů je však zatím pouze v rovině předpokladu soukromých subjektů. Při kontrole nebylo doloženo žádné konkrétní jednání nebo dohoda o budoucím využití těchto nástrojů. Příjemci podpory plánují jednání s kompetentními úřady nebo odpovědnými složkami až v závěru řešení projektů, navíc u řešení regionálně zaměřených informačních systémů znečištění je nutná vazba na orgány a složky s celostátní působností a jejich registry. NKÚ navrhuje současnou praxi změnit a zadávat projekty podle skutečných potřeb a požadavků příslušných odpovědných orgánů. Nedokončené projekty je nezbytné upravit a dořešit v součinnosti s těmito orgány.

Mezi nejzávažnější zjištění u příjemců dotací z prioritní osy 5 OPŽP patří pochybení společnosti ISATech, s.r.o., která nevymezila v zadávací dokumentaci ani v návrhu SOD předmět veřejné zakázky dostatečně přesným způsobem. Dále nepostupovala v souladu s ustanovením § 76 zákona č. 137/2006 Sb., neboť z výběrového řízení nevyřadila uchazeče, který ve své nabídce nesplnil zadavatelem požadovaný rozsah vymezených činností. S tímto uchazečem následně uzavřela SOD, ve které byla akceptována nabídková cena 6 400 000 Kč bez DPH. Uzavřená SOD nekorespondovala se zadávací dokumentací ani nabídkou vybraného zhotovitele. Skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně oznámil NKÚ příslušnému správci daně.

Příspěvková organizace CENIA nepostupovala v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb., neboť v účetní závěrce ke dni 31. 12. 2010 nedodržela obsahové vymezení příslušných položek rozvahy, čímž došlo k podhodnocení i nadhodnocení některých majetkových účtů.

MŽP v závěru kontroly písemně informovalo Nejvyšší kontrolní úřad, že byla odblokována certifikace OPŽP pozastavená v prosinci roku 2010. EK v říjnu 2012 proplatila České republice prostředky ve výši cca 876 mil. €. Finanční korekce ve výši 5 % dosud proplacených výdajů OPŽP může být využita do roku 2015 pro nově vybrané projekty.

Příloha

Podpořené projekty kontrolovaných příjemců dotací z prioritní osy 5 operačního programu *Životní prostředí*

Název žadatele	Charakteristika projektu	Stav projektu*	Schválená celková výše podpory v Kč
CENIA	Celostátní informační systém pro sběr a hodnocení informací o znečištění životního prostředí	R	164 312 120
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	BAT centrum Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích	RU	5 005 794
Rašínova vysoká škola s.r.o.	Informační systém pro podporu hodnocení dominoefektů z pohledu zákona o prevenci závažných havárií	R	9 996 776
Mendelova univerzita v Brně	Pořízení přístrojového vybavení pro BAT centrum na Mendelově univerzitě v Brně	RU	8 807 622
Jihomoravská armaturka spol. s r.o.	Akustické úpravy slévárny Jihomoravské armaturky Hodonín	RU	4 759 623
Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě	Informační monitorovací systém průmyslového znečištění v Moravskoslezském kraji	R	26 329 500
Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě	Monitoring nanočástic v životním prostředí	RU	11 672 236
LAKUM - GALMA a.s.	Rekonstrukce odtahové vzduchotechniky a neutralizační stanice pro galvanickou Zn linku	R	12 381 500
FARMAK, a.s.	Snížení míry rizika – rekonstrukce zařízení na výrobu chladu se snížením množství kapalného čpavku	RU	7 437 532
Centrum organické chemie s.r.o.	Vybudování centra testování ekoinovativních technologií pro snižování rizik chemických zátěží (EKOTECH ROOM)	R	8 149 197
ISATech, s.r.o.	ARATech 2013 – softwarový nástroj pro hodnocení rizik vzniku závažné havárie	R	11 023 756
Synthesia, a.s.	Likvidace organicky vázaných halogenů v odpadních vodách z výroby organických pigmentů	RU	6 264 412
Plzeňský Prazdroj, a.s.	Náhrada chladicího zařízení pro KEG, filtraci, sklad chmele a skanzen	RU	11 036 925
KDYNIUM a.s.	Snížení emisí etanolu při výrobě keramických skořepinových forem na obalovacích linkách	RU	7 650 000

R – projekt v realizaci.

RU – realizace projektu ukončena.

* Stav projektu ke dni 17. 4. 2012.

Část C

Informace a dokumenty**Informace o ukončení kontrolní akce**

11/30

**Peněžní prostředky vynaložené na konzultační,
právní a poradenské služby z kapitoly státního
rozpočtu 312 – *Ministerstvo financí***

Kolegium Nejvyššího kontrolního úřadu na svém zasedání dne 24. září 2012 schválilo usnesením č. 6/XVIII/2012 kontrolní závěr z této kontrolní akce, čímž byla kontrola ukončena.

Vzhledem k tomu, že **kontrolní závěr z výše uvedené kontrolní akce** obsahuje utajované informace (ve stupni „vyhrazené“), na které se vztahuje zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, byl podle rozhodnutí Kolegia NKÚ ve smyslu § 30 odst. 3 a 4 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, poskytnut pouze orgánům určeným v § 30 odst. 1 zákona č. 166/1993 Sb. a **ve Věstníku NKÚ nebude publikován.**

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu

Ročník XX (2012)

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Jankovcova 2, 170 04 PRAHA 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 282, fax: 233 044 282

E-mail: vestnik@nku.cz

Vychází čtvrtletně

Částka za IV. čtvrtletí 2012 vyšla dne 31. prosince 2012

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)